

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

(ગુજરાતી કોપીરાઇટ વિભાગ)

અનુક્રમાંક. ૫૧૩૬ યાદી

પુસ્તકનું નામ દરિયાની કાંઠા

વિષય ૨ (૧): ૩

हरीयानी डाकणु.

(એક રસમય ટીટેકટીવ નવલ કથા.)

અનુવાદક

અમદુક્ષા ઇસમાઇલ.

(અમરેલી) કાઠીયાવાડ.

પ્રકાશક

મંગળદાશ લક્ષ્મીભાઈ નારણદાસ બુક્સલર.

શીમડાચોક, મુરત.

પ્રથમ આવૃત્તિ.

પ્રત ૫૦૦

સંવત ૨૬૭૬

સને ૧૯૨૨

ક્રીંમત બે રૂપીઆ.

ગુજરાત વિવાહીક ગ્રંથાલય
૯૧૩૬

મુદ્રિત

૩૬

ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ

પ્રકાશકે સર્વ હક પોતાને સ્વાધીન રાખ્યા છે.

આ પુકના પા. ૧ થી ૩૨ ના પેજ અમરેલી (કાઠીયાવાડ) અબદુલ્લા ઈસમાઇલે પોતાના ઇસલામ સદ્ર પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં છાપ્યા.

પાન ૩૩ થી આ પુક સુરત લીમડાચૌકમાં આવેલા પોતાના 'શ્રી નારાયણ' પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં મંગળદાસ લલ્લુભાઈએ પોતાને માટે છાપી ત્યાંથીજ પ્રગટ કરી. તા. ૧૫-૪-૧૯૨૧ સં. ૧૯૭૭ ચૈત્ર સુદ ૮ ને વાર શુકર.

૩૦

૩૬

અનુક્રમણીકા.

પ્રકરણ.	પાનું.
૧ બેદી મુલાકાત-બેદી બરમ.	૧
૨ દરીયામાં દગો-પીસ્તોલની લડાઈ.	૧૪
૩ દરીયાની ડાકણ સાથે મુલાકાત.	૨૪
૪ ડાકણ કે પરી ?	૩૯
૫ જંગીલાનો ખુલાસો.	૫૦
૬ જંગીલાનું સુંદર સંસ્થાન.	૫૭
૭ દગાયાજનો ફેજ.	૬૪
૮ જંગીલાની જીવન કથા.	૭૧
૯ મોદગતી અબરમાં સોદો.	૭૯
૧૦ કિરાગ કિટાંગ વાંદરાનો હુમલો.	૮૦
૧૧ દોસ્તનો દગો.	૮૮
૧૨ જાગમાં ફસેલો શીકાર.	૧૦૫
૧૩ સુચાંકિ અધીવાન.	૧૧૨
૧૪ બે અપરાધીઓને સજા.	૧૧૭
૧૫ અચાનક મેળાપમાં અચાનક આફત.	૧૨૪
૧૬ ખુદો ચાહુદી કોણ ?	૧૩૨
૧૭ ગાડી માટેની ગોઠવણ.	૧૩૯
૧૮ જંગીલાનો છુટકારો.	૧૪૨
૧૯ સુખી છેવટ.	૧૪૫

ॐ

ॐ

ખાસ ચુંટી કહાડેનાં સંગ્રહવા યોગ્ય પુસ્તકો.

કાયદાનો શીક્ષક.	૧૨-૦-૦
પીનલકોડ.	૭-૦-૦
ધરવકીલ-ધણી ઉપયોગી આગતોથા ભરપુર.	૬-૦-૦
સીનીલ પ્રોસીજર કોડ સંપૂર્ણ ટીકાવાળો.	૮-૦-૦
હિન્દુ સો-મેઇનકૃત ઇંગ્રેજનો તરજુમો	૮-૦-૦
પુરાવાનો કાયદો અમીરઅલાની ઇંગ્રેજમાં ગુજરાતી તરજુમો.	૮-૦-૦
પોલીસ પટેલનો કાયદો (મુખીનો)	૧-૮-૦

મળવાનું કેકાણું

બુકસેલર લલ્લુભાઇ નારણદાસ
લીમડાચોક—સુરત.

ૐ

ૐ

દરિયાની ડાકણ.

પ્રકરણ ૧ હું.

ભેદી મુલાકાત-ભેદી સફર.

મારી વાર્તાનો પરદો ચીન માંડેના ફ્રેન્ચ સરકારના તાખાના ક્વાંગ ચાંકિ ક્વાંગ ખંદરે થી ઉચકાય છે.

ફ્રાન્સ, રશીયા અને યુરોપના ગુદા ગુદા ભાગોમાં સફર કરીને હું અમેરીકા ગયો હતો અને ત્યાંથી "સેન્ટવેન" નામની રફીમર મા રશ્તે લાંગા દીવસની દરિયાઈ સફર પછી હું ક્વાંગ ચાંકિ ક્વાંગ ખંદરે કિતર્યો હતો. અહીં મેં એક સુંદર અને પ્રખ્યાત હોટલમાં કિતારો લીધો હતો.

અહીં આજ્યાને લગ્ન મને કક્ત ત્રણ દ હાડા થયા હતા. તે હુંલા દીવસની સાંજના સાત કલાકે રાતનું છેલ્લું ખાણું લઈને હું હોટલના સુંદર કમ્પાઉન્ડ માંડેલા એક ન્હાના પગ્યુ આતિ સુંદર અને રંગબેરંગી સુગંધી ફુ-

સોધા ખાલી હોઠના ગળીઆમાં હોટેલના ખીબ્બ મુલાકાતોની ગાફલ ટહેલી રહ્યા હતા, અને ખચીત મારા લાંગા દરિયાઈ પ્રવાસ પછી મને જે આશાએશ અને આરામની જરૂર હતી, તે મને અહીં મળી રહી હતી.

એકાએક પાછળથી કોઈએ મારા ખમા પર હાથ મુક્યો અને હું પાછો ફરીને જોઉં છું, તેટલા એક ગૃહસ્થ જેવા દેખાવાનો તે ચીનો હતો, બોલ્યો.

“ ડોક્ટર એલમદાનાં ! હું ધારું છું કે, આવી અચાનક રીતે મળનાં અને મારા જેવા એક અખણવાના મહાદેથી તમારું નામ સાબળનાં તમેને અબ્નમળી તો લાગશે, છતાં તેમ કરવાનો મને ખાસ સગાવ હોવાથી હું માગી લઉં છું કે તમે દરગુજર કરશો. ”

“ કંઈ નહીં સાહેબ ! તેમાં દરગુજર કરવા જેવું શું છે ? ” હું વળતી લામકી દેખાડવાની કોશીશ કરતાં બોલ્યો. “ મને મળવાનો તમેને કોઈ પણ સગાવ હોય, તે સગાવમાં આપ ખુશીથી વાનચીત કરી શકો છો. ”

“ હું એક ચોક્કસ પાવનમાં તમે સાથે વાનચીત કરતા માગું છું. ” પેલા ચીનાએ કહ્યું.

“ સારું, કરો. ” મેં જવાબમાં કહ્યું.

“ પણ તે પાળત જેટલી અમતની છે, તેટલીજ ખાતરી છે. હું ઇચ્છું છું કે આપણે આ પાળત પર કોઈ એકાંત જગ્યા પર બોલીએ. શું અહીંયા તેની જગ્યા નહીં મળી શકે? ”

“ જો મારી રૂમમાં આવવાની તસ્દી લે શો, તો ત્યાં તદ્દન એકાંત છે અને આપણે વગર હરકતે વાતચીત કરી શકીશું. ”

“ ચાલો ત્યારે, હું એજ ઇચ્છું છું. ”

અમે જોરડામાં જવા ઉઠ્યા, પણ હું ગુંચવાડામાં પડ્યો હતો કે, આ ગાલુસને મારું શું કામ હશે, વળી તેણે મારું નામ કેમ જાણ્યું? જો કે તે સઘળું મોઘમમાં બોલતો હતો, છતાં તેની વર્તણૂક દીલપસંદ હતી અને તેની સાથે વાતચીત કરવાની મને હિલટ છુટતી હતી. આટલું તો નહીં હતું કે, આ શખ્સને મેં આગળ કદી જોયેલો નહીં હતો.

જોરડામાં આવતાંની વારજ મેં ખતી કાઢી. તેને ખેસવા માટે ખુરશી ખતાવી અને હું મારા ખીજાના પર બેઠો. કેમકે જોરડો. નાનો હોવાના સખમે હરીને ખુરશી એકજ રાખવામાં આવી હતી.

“ તમેને સીગારનો શોખ છે કે ? ” તેણે ગળવામાંથી સીગાર કેસ કહાડતાં પ્રશ્ન કર્યો.

“ હા, તેવું કંઈ છે ખરું ” મેં જવાબ આપ્યો.

“ ત્યારે હવે, મારી કને ધણી ઉંચી જાતની સીગાર છે. ” કહી તેણે સીગાર કેસ મારી સામે ધર્યો. એક સીગાર લઈ મેં સળગાવી અને ખરેખર તે યહુ ઉંચી કીસમની હતી.

“ ક્યાંગ ચાંડિ ક્યાંગમાં તમે પ્રથમ કોઈ વેળા આવેલા છો કે, આ પહેલીજ વખત ? ” તેણે સીગારનો ધુંવો મોહકામાંથી કાઢતાં મને પુછ્યું.

“ ચીનની સરજમીન ઉપર પગ મુકવાની મને આ પહેલીજ તક મળી છે ” મેં જવાબ આપ્યો. “ ફ્રાન્સની સરકાર તરફથી એકસ કામગીરી માટે મને જોલાવવામાં આવ્યો હતો, ત્યાંથી પરવારી હું અમેરીકાની મુલાકાત પણ કરી આવ્યો અને ત્યાંથી આ ચીનાઈ પાંદરની મુલાકાત લેવાની પણ મને તક મળી ગઈ છે. ”

“ તે બધી મને ખબર છે ડાકટર ! ” તેણે ચલાવ્યું. “ ફ્રાન્સના આંજુ શહેરમાં શીતમાનો મરજ ઉભરી નીકળ્યો હતો, અને

તમે તે રોગના ખાસ અબ્યાસી હોવાથી તે મજ ફ્રેન્ચ સરકારના તાળેના હિંદમાં આવેલા પોંડીચેરી શહેરની શીતળાની હોસ્પીટાલના વડા સરજન હોવાથી, તમેને આંગ્લુ ખાતે ખાસ બોલાવવામાં આન્યા હતા, અને તમારું ત્યાં ખાતેનું કામ સંપુર્ણ સંતોષ આપનારું નીવડ્યું હતું. આ કામથી પરવારી તમે અમેરીકા ઉપડી ગયા હતા, અને ત્યાંના ધણાંક મુખ્ય શહેરોની સાતળા હોસ્પીટાલોમાં તમે ફર્યા હતા, અને તે વધી ત્યાંથી રીમર “ સેન્ટ-જોન ” ગારફને તમે તમારી સરકારના આ બંદર પર આવી ઉતર્યા હો. ”

“ તમારું કહેવું તદ્દન ખરું છે, પણ મને આશ્ચર્ય થાય છે કે, તમે આ સ્વધર્મી બાબત બાણવા કેમ પામ્યા ? ” મને ખરેખર અજ્ઞ-યથી લાગવાથી પુછ્યું.

“ જોહો ! તેમાં આશ્ચર્ય પામવા જેવું શું છે ? ” તેણે સહેજે હસીને કહ્યું. “ પોં-ડીચેરીના ન્યુસ પેપરોમાં તમારી તારીફ મેં ધણી વાંચી હતી, અને ત્યાર પછી આંગ્લુના પેપરોએ તે તમારી વખાણમાં અને તમેએ બંધવેલા કામના કોલમોના કોલમ ભરેલા

મારા વાંચવામાં આવ્યાં હતાં. વળી અમેરીકન પત્રોએ પણ તમારા આગમન અને તમારી અંગત જાહેશીની ખાસ નોંધો લીધી હતી. છેલ્લે તમારી આ શહેરની મુલાકાત સંબંધમાં મધ દાલના ચીનાઇ પેપરોમાં પણ મસાગ ક રવામાં આવેલા મેં વાંચ્યા છે. આ રીતે તમારા સંબંધની સઘળી હકીકત હું ન્યુસપેપરો મારફતે જાણી શક્યો છું, કે જેમ કોઇ પણ માણસ જાણી શકે. ”

“ ત્યારે તો ન્યુસ પેપરનું તમારું વાંચન ધણું જાહેરું જણાય છે. ” હું તેના વખાણની દોષે જોલ્યો “ તમે પુષ્કળ પેપરો વાંચતા જણાઓ છો, અને ધણી ભાષાઓ પર કાબુ રાખતા લાગો છો. ”

“ હા, એવું કાંઇક છે ખરું, પરંતુ એ વાતને જવા દો, હવે આપણે મુખ્ય ખામત પર વાતચીત ચલાવીએ. પ્રથમ મને જણાવવાની મહેરબાની કરશો કે અહીં તમે કેટલા દિવસ રોકાવાનો ઇરાદો રાખો છો ? ”

“ મારે અહીં આશરે દોઢેક માસ પસાર કરવો જોઈશે. કેમકે મારો ઇરાદો ખીજી કોઇ શક્તિ સ્ટીઅરમાં નહી, ખરંતુ અહીંની સુખ

જતી કૈન્ય મેલ સ્ટીમરમાં ઉપડવાનો છે, અને મુંબઈમાં હું પોંડીચેરી જઈશ.”

“ અને તે દોઢ માસ પુરો થતાં સુધી-માં તમે અહીં શું કરશો ? ”

“ અહીં નજીકના બાગોમાં ફરવાનો વિચાર રાખ્યો છે. ” એ કહ્યું.

“ અને તેટલી મુદત દરમ્યાન નજીકના બાગોમાં ફરવા જવાનો વિચાર માંડી વાળો અને તેના પદલામાં તમેને એક હમ્મર ગીની કમાવાનો લાભ મળે નો ? ” તેણે ઉપરો પ્રશ્ન પુછીને પોતાની નજર મારા પર ફેરવી રાખી.

“ અલગત તેને જતો કરવાને હું રાજી તો નહીંજ થાઉં. ”

“ એમ જાણીને હું ખરેખર ખુશી છું. એક ન્હાના સરખા સંસ્થાનમાં શીતળાના રોગે ભારે ઉપદ્રવ મચાવ્યો છે, અને ત્યાં પાતે તમારા જેવા કાળેલ તપીયની મદદ અગોને જોઈએ છે. ”

“ ત્યારે તમે એવી માગણી કરો હો કે ત્યાંના દર્દીઓની સારવાર મારે હસ્તક લેવી ? ”

“ હા, તમારું સમજવું યરાખર છે. ”

“ તે સંસ્થાન ક્યાં આવેલું છે. ”

“ દીક્ષગીર છું કે તે હું હગણ્યા તમેને જણ્યાવી શકને નથી. ”

“ તમે મને જણ્યાની શક્તા નથી ! તહુ નવાઈની વાત ! જે જગ્યાએ મારે જવાનું છે, તેનું ઠેકાણું હું ન જાણી શકું ? શું તે મારાથી છુપું રાખવા માગે છે ? ”

“ તમે જરા ધીરજથી મને સમજાવાની મહેરબાની કરશો, તો હું સઘળું વિસ્તારથી તમેને કહીશ. ”

“ હીક છે, ત્યારે કહો હું સાંભળું છું, સાહેબ ! ”

“ એશક, મારી કિપતી રીત તમેને નવા ધ સરખી લાગતી હશે, પરંતુ ખીલ્યા આગુ મારા તરફની રૂપીયા પંદર લક્ષરની રીની ર-કમનો પણ તમેને વિચાર કરવાનો છે. જે સંસ્થાનમાં શીતળાએ પોતાનો ત્રાસ વર્તાવ્યો છે, તેને નાખુદ કરી શકે તેવા કાએજ તળીયને તે કામ પર રોકવાનું કામ મારે હસ્તક મેલવામાં આવ્યું છે, અને તેવા એક તળીયને તેની ફી બદલ રૂપીયા પંદર લક્ષર આપવાને હું તૈયાર છું. પરંતુ શન્ત એટલી કે તે તળી-એ પવિત્ર કાલ સાથે પ્રતિજ્ઞા લેવી બેધશે કે,

તે જે કામ યજ્ઞવશે અને જે સ્થળે જશે, તે વિશે તેણે એક શબ્દ પણ કોઈ પાસે ઉચારવો નહીં. ”

“ તમારી આ શરત જેટલી વિચીત્ર, તેટલીજ નવાઈ પમાડનારી છે. ” તેની વાત સાંભળીને હું બોલ્યો.

“ હું ક'યુત્ત કઈં છું કે, તે શરત વિચીત્ર અને નવાઈ સરળી છે. ” તેણે ચલાવ્યું. “ પરંતુ આવી તક હાથમાંથી જતી મુકવાનું ધણા થોડા માણસોએજ પસંદ કરે. ”

“ જે તળીજ તમારી શરતો અને માગણી સ્વીકારીને જવા માટે તૈયાર થશે, તે તમારું સંસ્થાન કેવી રીતે શોધી કાઢશે ? ” મેં પ્રશ્ન કર્યો.

“ તેને ત્યાં પહોંચાડવાની બધી જોડવણી મારા તરફથી કરવામાં આવશે. ” તેણે જવાબ દીધો.

“ અને ત્યાંથી પાછા ફરવા માટેનો બંદોબસ્ત કોણ કરશે ? ”

“ જેની રીતે તેને અહીંની લઈ જવામાં આવશે, તેની રીતે વગર અડચણે તેને અહીં પાછા ઉતારી આપવામાં આવશે. ”

“ અને તે તળીયને અહીંથી વહેલામાં વહેણું ક્યારે ઉપડવું જોઈએ ? ” મેં જાણવા માગ્યું.

“ આજેજ કાંઈપણ વિલંબ કર્યા વગર રાતના પાર કલાકે તેણે ઉપડવું જોઈએ. ”

“ હમણાં લગભગ નવનો ટાઇમ તો થવા આવ્યો છે. ” મેં ખીરસા માંહેથી ધડીયાળ કહાડી જોતાં કહ્યું. “ માત્ર ત્રણ કલાક પાકી છે, અને તેટલા વખતમાં તે તળીએ તૈયાર થવું જોઈએ. ”

“ હારતો, કારણ કે સ્થિતિ એટલી યધી ગંભીર છે કે, તેમાં દીલ કરવાનું કામ વ્યાજબી થઈ પડે નહીં. ” તે જોશ્યો અને ઉમેર્યું, “ જોલો ડાક્ટર એલગદખાન, તમે આ કેસ લાઇ ધરવાને ખુશી છો ? ”

“ બન્ને હું ખુશી છું ” મેં જવાબમાં કહ્યું, “ પણ મને મારી ક્ષીની અરધી રકમ એક ખાત્રી દાખલ આંગ ઉપર મળવી જોઈએ. ”

“ અને મને તે કમુત્ત છે. ” તેણે કહ્યું, અને પોતાના ખીરસામાંથી એક સાંખી રેશમની કોથળી બહાર કાઢાડી, જે આખી સોનાની ઝીનીઓથી ગરેલી હતી. તેમાંથી તેણે કાંઈ

પણ અચકાયા વગર પાંચસો ગીની મને ગણી આપી અને બોલ્યો. “ હવે આ તમારી આ પા દીની અરધી રકમ આંગ પર. ”

“ મહેરબાની થઈ. જે કે મેં શક દેખા ડીને રકમ આંગ પર માગી, તે માટે હું દીલ-ગીર છું પણ—”

“ વાહ, તેમાં શું થયું ? ” તે વચ્ચે બોલી ઉઠ્યો. “ વહેવારની બાબતમાં શરમ સારી નહીં. વળી આપણે એક બીજાથી અ-બાબત છીએ એટલે તેનું કંઈ નહીં. પણ હું ધરણું છું કે, આપણી વચ્ચેની શરતને તમેજો જરાબર સમજી હશે. આ સંબંધમાં હમણા અથવા પછીથી એક શબ્દ પણ તમારે કોઈને કહેવો નહીં. ”

“ હું એક સાચા ઇસલામી અને ગૃહસ્થ તરીકે મારો કોલ આપું છું કે, તમારી કોઈ પણ વાત હું બહાર બોલીશ નહીં, તમે ન-ચિંત રહો.” મેં બાર સાથે ખાતી આપી.

“ બસ, હું એટલુંજ ચાહું છું. ” તેણે બાકીની ગીનીવાળી કોથળી ખીસ્સામાં મેલતાં કહ્યું. “ તમારો ક્ષણે ઉપકાર થયો, ડોક્ટર એહમદખાન ! હવે તમે મને જરાબર બાર વાગતે કીનારા પર મળશો ને ? ”

“ બરાબર બાર વાગતે હું ત્યાં હાજર થઈશ, તે વિશે એ ફીકર રહો, પણ આપણે હમણાં છુટા પડીએ તે વહેલાં ત્યાં ખાતે શીત જાનો રોગ કેવાક પ્રમાણમાં ફાટી નીકળ્યો છે, તે જાણવાની મને જીજ્ઞાસા થાય છે. ”

“ મને પુછો, હું જવાબ દઈશ. ”

“ શું તે રોગ બહુ ત્રાસદાયક રીતે ફાટી નીકળ્યો છે ? ”

“ હા, ઘણા જોર સાથે ” તેણે દીક્ષગીર અવાજે કહ્યું “ હમણાં સુધીમાં તેણે સો ઉપરાંત માણસો પર હુમલો કર્યો છે અને લગભગ અરધી જેટલી સંખ્યાના માણસો તો તેનો હંમેશનો ભોગ થઈ પડ્યા છે. તમારે ધણીજ આહોશીથી કામ જાળવવું પડશે, એ ચોક્કસ છે. ”

“ જે લોકો એ રોગથી હજી સુધી નિરાળા અને સાજા હશે, તેને મારે શીતળા કાઢવા પડશે. મારી પાસે જે કે ગૌશીતળા શરીરમાં દાખલ કરવાની રસીની ખાટલી તો બરેલી છે, તો પણ તે સંસ્થાનમાં ગાયના વાહરડા હશે, તો મારું કામ ઘણું સહેલું અને વહેલું ફતેહગંદ થઈ શકશે. ”

“ ત્યાં વાહરડા તો જોઈએ તેટલા મો
ગુફ છે. ” તેણે કહ્યું. “ હવે જો વધુ કાંઈ
પુછવાનું ન હોય તો હું રજા લઉં. મારે
બીજી ધણી જોઈવળો કરવાની બાકી છે. ”

“ નહીં, હમણા કાંઈ વિશેષ પુછવાનું
નથી. આપ સુખેથી જાઓ. ” મેં મારી બેઠક
પરથી ઉઠતાં કહ્યું. “ હું ગધ્ય રાત્રીએ મારા
સરસામાન સાથે તમોને ઠીનારા પર મળીશ. ”

“ સામાન બનતાં સુધી થોડાજ સાથે
લેશો. તો ઠીક થઈ પડશે. ” તેણે કહ્યું.

“ એક ટુન્ક, એક ખિસ્તરો અને બે કા-
થળા છે. ”

“ સારે તો ઠીક છે. ”

“ પણ હેલ્લે તમારું નામ જણાવવાની
મહેરબાની નહીં કરો ? ” હું બોલ્યો.

“ વાહ, ખુશીથી મારું નામ સુ-યુ-કુંગ
છે, હ્યો હવે સાહેબજી ” કહેતોકને તે મને
શોકહેન્ડ કરીને ચાલતો થયો.

તેના જવા પછી હું મારી આ બેદી અને
વિચીત્ર સફરે જવાની તૈયારી કરવામાં લાગી
ગયો.

પ્રકરણ ૨ જી.

દરિયામાં દગો-પીસ્તોલની લડાઈ.

રાત ચંદની હતી. શીતળ પવનની મંદ મંદ લહેરો દીલ અને દીમાગને-મધુર લાગતી-આનંદ આપતી હતી. જાંદર પરના કસ્ટમ હાલિસની લોઢી પર જાર વાગતાના ટકોરા ઠોકાતા હતા, તેટલામાં હું મારા સામાન સાથે કીનારા પર જઈ પહોંચ્યો, અને મારો સામાન ઉપાડીને મારી સાથે આવેલા હેલકરીને તેની મજુરીના પૈસા ચુકવીને વિદાય કર્યો. લગભગ બે ત્રણ મીનીટ પસાર થઈ હશે તેટલામાં એક ચીનો ત્યાં આવ્યો અને પગમાંથી છુટ કહાડી, એક તરફ જેસી, પગના આંગળાંના ટચાકડા ફેડવા માંડ્યો, તેણે મારી તરફ જોઈને પોતાની બાધામાં મને કાંઈ કહ્યું, પણ હું તેનું કહેવું કાંઈ સમજી શક્યો નહીં, કેમકે મને ચીનાઈ ભાષા આવડતી નહોતી. તે પછી તેણે મને અંગ્રેજીમાં પુછ્યું, કે જે અંગ્રેજી કહી અશુદ્ધ અને ભાંગી પુટી હતી.

“ તમે પરદેશી છો ? ” તેણે સવાલ કર્યો.

“ હા, ” એટલું ટુંકમાં પનાવીને હું તેના પાસેથી ધામે પગલે ચાલીને દુર થવા લાગ્યો. કારણ કે આવા એક અગ્નિયા સાથે સવાલ જવાબમાં ઉતરવાનું ગને પસંદ પડ્યું નહિં. પરંતુ મારી અભયળી વચ્ચે તે ચાનો પોતે જ્યાં ખેડો હતો, ત્યાંથી લભો થઈને મારી પાછળ પાછળ આવવા લાગ્યો અને જલણે કે મારો પીછોજ છોડવા નહીં માગતો હોય, તેમ છોક મારી નજદીકમાં ચાવીને ખોલ્યો.

“ તમે આટલી મોટી રાત્રે કીનારા પર શા માટે આવ્યા છો ? ”

“ અહીં એક મિત્ર સાથે મળવાનું છે. ”

“ તમારા તે મિત્ર કોણ અત્રેજ હશે ! ”

“ હા, એમજ છે. ”

“ તેની સાથે તમેને શું કાંઈ ખાસ કામ છે ? ”

“ અને તમેને તે સંબંધ પુછવાનું શું કારણ ? પારકી પંચાતમાં માથું મારવાનો તમેને શું સળખ ? ”

“ પણ ગને તે સાંભળવાની ઇચ્છાસા છુટે છે. ”

“ માફ કરો. હું દીલગીર છું કે, તમારી તેવા પ્રકારની ઇચ્છાસાને તૃપ્ત કરી શકતો નથી. ” હું જરા કચવટ અને તીખાશથી ખોલ્યો.

“ મને ભાગે છે કે, શીતળાના ઉપદ્રવને લગતી કાંઈ યાગત તે હશે. ” તેણે ખુલ્લી ટકોર કરતાં કહ્યું. “ કેમ ખરૂંની, ડોક્ટર ! ”

“ તે તમે ગમે તેમ ધારો તેની સાથે મને કશું લાગતું વળગતું નથી. ” મેં કહ્યું, પણ મનમાં હું કાંઈ થોડો અજ્ઞાન થયો નહોતો. હું વમાસણમાં પડ્યો કે, અમારી વચ્ચેની ત દન છુપી વાતને આ તાલિત શાખસ ક્યાંથી જાણી શક્યો હશે. હું પાછો તેની આગળથી ચાલ્યો જરા લાગ્યો કે તે બોલી ઉઠ્યો.

“ શાખાશ ડોક્ટર એહમદખાન ! મારે કશું કરવું જોઈએ કે, હું તમારાથી તદનજ સંતોષ પામ્યો છું. ”

“ યા પરવર ! આ શું ? ”

“ માથે કરજો, એનો હું જરા આપની કસોટી કરતો હતો કે, આપણી વચ્ચેની વાત છુપી રાખવા માટે મેં તમો પર મેલેલા વિશ્વાસ ને તમો પાત્ર છો કે નહીં ” તેણે મારા ખભા પર હાથ મુકીને કહ્યું. “ હું આપનો મિત્ર સુ-યું કુંગ છુ, અને હું ફરીથી મારો સંતોષ જાહેર કરું છું કે, તમો પુરેપુરા વિશ્વાસને લા યક છો. ”

મેં તેને હવેજ પીછાણ્યો, તેણે વેશ અને સાથેજ અવાજ બદલવામાં ખચીત કમાલ કરી હતી. તેને તુરત જોળખી લેવાનું કામ તદ્દન અશક્ય હતું.

“ ચાલો, હવે આપણે અહીંથી ઉપડી જવું જોઈએ ” તે જોશ્યો અને એક હોડી અગો જે જગ્યાએ ઉમેરા હતા, ત્યાં આવીને થોભી. આ હોડીમાં ત્રણ માણસો હતા, જેને સુ-યુ કુંગે ગારી સાથેનો સર સાગાન હોડી પર લઈ જવા કહ્યું.

તે માણસો સાગાન લઈ જવા અને જો-હવવામાં રોકાયેલા હતા, તેટલામાં સુ-યુ કુંગે ગારા કાન પર પડીને તદ્દન ધીમેથી કહ્યું. “ આપણે હોડીમાં જેસીએ તે પહેલાં ગારે તમેને થોડી ચેતવણી આપવાની છે. એક તો તમારે ગારી સાથે રસ્તામાં વધુ વાતચીત કરવી નહીં અને પીગ્લું તમારે તમારી પિસ્તોલ તદ્દન તૈયાર રાખવી, કાચ્ચ કે જે માણસો સાથે આપણે જવાનું છે, તે પુરેપુરું વિશ્વાસ ને પાત્ર નથી. ”

“ પરંતુ ગારી પાસે તો પિસ્તોલ પિસ્તોલ જેવું કાંઈજ નથી. ” મેં ખરી વાત કહી દીધી.

“ હ્યો ત્યારે આ પિસ્તોલ રાખો ” સુ-યું કુને મને એક પિસ્તોલ સોંપતાં કહ્યું. “ ધ્યા ન રાખજો. એ હારેલી છે. મારી પાસે એક ખીજી પિસ્તોલ છે. ”

“ ત્યારે શું આ હોડી મારશતે આપણે પેલા તમારા સંસ્થાન સુધી પહોંચવાનું છે ? ” મેં શંકાથી સવાલ કર્યો.

“ નહીં, આ હોડી આપણને એક ગ્રીનાઇ સ્ટીમર પર પહોંચાડશે અને તે સ્ટીમર આપણને અમારા પોતાના બારકસ પર અડાવશે અને તે બારકસ આપણને તે સંસ્થાનમાં પહોંચતા કરશે. ”

અમે હવે તે ઢોળીમાં ઉતરીને ગોદાવાપા અને માનો કે તે ઉડતી ચાલી. ખીજી ત્રણ ગ્રીનીટમાં તે તે એક બારકસ પાસે આવી ઢબી અને અમે મારા સામાન સાથે તેની પર ચડ્યા. બારકસ ઝપાટાગંધ, સડસડાટ કરતું પાણી કાપતું બર દરીયા આગળ વધતું ચાલ્યું. હું સુ-યું કુંગથી થોડો દુર બેઠેલો જાંકા ખાતા હતો, જ્યારે સુ-યું-કુંગ શું કરતો હતો તે, તે જગ્યામાં પડતા આધારાથી હું નેંઠ શકતો નહોતો. આ બારકસ પર કેટલા બંધા-

સાચો હતા તે હું તુરતમાં તો જાણી શક્યો નહીં પણ પછી મને માલુમ પડ્યું કે, એક નાખોદા અને ખીજા પાચ ખલાસીઓ તેની પર હતા. તે સધળા ચીનાઓ હતા. નાખોદાનું નામ લા ચાંડિ હતું.

હું ઉઘના ઝાંકા ખાતો હતો, તેટલામાં મારા પર કોઈ ભારે વસ્તુ પડી હોય, તેમ મને લાગ્યું. હું ચોક્યો અને જોયું તો તે મારો મિત્ર સુ-યુ કુંગ મારી પર મગડી આગ્યો હતો. ખરી રીતે મારા શરીર પર મગડી આવવાના તેણે પ્રક્ટ દોંગ કર્યા હતા, એમ સમજવા મને વાર લાગી નહીં, કારણ કે મારા શરીર પર પડીને તેણે મારા કાનમાં કુંક મારી—“ બરાબર સાવચેત અને જાગૃત રહેજો. આંખનું એક મટકું પણ ન મારતા. જોઓ વિશ્વાસને પુરેપુરા લાયક નહીં હોવાનું મેં તમને કીનારા પર કહ્યું હતું, તેઓ ખરેખર વિશ્વાસપાતી બનીને આપણી સાથે દરો રમવા માંગે છે. હું ધારું છું કે, યોડાજ વખતમાં આપણે તેઓની સાથે ઝપાઝપીમાં ઉતરવું પડશે. ”

મારી આંખમાં બરાચેલી સધળી ઉઘ આ સાંભળતાં કુચ કરી ગઈ, અને હું તદન ટટાર

થઈને સાવચેતીથી બેઠો. મેં મારા કોઠના મોટા ખીસ્સામાં હાથ નાખ્યો, પણ મારી બારે અન્નયળી વચ્ચે તેમાં મેં રાખેલી પિસ્તોલ ગુમ થયેલી જણાઈ. મેં ધાર્યું કે હું ઝોકાં ખાતો પડ્યો હતો, તે તકનો લાભ લઈને તે ચોરી જવામાં આવી હતી. મને આ બનાવ થી કેટલો ગભરાટ લાગ્યો હશે, તે કદવું મુશ્કેલ નથી. મેં તુરતજ મારા મિત્રના કાન પર પડીને પિસ્તોલ ચોરાઈ જવાની વાત તેને કહી દીધી.

“એ માટે તો મેં પ્રથમથીજ તમોને ચેતાવ્યા હતા.” તે બોલ્યો. “ખેર, પણ હવે જે બની ગયું, તે સંબંધમાં બળાપો કરવો વ્યર્થ છે. હવે તમો ઉધમાં પડ્યા હો તેવો ઢોંગ કરો, અને હું કાંઈ કહું નહીં, ત્યાં સુધી વગર હીલચાલે પડ્યા રહો. આ બારક-સનો નાખોદા લા ચાંકિ ધણો નીચ અને દગા-યાજ માણસ છે. તેનો કોઈ મિત્રજ નથી. ઘડીમાં મિત્રાચારી દેખાડે અને ખીજી પળે દગો દે તેવો છે. તેની પર અમારો ધણો ઉપકાર છતાં આજે તેનો બદલો અપકારમાં વાળવાને તે તૈયાર થયો છે. ખેર, તેને જોઈ લઈશું.”

“ કોણ લા ચાકિ ? પેલો જાણીતો ચીનો લુટારો-ચાચીયો લા ચાકિ ? ” મેં આશ્ચર્ય અને ગભરાટની બેગી લાગણી સાથે પુછ્યું; કેમકે તે દયાહીણ અને ધાતકી લુટારાની મેં ધણીક વાતો સાંભળેલી હતી,

“ હા, તેજ અદમાશ ! ” ગારામિત્રે કહ્યું.

હવે હું ચુપચાપ પડ્યો રહ્યો. પણ આ રીતે મારે વધુ વખત પડી રહેવું પડ્યું નહીં. ખામદાદતું ઉત્તરકું થવા આવ્યું હતું. હું અર્ધ ખુલ્લી એટલે સુઝી આંખે જ્નેતો પડ્યો હતો, તેટલામાં એક ગાણુસને મારી સામે હાથમાં એક તેજદાર ખંજર સાથે ઉભેલો જોયો, અને હવુ હું સાવચેત થવા જાઉં છું, તેટલામાં તો તે મારી પર તુટી પડ્યો.

તે ઝનુનથી મારી પર કુચો અને જોવો તે મને ખંજર મારવા માટે હાથ ઉચકે છે, તેટલામાં એક પિસ્તોલનો ધડાકો થયો, અને તે ગાણુસ મારી પરથી ઉથલાઇ પડ્યો. પિસ્તોલની નેમ આગાહ ઉતરી હતી. કારણ કે જોણી તેના બેજને ચીંધીને આરપાર નીકળી ગઇ હતી, અને તેની ખોપરી ચીરાઇ ગઈ હતી. આ જોણી મારનાર ખીજે કોઇ નહીં પણ મારો મિત્ર ચુ. ચું-કુંગ હતો.

હું ઝડપથી કુદાને ઢિભો થઇ ગયો, અને તેજ પળે સુ-યું પાણી ઢિભો થયો. અમે બંનેયું કે અમારી સામે થોડેક છેટે પેલો બદમાશ નાખોદા લા ચઢ પોતાના સાથીઓ સાથે કે બેસે છે. પોતાના એક માણસને દાર થયેલો બેઠ તે ગુસ્સાળા લાજબુંડ બેવો થઇ રહ્યો હતો, તેની આખોમાંથી ગોચા આતશ ઝરતો હતો અને પોતાના સાથીઓને તે કાંઇક કહે તો હતો. તેના હાથમાં એક પિસ્તોલ હતી.

“ ડાક્ટર સાહેબ ! આ માર્યા ગયેલા માણસની પાસેનું પાંજર તમે કુદાની લાઇને હાથમાં રાખો.” મારા મિત્રે મને કહ્યું. “ પેલા ચંડાલ લાં ચાંડિ પાસે તમારી ચોરાયેલી પિસ્તોલ છે. તેમાં મેં ચાર ગોળીઓ ભરેલી છે, અને તે ચારે બે વ્યર્થ બન્ય તો પછી આ પણ તેને પડેંચી વળીશું.”

“ હજી, તો સુ-યું-કુંગ પોતાનો છેલ્લો બોલ પુરો કરે છે, તેટલામાં તે ઝનુનથી કંપી રહેલા ચાંચીઆએ એક ગોળી છોડી. પાણી તે મારા કાન પાસેથી પમાર થઇને પાછળની લાકડાની દીવાલમાં ચોંટી. એક ગોળી તો રદ ગઇ.

“ બાકી ત્રણ રહી.” સુ, યુ. કુંગ બો-
લ્યો, અને એક બીજને ધડાકો-અને ગોળી
અગારી વચ્ચેથી પસાર થઈ ગઈ. “ હવે બે
રહી.” સુ-યુ. એ તુરત ઉભેરું.

ત્રીજી ગોળી છુટી અને તે પણ પ્રથમની
માફક રદબજ ગઈ, પરંતુ ચોથાએ પસાર થતાં
મારા હાથા હાથની બાબતુમાં ચરકો પાડ્યો.
આ કબજ એક છરી વાગીને પડે તેટલો હતો
અને તેમાંથી લોહી વહેવા લાગ્યું, છતાં તે
તરફ દરકાર કરવાનો મને વખત ન બન્યો.
કારણ કે દુર ઉભેલો લા ચાંક પોતાના સાથી
ઓ સાથે અગારા પર ધસી આવ્યો હતો.
અમે માત્ર બે હતા. જ્યારે તેઓ પાંચ જણ
હતા. તેઓ ધસ્યા કે, માગ મિત્રે ગોળી છોડી
અને તેમાંના એક નીચે પડી તરફડીયા મારવા
લાગ્યો. તે પુરો થયો. બીજા એકને ડોકર
લાગી અને તે દરિયામાં ઉથલાઈ પડ્યો, તે
દરિયામાં જ રહ્યો.

હવે ત્રણ જણ રહ્યા અને તેની સામે
અગારે બે જણાને લડવાનું હતું. એક બીજને
માગ પર ધસારો લઈ આવ્યો, તેને મેં મારા
હાથ માંડેનું બંજર છુટું ફેંકીને માર્યું, તે

તેના ગળામાં ચોંટ્યું અને તે મોતના છેલ્લાં તરણીયા મારતો જમીન પર પટકાઈ પડ્યો. હવે લા ચાંકે અને એક પીળે રહ્યો. તે પીળે આવીને મને ખાત્રી પડ્યો અને લા ચાંકે મારા ગિત્રની સાથે હાથે હાથની મારાગારી કરવા લાગ્યો.

હું મારા હરીફની સાથે ફેગ લડ્યો, તે જો કે મને ખરાબર યાદ આવતું નથી, તેમજ એટલી વાત ખતી છે કે, તેને નીચે પટકાઈ દબને હું તેની છાતી પર ચડી બેઠો હતો, અને તેના હાથને પાછળથી મન્યુન પાંખીને તેના પગને એક કડાની સાથે મેં સીકરી લીધા હતા. તે પછી શું થયું તેની મને ખબર ન રહી, કારણ કે હું બેશુદ્ધ થઈ ગયો.

પ્રકરણ ૩ જી.

દરિયાની ડાકણ સાથે મુલાકાત.

જ્યારે હું મનગૂન થયો ત્યારે મેં જોયું કે, હું એક ઝોળામાં સુતેલો હતો, અને એક મોટાં સુંદર બારકસમાં પુર ઝડપે મુસાફરી કરતો જતો હતો. આ બારકસ પ્રથમના ચીનાઈ બારકસ કરતાં જુદું જ હતું. જો કે આગલા

ખારકસની અને જનાવોની યાદ મારા બેબનમાં ગુંચવાઈ ગઈ હતી, અને હું ક્યાંથી, ક્યાં જાઉં છું અને જવાનું કારણ શું તે મને કાંઈ પણ યાદ આપ્યું નહીં.

છેવટે મેં મારી આંખોને જાંઘ કરી દીધી અને મારા ગુંચવાયેલા વિચારોને છુટા પાડીને તેને એક મરખા દોર પર મુકવાની હું કોશીષ કરવા લાગ્યો. મારું મન ધીમે ધીમે શાન્ત થયું અને જનેલા જનાવોની મને હવે સારી રીતે યાદ આવી. સુ-યુ. કુંગે કહ્યું હતું તે મુજબ જે ખારકસ અમેને પેલા ચીનાઈ ખારકસમાંથી ઉપાડીને પેલા સંસ્થાન ખાતે પહોંચાડનાર હતું, તે ખારકસ ઉપર હુઆ વખતે હતો, એમ મેં અનુમાન કર્યું અને તે ખરું જ હતું.

આ પ્રમાણેના વિચારો કરતો હું એળીમાં પડ્યો હતો, એટલામાં શાંઝાથી કાંઈક અચાજ આવતો મેં સાંભળ્યો. હું જરા કોર મરડીને મારું માથું સુતાં સુતાં પાછલા ગાગ તરફ ફેરવીને જોઉં છું તો મારી અનહદ અબ્જયળી વચ્ચે મેં એક એવો દીલપજીર દેખાવ જોયો કે જેનું સંપુર્ણ વર્ણન આપવાનું કામ મારા માટે મુશકેલ થઈ પડે છે. તે જનાવ અને દે-

ખાવને આજે વરસો વીતી ગયાં છે, છતાં કેમ જાણે તે કાલેજ ખન્યો હોય તેવી રીતે મારા મનમાં અને મગજમાં તાત્પ્રેતે તરવરતોજ રહ્યો છે.

એક સુંદર અને મખમલી આરામચેર પર એક જાતની હુરી સાથે પાંચ દરંદાઈ કરે તેની ખુમસુરત અને ચહેરેનમુત જવાન આળખા ખેઠકાં હતી. મેં આગળ બોલેલી અનેક ખુમસુરત સ્ત્રીઓ કરતાં આ સ્ત્રીની સૌંદર્યતા હજાર ગણી ઉત્તમ અને અધિક હતી. તેણીની ગર દાનની મરોડ અને ચહેરાનો ધાટ એક વિન્દી-યુરોપીયન સ્ત્રીના જેવો લાગતો હતો, છતાં તેણીએ પહેરેલો પોશાક સ્ત્રીનાઈ અને તે પણ એક રાજવંશી સ્ત્રીનાઈ જાતુ પહેરે તેવો કીંગલી હતો. તેણીનું મધ્યમથી સડેજ ઉચ્ચું ઠ ઠ, સરખું બરેલું સરીર, આણીયાણી અને ઘેરા પ્રદ્યુ રંગની ગોટી આંખો, માથા પર ગુચ્છેદાર સોનેરી વાળનો મારો અને બરેલા મુખાડા પર ગુલાબી રૂપસારો જાણે કે તેની પર દ્રષ્ટિને રોકી રાખવાને લક્ષ્યાવતા હતા. તેણીની ઉંમર એકવીસ આવીસ વર્ષથી વધારે નહોતી લાગતી.

પરંતુ આ સર્વમાં અબળ જોવું જોઈતું, તે તેણીની બાજુમાં જોડેલા એક મોટા કદનો વિકાળ ચિત્તો (વાધ) હતો. તેની ગરદનમાં એક ચાંદનો પટો નાખેલો હતો અને તેના ગીચેના બાગમાં એક ઝુલતો રૂપેરી ધુધરો ખાંધેલો હતો. આ ચીતો પોતાની શેઠાણીની બાજુમાં જોડો હતો, અને તેની ખુબસુરત શેઠાણી ખુરશી પરથી પેલાતા ઝુલતા હાથ વડે તે વિકાળ અને જંગલી હેવાનના ઉભા પથ્થુ ડુંઠા કાન પસવારતી હતી.

મેં તેણીને અને તેણીની હાંસયાલને ની-હાળી સાં સુધી તે પોતાના વિચારોમાં લીન થયેલી જણાતી હતી, એટલે તેનું ધ્યાન મારી તરફ ખેંચાયેલું નહોતું. પણ પછી લગભગ તુરતમાંજ તેણે પોતાની નજર ફેરવી અને મારી સામે જોયું. ચાર આંખો એક થતાં સહેજ હસી.

“ તમે આખરે જાગ્યા છો. ડાક્ટર એ. હમદખાન ! ” તેણી ઝોળાની નજીક આવીને મારી મોટી અભયથી વચ્ચે ઉરદુ બાધામાં ખેલી. તેણીનો ખુલખુલી અવાજ તેણીના સુખડાની ખુબસુરતી કરતાં પણ વિશેષ મનહરથ હતો. “ તમેએ ડીક લાંબી ઉધ ખેંચી છે, ખારસા બારે કલાક ! ”

“ ખાર કલાક ? ” મેં વિસ્મયતાથી પુછ્યું. “ મેં શું ખાર કલાકની ઉધ લીધી ? માની નહીં શકાય તેવી વાત છે. માત્ર થોડી મીનીટોની વાત પરજ અમે પેલા ચીના ચાંચીયાઓ સાથે લડતા હતા તે લડાઈની પછી શું શું જન્યું ? પેત્રો બદમાશું ચાંચીયો લા ચાંકિ ક્યાં છે ? ”

“ લા ચાંકિ હમણા જાંધીવાન થઈ પડેતો છે અને તેનું ખારકસ અત્યાર પહેલાનું દરીયાને તળીયે ગયેલું છે. ” તેણીએ જણાવ્યું. “ મને તમારા મિત્ર સુન્યું એ સમાચાર આપ્યા છે કે, તમેને કેટલાક કલાકો ધણા ખરાબ પસાર કરવા પડ્યા છે. ”

“ હા, ધણાજ ખરાબ. ’ હું જોશ્યો. ” અને તેવા કલાકો ફરીથી પસાર કરવાનું હું કદી પણ ઇચ્છું નહીં. આવો એકજ અનુભવ આખી જીંદગી સુધી યાદ રાખવાને મારા જેવા માણસ માટે પુરતો છે. વારૂ મારા મિત્રને કેમ છે ? તેને કાંઈ ઇજા નથી થઈને ? ”

“ નહિં. તેને કાંઈપણ ઇજા થઈ નથી. ” તેણીએ હસીને કહ્યું. “ તે તે આવા અનુભવથી ટેવાયેતો છે, એટલે આ જનાવથી તેના

પર કાંઇપણ અસર થવા પાગી નથી. તે દમ
ણાં તેની કેળવણીમાં છે, ત્યાંથી બહાર તુટક પર
આવશે, કે તુરત હું તમારી પાસે મોકલીશ.
હવે તમે આરામથી પડ્યા રહો અને હજીપણ
એક ઉલ્લેખ જોવી કહાડો તો બહેતર છે. ”

“ પણ તે પહેલાં મને જણાવવાની મહે-
રયાની કરશો કે, આ બારકસ કેનું છે અને
તેનું નામ શું છે ? મને તો કાંઇપણ સમજ
પડતી નથી. ”

“ તે જણાવવામાં વાંધીજ શું હોઇ શ-
કે ? ” તેણીએ કહ્યું. “ આ બારકસનું નામ
'ગેઝેલ' છે. 'ગેઝેલ' એ ધરાન તરફના જાણીતા
હરણનું નામ છે, અને આ બારકસ તેના
જેવાં ઝડપે પાણીની સપાટી પર દોડતું હોવાથી
તેને 'ગેઝેલ' નું નામ આપવામાં આવ્યું છે,
અને તેની માસેક હું પોતે છું. ”

“ આપણી વચ્ચે જ્યારે આટલી વાતો
છુટ્યાં થઇ છે, તો એક વધુ વાત પુછવાની
મને હિંમત થાય છે અને તે હું તમે જાનુનું
નામ પુછવાની રજા લઉં છું. ”

“ પણ મારું નામ સાંભળીને તમે ખુશી
નહીં થશો એમ મને લાગે છે. ” તેણીએ હ-

સીને કહ્યું, “ હું જાતે અને કામે ધસલાગી છું, અને મારું ખર્ચું નાગ જગીલા છે, પરંતુ લગભગ સધળા જાંદરોમાં અને ઘણાંપરા પા રકસોવાળાઓ ગને વુદાજ નાગથી જોળખે છે અને આ વુદું નાગ જેટલું વિચીત્ર તેટલુંજ અજ્ઞયખી ઉત્પન્ન કરવાનારું છે.” જેટલું ખોલીને તેણી મારી તરફ જોતી ચુપ ઉભી, અને હું પણ તેના ભરમમાં ખોલાયેલા શબ્દો ને ન સમજી શકવાથી અજ્ઞયખીથી તેને ટીકવા લાગ્યો.

“ અને તે તમારું વિચીત્ર તેગજ અજ્ઞયખી ઉત્પન્નવાનારું નાગ જાણવાની મને જાણસા થાય છે.” મેં કહ્યું.

“ દરિયાની ડાકણ ” તેણીએ જવાબ આપ્યો અને પોતાની સાથેના પેલા વિકાળ ચિત્તાને હાંક મારી ઝડપથી મારી પાસેથી ચાલી ગઈ.

આ નાગ સાંભળતાં હું ગભરાટ અને ભયથી હેંગતાઈ ગયો. કારણ કે, જે ફર સ્ત્રીના નાગથી સધળા પારકસો મુજતાં હતાં, જેના નામનો દરીયામાં ડુંકા વાગતો હતો, જેના ત્રાસદાયક કાંમેએ સત્તાવાળાઓને પણ

યુગ પડાવી હતી, હેરાન પરેશાન કર્યા હતા. તેજ સ્ત્રીની ચુંગાણમાં કમનસીબે હું ફરતી પડ્યો હતો, એમ મેં જ્ઞેહ લીધું. આ ત્રાસદાયક જીવિતે લગતી ધણી વાતો સાંભળવા પછી એક વખતે મેં તેણીને જોવાની ઇચ્છા મનમાં કરી હતી કે, દરિયાની ડાકણને ક્યારેક જોવાનો પ્રસંગ મળે તો ઠીક, તે ઇચ્છા આજે કમનસીબ અને વિચીત્ર સંજોગો વચ્ચે પુરી પડેલી મેં જ્ઞેહ, અને તેથી માન ગહારાટનો પાર રહ્યો નહીં. હું તેણીને મોતના ડાઆમાં મુકાઈને નહીં, પણ મોજને ખાતર જોવા માગતો હતો. તેણીનું નામ સાંભળતાં મેં જ તો ન મળી પણ હોશ હવાશ દવા થઈ ગયા. અને જો કમનસીબ ઘડાંએ મેં તેને જોવાની ઇચ્છા કરેલી તે ઘડાંને હું શ્રાપ દેવા લાગ્યો. ઠારણ કે તેણે અનેક શ્રીંગતોને હુન્ટયાની અને ઘણાકોની પીઠ ખોખરી કરી નાખવાની દીલ કંપાવનારી વાતો મેં સાંભળેલી હતી, તેનાજ હાથમાં આજે હું આવી પડેતો હોવાથી મારા મનની સ્થિતિ કેવી થઈ હશે. તેનો ખ્યાલ કરવો મુશ્કેલ નથી. હોંગકેગના એક કરોડપતી સ્ત્રીના વેપારી હુંગ-શીઆને

જેણી પોતાની જાગમાં ફસાઈને પ્રીયામાં તેડી ગઈ હતી અને તેની પાસેથી લાખો રૂપિયાનો ખદસો ઝોકાવ્યા પછીજ તેનો છુટકારો કર્યો હતો. મધ્ય એશિયાના એક નવાગને પણ આ ખુબસુરત ડાકણેજ લુંટ્યો હતો, તે કપગંત વીજ ધણાકા પાસેથી તેણે નાણાં ઝોકાવ્યાં હતાં અને ધણા ગારકસોને લુંટીને તેનો ભાર ઝાઢો કર્યો હતો.

મેં ધાર્યું કે હું પણ તેની ઉંચી કુનેહનો ભોગ થઈ પડીને તેના હાથનાં રસાઈ પડ્યો હતો, અને આટલી સહેલાઈથી તેનો શાકર થઈ પડતા માટે હું મને મોટો મુર્ખ મગજવા લાગ્યો. પણ સાચેજ મને વિચાર આવ્યો કે, મારી પાસેથી એવી મોટી તે શું રકમ તેણીએ મેળવવાની હિમેદ રાખી હશે ? શું મને નીચો વીને તદ્દન બીખારી બનાવી દેવાની ઇચ્છા આ બાહેરથી પરીબ્રહ જેવી પણ ખસલતે શયતાની સ્ત્રી ધરાવતી હશે ? મેં સાંભળ્યું હતું કે, મધ્ય એશિયાના નવાગ પાસેથી તેણે દસ લાખ રૂપિયા ઝોકાવ્યા હતા, અને કરોડપતી હુંગ-શીયા પાસેથી પણ લગભગ તેટલીજ રકમ તેણીએ કઢાવી હતી. તો શું મારી કનેથી પણ

તેની મોટી રકમ મેળવવાની તેણીએ કમેટ રાખી હશે? મારી કનેથી તો વધુમાં વધુ દોઢ લાખ સુધીની રકમ નીકળી શકે, અને તે આપના હું તદ્દનજ ભીખારી થઈ પડું તેમ હતું. તેણીના મનથી આ રકમ કાંઈ મોટી ન ગણાય, તો પછી શું તેટલી રકમ પણ મેળવવા માટે તેણે આ જંગ પીછાવી હતી?

શીતળાનો રોગ શરી નીકળવાની વાત એ મને છટકામાં લેવાનું પહોંચાણ માત્ર હતું એમ મને હવે જણાવા લાગ્યું. અને જે શખ્શ મને આવી સીદ્ધતથી સહેલાઈ સાથે જંગમાં રસાની શક્યો હતો, તેની યુદ્ધિની હું મનમાં હજારો તારીફ કરવા લાગ્યો. જે બંદર પરથી મને પેલો મારો કહેવાનો મિત્ર સુ-યું. દસાની લાવ્યો હતો, તે બંદર તો અસંખ્ય શ્રીમંતોથી ભરગક હતું, તે ગાંઠેથી મનેજ છટકામાં લેવાનું તેણે કાં દુસ્ત ધાર્યું હશે, તેનો વિચાર કરતાં મને જણાયું કે, તેનું કારણ મને નવોસવો અને નાદાન સમજી, તેનો લાભ લેવાનું તેણે મન પર લીધું હોય તો તે બનવા જોગ છે. આ સ્થિતિમાં મેં હવે કાંઈક ઉદાપણ અને યુક્તિથી કામ લેવાનો વિચાર કર્યો અને અવ-

નવા તરજો વચ્ચે હું મારી ઝોળીમાં પડ્યો રહ્યો.

ધારવાથી વધુ વખત સુધી ઇન્તેજરી કરાવવા પછી મારો કહેવાતો ગિત્ર સુ-યું કુંગ યુરોપીયન લેઆશમાં મારી પાસે આવ્યો અને તેણે ખુશ મીનજે લસીને મારી તપ્પીચત પુછી.

“ સાહેબજી, ડાકટર એહમદખાન ! ” તેણે આનંદી અવાજે કહ્યું. “ તમેને સારી તપ્પીચતમાં જોધને મને કેટલી ખુશાલી ઉપજે છે ? કવાંગ ચાઉ કવાંગનું હોટલ છોડી આવ્યા પછી તમેને ઘણો કડવો અનુભવ મળ્યો હશે.”

“ હા, એવું થયું છે ખરું ” મેં જણાવ્યું અને સાથેજ ભરગમાં ટીકા કરતાં ઉમેર્યું કે, “ હજી પણ ખુદા જાણે મારા તકદીરમાં કેવા અનુભવમાંથી પસાર થવાનું અને હાડ-મારી બોગવવાનું લખ્યું હશે ! પણ મારે તમને એક પ્રશ્ન પુછવાનો છે. તમેએ મને પ્રથમથીજ આગાટે નહીં કહ્યું કે, જે પારકસપર આપણે પેલા સંસ્થાનમાં જવાના છીએ, તેની માલેક આ ખાનુ હતી ? ”

“ તમારો પ્રશ્ન ઠીક છે, પરંતુ તેમ કહેવાની હું નાદાનીયત કહું તો તમે અમારા

વિશે તુરતજ પોલીસને ચેતવતે, અને તેમ ધવાથી તમારી લક્ષી મદદ અને સોખતનો અમેને લાલ મળી શકતે નહીં.” સુ-ચું-કુંગે ખુલાસો કર્યો.

“ તમારી આ રીત માટે હું દીલગીર છું.” મેં ટકોરમાં કહ્યું. “ તમારે મારા કરતાં પીળા કાંઈ સદ્કર અને ચીકાશદાર પુરપથી લાગ મેળવવો જોઈતો હતો, કે જેમાંથી તમે કાંઈક મન પસંદ રીતે મેળવી શકતે. પથ્થરમાંથી કાંઈ લોહી નીકળી શકે નહીં. અરૂં પુછો તો હું “ આવો ન્હાય અને તાપે ” જવો છું.”

“ ડાક્ટર એલમદખાન! તમે શું કહેવા માગો છો, તે હું સમજી શક્યો નથી.” તેણે જમીલા જે ખુરસી પર બેસી હતી તે પર બેસતાં અને ખીસ્સામાંથી એક મીગારેટ કહાડી તે સળગાવતાં ગને કહ્યું.

“ હું જે કહું છું તે જે મારે ધણી સ્પષ્ટ રીતે દર્શાવવું હોય તો ગને બય છે કે મારે વિવેકની હદ જરા ઝાળાંગવી જોઈએ.” મેં જણાવ્યું. “પણ હું મારી લાગણીઓને મજબુતીથી દખાવી શકતો નથી અને તેથી ટુંકમાંજ

જ્યાંથી શકે, તમે મારી સાથે દોલતને ખાતરજ આ દાવ રમ્યા હો, અને મને સપાટામાં સપડાવ્યો હોય તો તેમાં તમેજે મોટી થાપ ખાધી છે એમ મારે કહેવું જોઈએ. તમારે કોઈ શરણે શિકારને શોધવો જોઈતો હતો, કોઈ ચરખદાર આસામીને પકડવો હતો, કોઈ દુધાળી ગાયને દોહવી જોઈતી હતી. મારી પાસેથી તમે શું મેળવવાની આશા રાખો છો ?

“ ડાકટર જોદમદખાન ! હું મરજું છું કે તમે મને ધાંજળી સાંભળશો.” તે ગંભીર પણે બોલ્યો, “ તમારે ખાત્રી રાખવી કે અમેજે આ કામ દોલત મેળવવાની લાલચથી કીધુંજ નથી. જે તેમ હોત તો તમેને જોડવી મોટી રકમ આંગપર આપવાની હું લાંચતજ કરત નહીં. હું તમેને ફરીથી ખાત્રી આપું છું કે, તમારે જરાપણ ધારતી રાખવી નહીં. તમારી સાથે અમે તદ્દવ મગાણીકપણે વર્તવાનો વિચાર રાખીએ છીએ, અને હું સોગંદ પર કહું છું કે, તમેને સોંપવામાં આવેલું કામ તમે પૂરું કરશો કે નુસ્ત તમેને પાછા કવાંગ ચાંકિ કવાંગના હોટલમાં સહીસ-

લાગત રીતે પહેલ યતા કરવામાં આવશે. મારો આ ખુલાસો તદ્દન ખુલા દીલનો છે. તેનાથી વિશેષ હું ખીજું કંઈ કહી શકતો નથી. તમે અગારી સાથે પ્રગાણીકપણે વર્તજો અને અમે પણ તમારી સાથે તેવુંજ વર્તન રાખીશું. તમે વિશ્વાસ રાખજો કે તમે જેટલી મુદત અગારી સાથે યુગ્ગરશો, તેટલી મુદત આનંદ અને સુખ સગવડમાં પસાર કરો. તેવી દરેક બની શકતી જાડવણ અમે કરીશું."

સુ-યું-કુંગની વાત પર હવે મને વિશ્વાસ ખેંડા. મને સંધ્યાવારો મળ્યો કે મને દગો કરીને લઈ જવામાં આવતો નથી. એક તળીય તરીકેની મારી મદદ લેવા માટેજ મને લઈ જવામાં આવે છે. એમ મારી ખાત્રી થઈ. અને મને કાળ્યું કે મારી લાલની રિથતિ ખાનગી માટે ખચીત અટકાઈ ઉપજવનારી હતી. કારણ કે હું અત્યારે એક એવી જાની પરોણા હતો કે, જે સર્વથી ખુબસુરત, યજાવન અને મને તેવા જાહાશ અને જેરાવર સત્તાવાળાઓ માટે ત્રાસ સમાન થઈ પડનાર જોરા ઘટગની અનુપમ સુંદરી અને ખુબસુરત ડાકણ તરીકે

પ્રખ્યાતી પામેલી હતી. વળી હું જે કાર્ય જાન લાવનાર હતો, તેનો જાહેરો પણ મને મોટી રકમનો મળનાર હતો.

“ તમે મારી સાથે આવો તો હું આ અમારા ન્હાનકડા સુંદર જારકસ પર તમોને જરા ફેરવું.” સુ-યું-કુંગ કુરસીપરથી ઉઠીને જોવ્યો “હું ઘાઈ છું કે હાથ પરનો જખમ હવે તમોને પીડા કરતો હશે.”

“ ના, કાંઈ ઝેટલી જાધી પીડા નથી. ” કહીને હું મારી ઝાળીમાંથી જહાર કુદી આવ્યો.

હું તેની સાથે જારકસના દરેક ભાગમાં ફર્યો. આ ન્હાના જારકસની મજબુત અને દરેક સગવડ સાથની બાંધણી અને સુંદરતા જોઈ હું હક થઈ ગયો. જારકસ જેમ તેના ‘ગેઝલ’ નામ પ્રમાણે અતી બહુ ઝડપી હતું, તેમ દેખાવમાં પણ ગેઝલ હરણના જેવું ખુબસુરત અને મનોહર હતું, એમ હું જોઈ શક્યો વળી પાછળથી હું જાણી શક્યો કે, ખીજું કોઈપણ જારકસ ઝડપમાં ગેઝલની જરાજરી કરી શકે તેવું નહોતું, અને તેથી તેને પકડી પાડવા માટે કોઈપણ સરકારી કે ખાનગી જારકસો

શક્તિવાન થતા નહોતા. તે જંગમ ગળ્યુત અને સુંદર હતું, તેમ ત્રણ તોપો વડે તેને હથીયાર બંધ બનાવવાની પણ ગોઠવણ કરવામાં આવી હતી. તેની પરના ખલાસીઓ અને નોકરો સુ-યું-કુંગ સિવાય ખીજ સઘળા મોહમેદન કોમના હતા.

પ્રકરણ ૪ થું.

ડાકણ કે પરી ?

ગારકસમાં ૨૨ી લીધા પછી સુ-યું-કુંગ પોતાની કેળીન તરફ ગયો અને હું તુતક પર આવ્યો. અહીં નેતરની લાંબી ખુરશી પર ચાર-ડાઘને હું પડ્યો, અને એક પછી એક બનેલા અને યનતા અહ્લૂત અને વિચીત્ર યનાવો પર વિચાર કરવા લાગ્યો.

હું મારા મન તરંગોમાં મશગુલ હતો, નેટલામાં એક જવાન ડોકરાએ મારી પાસે આવીને સલામ કરી અને કહ્યું. “આજે બપોરનું ખાણું અગીયાર વાગતે જોગમ માહેજાની સાથે આપના નેતાનું જ, અને બપુર આઠવ-

વાનો મને હુકમ થયો છે, આપ જો યાદને
દરતરવાન પર લાગર થજો.”

“હમણાં કેટલા વાગ્યા છે?”

“સવાદસ થયા છે, જનામ!” તેણે
ખાતાના પીરસામાંથી એક નફાનું ચાંદીનું ઘડી-
યાગ કાઢી, તેમાં જોઈને કહ્યું.

“મારી સાથેનો સરસામાન ક્યાં રાખેલા
છે?” મેં પુછ્યું.

“આપના માટે તૈયાર કરવામાં આવેલી
કેપીનમાંજ તે રાખેલા છે. જે આપ મારી
સાથે આવવાની તરફી લેશો, તો હું આપને
ખતાવીશ.”

“ચાલો હું આવું છું.” કહીને હું ઉઠ્યો.

મારા મિત્ર સુ-યુ-કેમની જનકવાળા કેપી-
નમાં મારે માટે જોડાણ કરવામાં આવી હતી,
અને મારા સરસામાનની ટૂંકા અને કાચળા
તેમાંજ રાખવામાં આવ્યા હતા. પુલ્ક જમીલા
માટેનો ચોરડો અને ખાણું લેવાની કમ
તકત અલગ ને એકાઈદી હતી. અને ત્યાં
હુકમ વગર કોઈથી જવાતું નહોતું છતાં ત્યાં
મને ખાણું લેવાનું ઇજા આપીને એક રીતે

તેણી તરત જ ગને ગાન આપવામાં આવ્યું હતું. કેળીનમાં જઈને મેં કપડા જદલા અને પેલા જવાન છોકરાની મદદ સાથે મારો ઝખમ ઘાઈ, સાફ કરીને તેની પર મલમ પટો કર્યો. આ કામથી પરવારી હું અગીયારમાં પાંચ કમ માનીટે ભેગમ જગીશાની કેળીનમાં હાજર થયો.

આ ખુશસુરત પરીના ખુશસુરત પારકસ જેઝલની ખુશસુરતી જન્મ હું હક થયો હતો એમ હું પ્રથમ કહી ગયો છું, પણ જ્યારે આ ખાણું લેવાના ઝોરડામાં પગ મુક્યો ત્યારે તેની સુંદરતા, રોનક, દમાગ અને શણગાર જોઈ હું હેરાત થઈ રહ્યો. તેની અંદર જે ફરનાયર ગોડવવામાં આવ્યું હતું, તે એટલું તો સરસ અને કીમતી હતું કે, હિન્દના કોઈ નવાજના મહેલમાં જોવાની પણ ભાગ્યેજ વધી રાખી શકાય. એક ટેબલ પર ફેટલાક વર્તમાનપત્રો, માહવારીઓ અને પુસ્તકો પડેલાં હતા, જે ઉદ્ધે, અમેથ અને ફ્રેન્ચ ભાષાના હતા. આહીં વળી એક ન્હાનો સુંદર સિતાર પણ પડેલો હતો, તે ઉપરથી મેં ધાર્યું કે, આ ખુશસુરત પરી ઉદ્ધે દરિયાની ડાકણ જેમ પોતાની અંગત સુંદરતામાં અનુપમ છે, ઘણી ભાષા-

ઓની જાણકાર છે, તેમ સંગીતના શોખીના પણ તેણીએ પોતાના સૌંદર્યને શણગારેલું છે.

હું આ સુંદર ઝોરડાની રચના નિહાળતો આમ તેમ ફરી રહ્યો હતો, તેટલામાં એક ન્હાનું ધારણું ક્ષણિક અને જાણે કાંઈ જાણી દીવાલ શરીર એક પરસ્તાનની પરી દગામથી બહાર નીકળતી હોય, યાતો આસગાન પરથી ઉતરતી હોય, તેમ આ ગોરા ઘટગની ગોરી ડાકણ તે ઝોરડામાં આવી અને તેની પાછળ તેનો હંમેશનો રક્ષક પેલો જંગલી ચીતો પણ ઝોરડામાં દાખલ થયો. આ ચીતોને ત્રીચી કહીને બોલાવવામાં આવતો હતો. કેમકે મેં પાછળથી જાણ્યું તે મુજબ તેને ત્રીચીના પોલીના જંગલમાંથી પકડી લાવવામાં આવ્યો હતો અને તેથી તેને ત્રીચી નામ આપવામાં આવ્યું હતું.

તેણીનો અભારનો પોશાક સફેદ સાડીનો ટર્કીશ દપનો હતો. માથાપર સફેદ સાડી બદન પર બદીયાન, નીચે પાયજામે અને પગમાં ઉંચા ખલ્લુ મખમલપર કસળ બરેલા દાક્ષીશાષ્ટ વેનડા હતા. ગરદનમાં સોનામાં નીલગ માણિક અંસાંડેલો વચમાં મોટા ચગદાવાળો ઝગઝગતો હાર, હાથમાં પોચાચા, કાનમાં ઉંચા ગાંભીર

એરીંગ અને નાકગાં મોટા અને ઉમદા મોતીની નથ હતી. આવા બેમુલા વચ્ચે, બેમુલા ઝવેરાતો અને અનમોલ પુગસુરતીથી ખીલી રહેલી એક જીવતી પુલકીને ડાકથું કહેવાની કાણુ હીંમત કરશે ? તે અભારે એક ડાકથું નહીં, પણ એક પરસ્તાનની પરી હોય, બેહસ્તાની હુર હોય, કોઇ સ્વતંત્ર અમલની સુલતાના હોય યાને કોઇ મોટી સક્ષતનતની સકેનશાહ્યાનુ હોય તેને દમામ અને પ્રતાપ તેના માહતાખી મુખડા પર ચમકતો હતો.

“મારા ઝોરડામાં બન્ને પધાર્યા ડોક્ટર એહમદખાન !” તેથીએ પુશમીજાને ઠોડું મરકારીને પોતાના હાથ માહેના શાહમુગના સફેદ પીછાના સુંદર પંખા વડે ધામે ધામે પવન ખાતા મને આવકાર આપ્યો હવે તમેને તદનજ તન્દુરસ્ત થયેલા જાંઘને મને ધણી પુશાલી થાય છે.”

“હા, હવે મને વિશેષ અશક્તિ જણાતી નથી.” મેં ઉતર આપ્યો. “ઝખમમાંથી સહેજ વધુ લોહી જવાથી મને થોડી નબળાઈ આવી હતી.”

“એ ભાં ચાંઉ લુટારાની સખ ખખર લેવામાં આવશે.” તેથીએ દમામથી નેથુ ફેર-

વીને કોવિત અવાજે કહ્યું, અને તેના એ બોલવામાં તે લાં ચંડિ લુટારા માટે કોઈ ભયંકર સમ્બંધ ફરમાન આપતી હોય તેનો ભાસ મને થયો.

“ તમારું આ ગેઝલ જોટલું ઝડપી ચાલતું છે, તેટલુંજ યુગસુગત છે. ” મેં વાતની બાબત બદલી નાખવાના હેતુથી કહ્યું, “ હું તો તેની સુંદરતા, સુવચનતા, બાધણી અને અંદરનો શણગાર જોઈને હંરત પામ્યો છું, બાતુ જમીલા !

“ દુનિયાબરમાં તેની કોઈ જોડી નથી. ” તેણી હરખમાં આવીને મગરૂરી સેતી હોય તેા હું બોલી. “ જો રીતે એક ઘોડા-સ્વાર પોતાના કિમલ ઘોડાના ગુણો માટે ખાત્રી ભર્યો હોય છે, તેટલીજ હું આ મારા ગેઝલ માટે ખાત્રી ધરાવું છું મારે એવા વચ્ચાં વિકટ અને કટાકટીના વખતમાંથી પસાર થવું પડ્યું છે કે, જે વેળાએ તેને એક કમાનમાંથી છુટતા તીરની ઝડપ પાણી પર દોડાવવાની મને જરૂર પડેલી છે, અને તેણે એક વખત નહીં, પણ એકસો વખત મારી જીંદગીને મારા શત્રુઓના હાથમાં જતી બચાવી છે તેટલા માટે જો હું તેના માટે કાંઈ મગરૂરીથી

गोबली डोड तो तेगां आश्रम पागवा जेवुं
कशुंज नथी पग आवो हवे आपणे आगुने
धनमाइ आशीजे. ते डंडु पानुं दशे.”

धनननी डगदा डगीगगिने डीगती गवासे
पीछावेसे हने. तेनी गगगां पाथरेवी जेक
सडेद आदर पर आगुनी रकापीजे गग-
वागां आगी हती. अगे गगे जगीन पर
आणुं लेवाने मागसाभे गेडा. आणुं लडेक-
नदाड. डुथी डीसगनुं अने मुगसाभ लडु-
गथी पडावेकुं दनुं. अगे आवा गवा नेग
जगीसानी जग पणुं आवती गभ. अने ते
डीसग डीसगनी गाने डरतीज गभ.

आगु पाथी डारेग थभने तेथी जेक
लांथी नेनरनी अरुशी पर गेडी अने सागेनी
जेक पीछ थ्रीगनी गडीवाणी अरुशी पर
गने गेसगाने प्रशारे कगे. पेसे वांवां ज तो
तेगीनी अरुशीनी आगुगां नीसे गेडे. डं
अरुशी पर गेडनाभ गेडा पथी गगी पाथी
तेथीजे वातेनी शडआन डरी.

“ तगेने जे डग माटे गोसावगां
आव्या छे, तेगथी तो तगेने गगपर पाडेक
करवागां आव्या छे, अइनी ?” तेथीजे पुछयुं.

“ તમારા કારખારીએ મારી આગળ ખુલાસો કર્યો છે, પણ મારે કહેવું જોઈએ કે હું હજી પુરતી રીતે સમજી શક્યો નથી. તેણે મારી આગળ એક ટાપુમાં ફાટેલા સિતળાના શેગ વિષે વાત કરી હતી.”

“ હા, અને તે તેણે ખરું જ કહ્યું હતું.” તેણી બોલી “ મારા સંસ્થાનમાં એ શેગ ઘણો ભયંકર રીતે ફાટી નીકળ્યો છે અને તે સંસ્થાન એક ટાપુ છે. પણ તે ક્યાં આવેલ છે. તે હું તમોને હમણા જણાવીશ નહીં. તમો તે દવે થોડાજ વખતમાં નજરોનજર જોઈ શકો છો. હું તમોને જણાવીશ કે તે શેગ દિનપ્રાત્નિ ત્રાસ વર્તાવતો રહ્યો છે અને તેને નાખુદ કરવા માટે કોઈ ઉપાય ન મળી શક્યો ત્યારે જ કોઈ જાહેશ તખીયની મદદ મેળવવાને મેં મારા અતી વિશ્વાસુ નોકર સુ-યું ને ક્યાંગ ચાંકે ક્યાંગ ખાતે મોકલ્યો હતો, અને તેવા એક તખીય તરીકે તમોને મળી જવાથી મને સંપૂર્ણ ઉમેદ છે કે, અમોને ઘણાજ ફાયદો થશે, કે જેની વધી મેં રાખી નહોતી.”

“ મારા માટે આટલું ઉચું મત ધરાવવા માટે હું તમારો ઉપકાર માનું છું.” મેં જરા માથું નમાવીને ઉત્તર દીધો. “ પણ હું

જાણવા માગું છું કે, જે લોકો રાગનો ભોગ થઈ પડેલા છે, તેઓની વચ્ચે તમે ખુદ રહ્યા છો કે ?”

“ બેશક, હું તેઓની વચ્ચે લગભગ હમેશાં રહું છું ” તેણીએ કહ્યું “ મારી મરીમડી પ્રજા મને એક માતા તરીકે પુજે અને ચાહે છે, અને એ તો ફરનીજ છે કે, પોતાની આવા પ્રકારની મુશકેલી વેળાએ તેઓ મદદ માટે મારી તરફ જ જુએ, પરંતુ તે લોકોની કાલની આ આશ્વત્થમાં હું તેઓને કાંઈ પણ સહાયતા કરી શકતી નથી, તેથી મને ધણો જ રંજ થય છે. ”

“ પણ આવા રાગમાં તેઓ વચ્ચે રહેવામાં તમે મોટું જોખમ જણાવો છો. ”

“ હું તેા જોખમનો કાંઈ પણ ખ્યાલ કરતી નથી, મને તો મારી એ ગિયારી વહ દાર ગરીબ પ્રજાને જ એકલો ખ્યાલ આવે છે. ”

“ તમે એ પ્રથમ શીતળા કઢાવ્યા છે કે ? ”

“ હા, મારા ગયગયમાં મારા પિતાએ પેાંડી-ચેરીમાં કઢાવ્યાની ઝાંખી યાદ મને આવે છે. ”

“ ત્યારે ત્યારે તે હવે પાછા કઢાવવા પડશે. ” મે કહ્યું. “ વધુમાં વધુ પાંચ વર્ષની મુદત પછાં તે ફરીથી કઢવા જોઈએ. ”

“ ટાપુમાં ગયા પછી તમે ગતે પથ કહા-
ડજો.” તેણીએ કહ્યું.

“ હમણા કમ નહીં ? ”

“ હમણા ! હમણા તે કેવી રીતે જની
શકે ? અહીં વાહરડા તો છે નહીં ” તેણીએ
હસીને કહ્યું.

“ વાહરડા નથી તે શું થયું ? મારી પાસે
વાહરડાની રસીની જોટલ છે, જે હું રશીયા
ખાતેથી લાવ્યો છું. અને તે પણ તેટલીજ
અસરકારક હોવા છે. તમે જન આપો તો
મારી પેટીમાંથી તે હું હમણાં અહીં લઇ આવું
અને તમોને તે મુકું. મને જે સેવા યજ્ઞવવા
માટે મુક્તર કરવામાં આવ્યો છે, તેની શર-
આત જો છુદ તમો આનુથી કરવા આપો
તો હું તમો ખુશી થમજ, અને તમો પણ
મારા પંધાની અજમાયશ અંગત રીતે લઇ
શકશો. ”

“ તમે તેમ કરો, મને કાંઈ અડચણ
નથી.” તેણીએ કહ્યું અને હું મારી કુળીનમાં
જઈ રસીની જોટલી અને સગી વિગેરે ધીજી
સાધને લઈને પાછો તુરત તેણીની પાસે હાજર
થયો. મેં તેણે ને રસી મુકી અને તે તેણી
ધીરજથી સહન કરતી જોતી હતી, પણ પેલા

તેના વિકાગ રક્ષક ત્રીચીને આ ખનાવ કાંઇક અસામાન્ય લાગ્યો, અને તે ઉભો થઇને મારી તરફ ખોતાના લાલ લાલ ડોળા ધુરકાવવા લાગ્યો તુરત જંગીલાએ તેનું માથું યાજડીને કહ્યું. "ત્રીચી! બેસીજી આથી મને ઇજા થશે નહીં, પણ કાયદો થશે. શાન્ત થા બેસીજી."

ખોતાની શેઠાણીનું કહેવું તે જંગલી કાંડી ખાનાર હયવાન બરાબર સમજ્યો હોય તેમ તે શાન્ત થઇને તુરત જંગીલાની આજુબાં બેસી ગયો, અને મેં મારૂ કામ પુરું કર્યું તે પછી હું તેણીની પાસેથી ઉડીને મારી કેળીનમાં જવા લાગ્યો અને હજુ તો હું તેણીના સુંદર આરણનું આગળ વટાવતો બહાર નીકળું તેટલામાં તેણીએ મને પાછો બોલાવ્યો.

"ડાક્ટર એહમદખાં! તમે મારા માટે કાંઇક સારો વિચાર બાધો એવી મારી ઇચ્છા છે." તેણી એક ન્હાની પણ ઉમતી યુવાન છાંડીના જેવા બોળા લાવે બોલી "તમે!એ મારા ધાતકીપણા વિગેરેને લગતી જે જે વિચારવાનો સાંગજા હોય તેને લુપ્તી જાઓ, એમ હું ઇચ્છું છું. અને કદાચ વખત મળ્યો તો તમેને ખતાની આવીશ બહુકે પુરવાર કરી દઇશ

કે લોકો મને જે એક ભયાનક ડાકણ તરીકે આ-
જાણે છે, તેવી હું ભયાનક અને ઘાતકી નથી.”

“ નહીં! તમારા માટે તેવો કામ વિચાર
તમારા મનમાં રહ્યોજ નથી. મારી તો મંપૂર્ણ
જાણી થઈ ચુકી છે. જો તમારા જેવી એક
જાનુને ડાકણ કહેવામાં આવતી હોય, તો હું
મજાકું છું કે, આખી દુનિયાની સ્ત્રીઓ ડાકણોજ
બની જાય, અને પરીઓ પણ ડાકણોમાંજ
ફેરવાઈ જાય !

“ આપની મોટી મહેરબાની ! ” તેણું
હસીને બોલી અને તુરત પોતાના ગીચા સાદે
લાંઠી ગાલી ગઈ.

પ્રકરણ ૫ મું.

જમીલાનો ખુલાસો.

જમીલાના જવા પછી હું શીતળા કદાચ
વાને લગતી સામગ્રી લઈને મારી કેપીનમ
ગયો, અને તેને પેટીમાં મુકીને હું તુરત પ
આવ્યો. આ વેળાએ તાજે પવન ફુંકાવ
લાગ્યો અને જમીલા બેગનું પીનદરીક પાઠ
કસ બેઝક પીકને પવન મળતા પાણીની સપાટ
પર ગોચા ઉડતું ગાણું. હું આજુબાજુને

રગણીય દેખાવ નિહાળતો તુટેક પર ઉભો હતો, તેટલામાં જમીલા પરી મારી ખાબુમાં આવીને ઉભી રહી, અને દરિયાની કુદરતી સુંદરતાને લગતી વાતો મારી સાથે કરવા માંડી.

“ખાબુ જમીલા ! તમે ધણી વિચીત્ર જીંદગી ભોગવો છો, અને હું ઘાઈ છું કે આવી જીંદગી સાથે ધણાં જોખમો પણ તમારે સંભાળવા પડતા હશે.” મેં કહ્યું.

“તેમાં શું શક !” તેણીએ કહ્યું. “અને મારે એવા ધણાં જોખમોમાંથી પસાર થવું પડ્યું છે. વળી કેટલાક તો એવા ખનાવો બનેલા છે કે હું તમોને જણાવું તો તમો તેને ખરા માનવાને પણ કદાચ આનાકાની બતાવો, છતાં તે ખરેખર બનેલાંજ છે.”

“તમો જે કાંઈ વાત કરશો, તેને હું ખરીજ માનીશ” મેં કહ્યું.

“મને તે માટે શક રહે છે.” તેણીએ જવાબ આપ્યો. “મારી જીંદગી કેટલી વિચીત્ર અને અજાણ્ય સરખા સંજોગો વચ્ચેથી પસાર થઈ છે તેનો તમોને જાણો ખ્યાલ પણ ન આવી શકે, ડાક્ટર એલમદખાન ! છતાં તમો જાણવાને આગુર છો, તો હું કહેવાને લલચાઉં છું. મારી જીંદગી એક શિકાર માટેના

જનવર સરખી છે, અને શિકારીઓથી મારે હમેશાં છુપાતું અને નહાસતું રહેવું પડે છે. કેટલીક વેળાએ હું પકડાઈ જવાની અણીપર મુકાઈ ગયલી હતી, પણ મારી ચાલાકીથી મારા શિકારીઓને હાથતાળી આપીને હું છટકી જવામાં ફતેહમંદ નીવડી છું, એક વખત સીંગાપોરમાં એક અમલદારને ત્યાં ખાણનો મેળાવડો હતો. આ મેળાવડામાં એક ફ્રેન્ચમેનના પોશાકમાં મેં ભાગ લીધો હતો. અમે મર્મ ખાણ પર મેદા તે વેળાએ તે અમલદારે દરિયાની ખુલ્લસરત ડાકણ વિશે વાત કહાડી અને તે બોલ્યો કે, “જેવટે તે ખુલ્લસરત ડાકણનો પતો મેળવવામાં અમે ફતેહમંદ થયા છીએ. હાલમાં તેણી સીંગાપોરની અંતરાક્રમાં આવેલી છે અને ચોવીશ કલાક પુન નદી ત્રાય તેટલામાં અમે તેને પકડી પાડીશું, એમ માનવાને મને કેટલાક વ્યાજખી કારણો મળેલા છે.” તે અમલદારને મહોડેથી એ વાત સાંભળતાં માતો કે મારા પર વીજળી ફરી ગઈ. આ વખતે મારા હાથમાં સોડાવોટરથી છલો-છલ ભરેલો એક લામો ગ્રામ હતો, પરંતુ મેં મારા મન પર એવો કામ્ય એકરો કર્યો કે

मारो हाथ जरा पल्लु धुज्यो नही, अने ते उवास सहेज पल्लु छलकायो नही.”

“ अने ते अमलदारने तमारो पर अक उपजवानुं कांछ करलु रल्लु नही.”

“ नही, पीलकुल नही. अई पुणे तो आनदीन सुधी पल्लु ते जल्लुवा नही पाभ्यो हशे के, जे दीने ते उपकी वात करतो हतो, ते वेणाये हरियानी गडलु तो तेनी पासंज भेडकी हती.”

“ जानु जमीला ! आतुं जजम माथे उडाववागां तमे उडापल्लु करता हो, तेग यं तमेने लागे छे ? ”

“ हुं सारी पेड समज्जुं लुं के तगां उडापल्लु नथी. परंतु केटलीक वणते पल्लुं जररी सज्जोने जातर मारे तेग इरज्यात करतुं पडे छे. सीगापोरना ते मेलावडाभांथी केटलीक अगत्यनी जयरं जल्लुवानी हती अने तेवला गाटे मे ते जजम उडाज्यो हतो.”

आ वेणाये सांज पडी सुझी हती अने पुर्वना पेराजभांथी सोनाना भोटा याण सरया पुनगना यंद्रगा आसमानना पुलंड गुंज पर हुनियाने हुंडी रोशनी आपवाने मुसाशरी करतो उपर यडतो हतो.

રાતનું સાદું પણ્ય સ્વાદિષ્ટ ખાણું તુટક પરજ આવ્યું અને તેને ઇનસાફ આપ્યા પછી અમે નેનરની લાંબી ખુરસીયા પર અંકલીને બેઠા. જગીલાએ વાત છેડી.

“ હુ ધાઈ છું કે, મારા સંબંધમાં તમેએ ધણી વિચીત્ર વાતો સાંભળી હશે, ડાક્ટર એહમદખાન ! અને તમેએ જે જે વાતો સાંભળી હોય, તે જાણવાને માટે મને મન થાય છે. કારણ કે મારે લગતી સઘળી સાચીજ વાતો તમે જાણવા પામે એવી મારી ઇચ્છા છે.”

“ અલખત, તમારે લગતી મેં કેટલીક વાતો સાંભળી છે, પરંતુ ચીનાઇ કીનારાના બંદરોપર ચાલતી વાતો પર કેટલો વિશ્વાસ મુકવો તે હું જરાજર સમજતો હોવાથી તે તરફ મેં વિશેષ ધ્યાન આપ્યું નથી. ” મેં ખુલાસો કર્યો.

“ મધ્ય એશિયા માંહેલા નવાબને લગતી વાત પણ કદાચ તમારે કાને આવી હશે.” તેણીએ કહ્યું.

“ હા, તેણે કાંઈ સાંભળ્યું હતું ખરું.”

“ પ્રથમ એવી વાત જહાર આવી હતી કે, તે નવાબને છેતરપાંડો કરીને હું દરીયામાં મારા જારકસ પર લઇ ગઇ હતી, તે તમેએ

સાંભળ્યું હશે, અને તે ઉપરથી તમોએ મને
 ધણી નિર્દય અને ક્રુર ધારી હશે. પરંતુ તે
 સંબંધમાં જે તમો સઘણી વાતો સાચીજ
 જાણવા પામે, તો તમારા સઘણા વિચારો
 તદનજ ઉલટાઈ ગયા વગર રહે નહીં, અને
 તમો મને ડપકા આપવાને ગદ્ગદે સાચાશીજ
 આપો. આ નવાજ કેવી અનીતિમાન ઝંઘળી
 ગુન્જરતો હતો, કેવી પાપી મોજ ઉડાવતો હતો,
 કેવી કુકર્મી હતો, પ્રજને કેવો ત્રાસ આપતો
 હતો, અને પ્રજને માટે કેવો ગંભીર પીડાક્રમ
 હતો તે સંબંધમાં મને લાગે છે કે તમોએ
 કાંઈપણ જાણ્યું નહીં હોય. તેના ચાલુ અપ-
 રાધા, ચાલુ જુલમાતો, ચાલુ ઘાતકીપણ અને
 દાન ઉગતના નવા નવા ત્રાસોથી પ્રજ તાઈ
 તાઈ પુકારી ગઈ હતી, અને તે સઘણું ન
 સહન થઈ શકે તેવું થઈ પડ્યું હતું. જે
 તમોને કહીશ ડાક્ટર એલમદખાન કે, દુનિયાના
 પાપીમાં પાપી અને ઘાતકીમાં ઘાતકી માણસો
 માર્ઠના તે એક હતો. મારા સાંભળવામાં તેને
 તજની કેટલીક વાતો આવી અને એ એમ
 પણ સાંભળ્યું કે તેની પ્રજની દાદ ફરીયાદ
 સાંભળનાર કાંઈ નહોતું. તેથી મેં નિશ્ચય કર્યો

કે; આ: માણસને ઘટની શિક્ષા કરીને મારે સુધારવો. મેં તેને લગતી યોજનાઓ ઘડી અને તેને ફસાવવાનું છટકું મોકલ્યું, અને તે મારા છટકામાં સપડાયો અને તેની ખરાબ વર્તણૂકના બદલામાં તેની પાસેથી મોટી રકમનો દંડ મેં ઓઠાવ્યો. આ દંડની રકમમાંથી અરધી રકમ મેં તેની પ્રજ્ઞના લાભમાં આપી અને તેને એવી તો શીખાવણ આપી કે, જેને તે જન્મ-પર્યંત બુલી જવા પામે નહીં. અત્યારે હું તમોને સંતોષ સાથે જણાવીશ કે તેણે પોતાની આગલી ખરાબ ચાલને છોડી દાધી છે, તે સુધર્યો છે અને હવે તે ડાકો થઇને ચાલવા લાગ્યો છે આ નિવાર તીન્તસીનના પેલા કરો-ડપતિ ચીના હુંગશીઆ તરફ પણ મેં ધાતકો વર્તણૂક ચલાવવાને લુટ્યો હતો તેની વાતો ચાલે છે, માટે તેને લગતો ખુલાસો પણ હું તમોને અત્યારે કહી સંભળાવીશ. તે મગરર ચીનાએ મારે માટે કેટલીક અપમાનકારક વાતો કૈલાવી હતી, જેમાં મુખ્ય એ હતી કે મેં તેની સાથે પરજુવાની માંગણી કરી હતી. આ વાતમાં કાંઈપણ વજુદ નહોતું અને તે તેણે ખાટી રીતે કૈલાવી હતી. તેમજ ખાટી રીતે પણ મને

હવેકી પાડવાની વતો તે ઉગાવ્યા કરતો હતો,
તેથી તેને ઘટતી સખ્તએ પહોંચાડવાનો મેં
નિશ્ચય કર્યો અને તેની સખ્તએ છંવટે તેને
પહોંચાડ્યો. ગેશક ફેટલીક વખતે હું ગારક-
સોને લુંદું છું અને તેનું કારણ મને પેલાની
પડતી જરૂરનું છે” છેલ્લો શબ્દ પુરો કરતાં
તેણીએ આકાશ તરફ જોયું અને ખોત્રી,
“રાત ઠાંધક વધુ પસાર થઈ છે. હવે તમે
ખીજાને જાઓ. ખુદા હાફેઝ. સાહેબજી.”

પ્રવરણ ૬ હું.

જમીનાનું સુંદર સંસ્થાન.

રાત્રિ ખુશ નિદ્રામાં પસાર થઈ, સ્વપ્નાઈ
પડ્યું અને મારી આંખ ઉઘડી. સૂર્ય પણ
પોતાના સોનેરી કિરણોથી જગતને રોશન કરી
ચુક્યો હતો. જાગૃત થતાં મને લાગ્યું કે, અગાઉ
ગારકસ આ વખતે સ્થિર ઉભેલું હતું. અને
જો તે ખરેખર ઉભેલું જ હોય તો તેનો અર્થ
એમજ કરી શકાય કે અમે ધારેલું સ્થળ
પહોંચી ચુક્યા હતા. આવેલું નિશ્ચય મને
આવતાંજ હું મારા ખીજાનામાંથી ઉઠ્યો અને

મારી કુખીનની ગોળ ખારી પાસે જઈને બહારના ભાગમાં નજર ફેંકી. અહીં મારી દષ્ટિ સામે જે દેખાવ રજી થયો તેનો ખરો ખ્યાલ વાંચનારાઓના દીલમાં ઉભો કરવાને ખરેખર હું અશક્ત છું. તો પણ તેનો જરાતરા ખાસ વાંચનારને આપવા માટે તેનું થોડુંક ઉપલક વર્ણન આપવાની હું કોશીશ કરીશ.

એક ન્હાનકડા પણ રમકડા સરખા સુંદર ખંદરમાં અગાઈ ચારકસ તે વખતે લંગર નાખીને થોભેલું હતું. જે ખાઈ અરધા માઇલની લંગાઇ અને આશરે પોણા માઇલની પહોળાઇ જેટલું હતું. કીનારા પરના થોડાક છંટા સુધીનો ભાગ ખુલ્લી સપાટ જમીનનો દેખાતો હતો અને તે પછી ઝાડપાનાથી ભરપૂર સુંદર ટેકરીઓની લાંબી દાર આવેલી દેખાતી હતી. આવા એક માણસ ખતની વસ્તી વગરના પરાન સ્થળ પર ચારકસ લંગર નાંખી દોવાયી હું ઘણોજ અજ્ઞય થયો. હું કમળ પહેરીને કુખીનમાંથી બહાર નીકળ્યા અને તુરંત પરગણા. અહીં આજીબાજી નજરે પડતાં હું વધારે અજ્ઞય થયો. પાણી તદન સ્થિર

હતું અને યરતી ટેકરીઓવાળા એક સરોવરમાં અમારું પારકસ પડેલું હતું. હું ન સમજી શક્યો કે યરતી ટેકરીઓની હાર વચ્ચેથી અમારું પારકસ અહીં કેવી રીતે આવવા પામ્યું! કારણ કે દરીયામાંથી અહીં દાખલ થવાનો કોઈ પણ માર્ગ મને જણાયો નહીં. ત્યારે શું બહારના દરીયામાંથી ટેકરીઓ વટાવીને અમારું પારકસ અહીં ઉડીને આવ્યું હતું ?

આ પ્રમાણેના તરંગો કરતાં હું બારે અન્નયળી સાથે આસપાસનો દેખાવ નિહાળતો ઉભો હતો, તેટલામાં પાછળથી મારા ખભા પર કોઈએ હાથ મુક્યો અને હું પાછું ફરતો જોઉં છું તો મેં મારા મિત્ર સુ-યુ-કુંગને મારી પાછળ ઉભેલાં જોયાં.

“ ડાક્ટર એલમદખાં! સાચું કહેવું કે, જે દેખાવ હમણાં તમે તજ્જરી દર્શિ સામે જુઓ છો તેના કરતાં વિશેષ દાહચરપ દેખાવ તમેએ કદી ક્યાંયી પણ જોયો છે ? ” તેણે મને પ્રુછ્યું.

“ તરિ, કોઈપણ ડેકાગે મેં આવા દેખાવ કદી જોયો નથી. ” મેં ખરો ખુલાસો કયો. “ અહીંનો દેખાવ જેટલો સુંદર અને મનોહર

છે, તેટલોજ કુદરત ॥ કારંગીરીના એક અભ-
યજ્ઞ નમુના સરખો છે, એમ મારે કહેવું
જોઈએ. છતાં એક એ જાળતથી હું શુંચવા-
ડામાં પડ્યો છું”

“અને તે કઈ જાળત?” સુ. યું. એ
પુછ્યું.

“મુખ્ય જાળત તો એ છે કે, આપણે
અહીં આવ્યા કયે રસ્તેથી? કારણ કે ગઢા-
રના દરીયામાંથી અહીં દાખલ થવાનો તો કોઈ
માર્ગ જણાતો નથી!”

“ઓહો! તેના શુંચવાડામાં તમે પડ્યા
છો કે? તેને માટે કદાચ તમે સો વર્ષ સુધી
ગહેનત કરો, શોધો છતાં તમેને એ રસ્તો
મળી શકે નહીં, અને નામદાર આતુ જમીલાના
હુકમ વગર તેનો ખુલાસો પણ મારાથી તમારી
પાસે થઈ શકે તેમ નથી. તે નામદારની
પરવાનગી વગર ખુલાસા કરવા એ જીંદગી
પરથી હાથ ઉઠાવવા જેટલું ભયંકર છે.” સુ-
યું. એ ઉત્તર આપ્યો અને પુછ્યું. “ખેર,
એ વાત તો થઈ, ખીજી કઈ જાળતનો શુંચ-
વાડો તમેને લાગે છે?”

“ખીજો ગુંચવાડો જો છે કે આ બંદર અને તેની અતગદનો ભાગ તદન વેરાન પડેલા જણાય છે. કોઇ વસ્તી નથી, ગામ નથી, શહેર નથી કે કલગો નથી; તો પછી અહિં સંસ્થાન વસાવેલાની વાત કરતા હતા તેનું કેમ?” મેં કહ્યું અને હસીને કહેયું. “શું તે સંસ્થાન દરિયા ને પડે તેને કેકાણે સ્થપાવી શકેલું છે?”

“ખરેખર જોગજર છે, ઠાકર સાહેબ!” તે ગંભીર થઈને બોલ્યો. “જેને માટે તમે મજબૂત બોલો છો તે સંસ્થાન ખરેખર અહીં તો નથીજ. અહીંથી તે લગભગ પાંચ માઈલના છેડા પર છે જુઓ. સામે પેલા ટેકરીની લાઇન દેખાય છે તેના પાછલા ભાગમાં તે વસાવેલું છે અને ત્યાં આપણે હવે થોડા વખતમાંજ પહોંચીશું.”

“અને જાનુ જગીલા ક્યાં છે?” મેં પુછ્યું.

“તે નામદાર પોતાના સંસ્થાનમાં અત્યાર પહેલાના પહેલો ગયા છે.” તેણે ખુલાસો કર્યો, અને કીનારા પર તેની નજર પડતાં તે તરફ આંગળી કરીને બોલ્યો. “જુઓ પેલો

સ્વાર આવે છે અને હું બુલતો નહીં હોઉં તો તે નાગદાર જાનુ જમીલા તરફનો કાંઈ સંદેશો લખને આવે છે.”

જ્વેતજ્વેતામાં ઘોડેસ્વાર કીનારા પર આવી લાગ્યો. તેણે ઘોડા પરથી ઉતરીને ઘોડાને એક ઝાડની સાથે બાંધ્યો અને કીનારા પરની એક હોદીમાં તે બેઠો. જે માણસો તે હોદીને હલેસા મારનાં અમારા ચારકમની લગોલગ લઈ આવ્યા.

પેલો સ્વાર અને જે હલેસા મારનારાઓ જુદી જુદી કોમના જણાતા હતા છતાં તેઓ સઘળા ઉર્દૂ ભાષામાં વાતચીત કરતા હતા, એમ હું જોઈ શક્યો. પેલો સ્વાર તુટક પર આવ્યો અને સુ-યું-કુંગને નમીને સલામ કરી ને બેઠ્યો.

“ ડાકટર એલમદખાન ક્યાં છે ? ”
હકીને તેણે પોતાના ખીસ્સામાંથી એક પત્ર બાંધી દેહાડ્યો.

સુ-યું-કુંગે મારી જોળખાણ કરાવી એટલે તે સ્વારે મારા હાથમાં કાગળ મુક્યો. આ કાગળ ઉર્દૂ ભાષામાં અને તે ખુદ જમીલાના હસ્તે લખાયેલો હતો. તે પત્ર નીચે મુજબ હતો.

“ જનાબ, ડાક્ટર સાહેબ,

આપને મારા મકાન પર લઈ જવાને માટે હું ખુદ શેકામ નહીં, તે માટે મને દરજીબર કરશે. મારી ગરીબી અને પીડાતી પ્રજાની સ્થિતિ જાણવાને હું વાળીજ આતુર થઈ રહી હતી, અને તેથી મારે જલદીથી કંપની જવું પડ્યું પરંતુ કમનસીબે તેઓની સ્થિતિના સંતોષકારક ખચર તમેને પહોંચાડવાનું મારા કિસ્મતમાં નથી આ કામળ ગળતાં આપ તુરંતજ આ તરફ કંપની આવવાની મહેરબાની કરમાવશે.

બી. ઠા. આગીર
જગીલા.

મેં કામળ ખીસ્તામાં મુકશે અને થોડી મીનીટમાં તૈયાર થઈ પેલા માણસ સાથે ઢોડીમાં બેઠો. ઢોડી હલેસા ખાતી કીનારા પર આવી. મેં જોયું તો પેલા સ્વારના થોડાની નજીકમાં એક ખીજો થોડો આવી પહોંચ્યો હતો પરંતુ તે થોડો ક્યાંથી આવ્યો અને તેને કામળ લઈ આવ્યું તેની ગને ખચર પડી નહીં. બે થોડા પર અમે જાને સ્વાર થયા, અને તે તેજ તોખગના તાકાત પર જાનવરો અમને

ઉપાડીને પેલી ટેકરી તરફ અપથથી ચાલી નીકળ્યા લગભગ એક કલાકનો સુમાફરી પછી અમે ટેકરાંઓની પેલી તરફ જઈ લાગ્યા. મેં ત્યાં શું જોયું ? એક યુવાનમા અને રળીયાગણું સંસ્થાન ત્યાં વસેલું હતું લીલા ખેતરો, વહેતા નાળાઓ અને એક સુંદર કુલવાડી મઝાંબી ઢાંગાં ઝાડ પાનથી ભરપુર જમીન ચોનરફ લાંબાચેલી હતી, અહિંયા જમીલા રહેતી હતી, અહિંયા તેનું મકાન હતું, અહિં નેણીનું રાજ્ય ચાલતું હતું, આ મધ્યની પ્રજા, મીલકત અને સુંદરતાની જમીલા માત્રેક હતી—આ રળીયાગણું ભૂમીની જમીલા રાણી હતી !

પ્રકરણ ૭ મું.

દગાબાઝનો ફેજ.

એક સુંદર જમીયા સરખું ગામ મારી તજરે પડ્યું. જેમાં લગભગ એક હજારની વસ્તી હશે એમ મેં અનુમાન કર્યું. લોકો ન્હાના ન્હાના પણ રળીયામણા ધરો ઝાંધીને ગ્લાહતા. દરેક ધર માથે જોડાયેલી એક એક ન્હાની વાડી હતી. મોટી વાડીઓ અને ખેતરો

ગાગથી ચરધા માઇલના છેડાપર આવેલા હતા. મોટા લીલાછમ મેદાનો ઉપર ઘોડા, ગાય, બકરા વિગેરે પશુઓ ચરતા હતા. ટુંકમાં કહેતા ચાહો સુખ શાન્તિ વચ્ચે સુમેહ સંપત્તિ મહારાજ્ય ચાલતું હતું, અને સંપુર્ણ તાજગી બક્ષનારી તન્દુરસ્ત હવાની મીઠી લહેરો દીલને બાગ બાગ બનાવતી હતી.

ગામમાં દાખલ થવાના મુખડા પરજ એક ખુબસુરત બાંધણીનું મોટું મકાન આવેલું હતું, કે જેમાં ખુદ જમીલા રહેતી હતી. મકાનને ફરતો કમ્પાઉન્ડ બાંધેલો હતો, જેની અંદર તરેહવાર ફીસમના ન્હાના ન્હાના સુગંધી પુષ્પોના ઝાડો ડિગાડવામાં આવ્યા હતા, જે તે ખુબસુરત મકાનની રોનકમાં વૃદ્ધિ કરતા હતા. અમે ઘોડા ઉપરથી ઉતરીને કમ્પાઉન્ડમાં દાખલ થયા અને જેવા તે મકાનની સીડી આગળ જઈ પહોંચ્યા કે જમીલા તુરતજ તેમાંથી બહાર આવી.

“ મારા મકાન અને મારી મીલકત પર આપને આવકાર આપતા મને ખુશ્વાલી ઉપજે છે, ડાક્ટર એહમદખાન! ” તેણીએ હસીને કહ્યું. “ મારો પેગામ મળતાંજ આ તરફ

ઉપડી આવવા માટે હું તમારો અંતઃકરણથી ઉપકાર માનું છું.”

“ તમારી મીલકત તો બહેસ્તના બગીચા સરખી છે, અહીં કાયમને માટે રહેવાને કોણ ન લલચાય ?” મેં ગારા ગનપર થયેલી અસર મુજબ ખરેખર કહ્યું.

તેણી મારી સામે જરાવાર ટીકીને બેધ રહી પછી બોલી. “ તમે આ શબ્દો જમીલા તરફની લાગણીથી ઉચ્ચારો છો કે દરિયાની ડાકણને ખુશી કરવા ખાતર બોલો છો ? ખેર જેમ બોલતા હો તેમ. આવો ખાણું ઠંડુ પડે છે. ” મને વળતો જવાબ આપવાની તક આપ્યા વગર તેની અંદર ચાલી અને હું પણ પાછળ ગયો.

હું જમીલાના મકાનમાં, ના, મહેલમાં દાખલ થયો. ઉંચી કીસમના કીમતી ધરનીચરથી આખો મહેલ ઝગઝગી રહ્યો હતો. હું આ ન ધારેલા શણગારથી હેરત થઇ રહ્યો. મારી કલ્પના મુજબ ધરાનના શાહ અને ઇસ્તમ્બુલના સુલતાની મહેલમાં પણ આવો શણગાર નહીં હશે જમીલા રાણીના તે સંસ્થાનનું નામ પણ મે

પાછળથી જાણ્યું તેમ “ ધરમ ” હતું અને હું કહું છું કે તે તદ્દન બંધબેસતું હતું.

અમે ખાણાપર ગોઠવાયા. ખાણું પણ એટલું તો બલકદાર અને જુદી જુદી ઉમદા કીસમની વાનીઓથી ભરપુર હતું કે જાણે કોઈ રાજવંશી પરોણાને રીઝવવા માટે બનાવવામાં આવ્યું હોય તેવું લાગતું હતું. પણ આવું ખાણું તો જમીલાનો ચાલુ ખોરાક હતો અને તેણી હમેશાં આવા ઉમદા ખાણાઓ ઉડાવતી હતી.

ખાણું ખલાસ થતાં તેણી ખોલી:—“તમારી સાથેનો સધળો સામાન એકાદ કલાકમાં અહીં આવી જશે, અને તે તમારા માટે તૈયાર કરેલા ઝોરડામાં રખાવવામાં આવશે. ત્યાર પછી તમારું કામ તમે હાથ ધરજો, પણ તે પહેલાં મારે એક ઘનસાદુ ચુકવવો છે અને હું આશા રાખું છું કે તે જોવાને તમે મારી સાથે આવશો.”

“ ખુશીથી, તેમાં હું ઘણો રસ લઉંશ.” મેં ઉત્તરમાં કહ્યું.

અમે ઉડીને તે ગઠાનને લગતા એક દીવાનખાનામાં ગયા, જ્યાં જમીલા રાણીના સલા-

હકારો અને ખીજા ગામવાસીઓ આગમ્યથા આવીને બેઠેલા હતા. તેઓએ ઉભા થઈ નમીને જમીલાને માન આપ્યું. જેવી રીતે દીલ્લીના શહેનશાહે દળદબા અને દમામથી દરખારો ભરતા હતા, ચોપદારો અને નેડી પુકારનાર નકીઓ જેમ સલામી લેતા, અને ખડે પગે ઉભા રહેતા હતા, તેવી ગોઠવણ અહીંયા પણ હતી. તેથીને બેસવા ગાટે એક સુંદર સિંહાસન પણ ગોઠવવામાં આવ્યું હતું. આ સિંહાસન પર જમીલા બેઠી અને બાકીના સધળાઓ ત્યાં ઉભા રહ્યા. હું તો એક પછી એક તેનો ઠાઠ અને દમામ જોતો દંગજ થઈ ગયો હતો.

આખા દીવાનખાનામાં શાન્ત ચુપકીદી ફેલાઈ રહી. જમીલા પણ થોડો વખત ચુપ બેસી રહી. પછી તેણે ચોપદારને ફરમાવ્યું. “કેદીને હાજર કરો.”

ચોપદાર બહાર નીકળ્યો અને થોડીજ પળમાં લાં ચાંકિને લખને પાછો ફર્યો. લાં ચાંકિ કોણ હતો તેની ઝોળખ વાંચનારને આપવાની મને લાગે છે કે જરૂર નથી. જે ચીના ચાંચીયાના બારકસ પર હું સુ-યું-કુંગી સાથે બેઠો

હતો અને જોણે અમોને દગાથી ઠાર કરવાની વેતરણ કરીને અમોને છુટી લેવા ધાર્યા હતા, તે જાણીતો છુટારો અત્યારે એક બંદીવાન તરીકે જમીલાની સામે ઉભો હતો. અને તેની અત્યારની બંધીવાન હાલત પણ અમારી સાથના દગાનું પરીણામ હતું.

“ એવકા નીચ ! ” જમીલા ગુરસાથી પોકારી. “ તારી ઉપરના મારા અનેક ઉપકારોનો બદલો તું કેવી રીતે વાળવા તૈયાર થયો ? ”

લાં ચાંકિએ કાંધપણ જવાબ વાળ્યો નહોતો. પણ તેણે પોતાનો હાથ વીજળી જેવી ઝડપથી ઉંચો કર્યો અને તેમ કરીને તેણે એક ન્હાની પણ તેજ છરી જમીલાની છાતીની નેમ તાકીને છુટી ફેંકી. પણ મેં તુરતજ સમયસુચકતા વાપરીને મારો ડાબો હાથ આડો ધરી દીધો, અને સુમાર્યે તે છરી મારા બનાતના ડગલાની બાંહમાં પેશી ગઈ. તે આગળ જઈ શકી નહોતી. મને જરા જેટલી પણ ઇજા થઈ નહોતી. કારણ કે બનાતનું કપડું મજબુત હતું. આટલી વાત ખરી હતી કે જે હું આડો હાથ ન ધરતે તો તે છરી જરૂર જમીલાની છાતીમાં ભેંકાઈ જતે.

આ અણુધાર્યા બનાવથી ખીજા બધા દર-
ગારીઓ ગભરાઇ ગયા, પણ જમીલા તો જાણે
કાંઈ બન્યું ન હોય તેવી શાન્તતાથી મારી
તરફ ફરીને બોલી.

“ તમારો બહુ ઉપકાર થયો, ડાકટર
એહમદખાન ! ”

એટલું બોલીને તેણી તુરત પોતાના સલા-
હકારો સાથે લાં ચાંડિને કેવા પ્રકારની સજા
કરવી, તે સંબંધમાં મસલત કરવા લાગી અને
છેવટે લાં ચાંડિને મોતની સજા શરમાવીને દર-
ગાર બરખાસ્ત કરવામાં આવી.

દરગારીઓના આજ્ઞા જવા પછી તેણીએ
ગને કહ્યું.

“ આજે મારો જીવ બચાવીને તમોએ ગને
આજારી કીધી છે, ડાકટર ! પણ તક મળતાં
હું પુરવાર કરી આપીશ કે, તમારો એ ઉપ-
કાર હું કદી ભુલવાની નથી. ” અને વળતો
જવાબ આપવાની તક આપ્યા વગર તેણીએ
ઉમેર્યું. “ ચાલો હવે મારી સાથે ચાલો, મારી
મરીબ મિગાર પ્રજાને જેવા જઈએ. ”

પ્રકરણ ૮ મું.

જમીલાની જીવન કથા.

જમીલાબાનુ મને સાથે લઇને પોતાના મહેલમાંથી બહાર પડી. હું તેણીની સાથે ગામના મોહલાઓમાં ફર્યો અને શીતળાના સપાટામાં આવેલા દરદીઓની તપાસ લેતો રહ્યો. દરમ્યાન એક બાબતે મને બહુ અન્યથા ઉપજવી અને તે એ હતી કે રસ્તામાં જે કોઇ લોકો મળતાં તે જમીલાને “જમીનની પરી” ને નામે બોલાવતા હતા. ખરેખર જેઓ જમીલાને ખરી રીતે નહોતા પીછાણતા તેઓ તેણીને “દરીયાની ડાકણ” કહેતા હતા, પરંતુ તેણીને ખરાખર પીછાણનારાઓ તો “જમીનની પરી” તરીકે જ ઓળખતા હતા. ગાંડે દીલ પણ એ મજ કમ્બુલ કરતું હતું કે, “દરીયાની ડાકણ” તરીકે ઓળખવા કરતાં, “જમીનની અપ્સરા” કહેવાને જમીલા વિશેષ લાયક હતી.

ગારી તપાસ દરમ્યાન મેં જોઇ લીધું કે અહીં શીતળાનો મરજ મોટા જોરથી ચાલતો હતો, મેં તેને લગતા ચાંપતા ધલાન્ને વગર વિલંબે લીધા. મેં કેવા પ્રકારના ધલાન્ને અમ-

લમાં મુક્યા અને રોગ સામે કેવી મજબુતીથી લડત ચલાવી તેનું સતીસ્તર વર્ણન કંટાળો ઉપજવનારું થઈ પડવાના બચ્ચી છોડી દઈ છું, ટુંકમાં કહેતા જો લોકો તેનો ભોગ થઈ પડ્યા હતા તેઓને મેં દવા આપી અને જોઓને શીતળા લાગુ નહીં પડેલ, તે લોકોને શીતળા કહાડ્યા. આ સમજાવવાનું પરીણામ મારી ધારણા મુજબનું આવ્યું. તેમાં કુદરતનો હાથ પણ મદદે હતો. કારણ કે અહીં વસ્તા લોકો તાજી, યાગે બેહસ્ત સરખી ખુલ્લી હવામાં રહેનારા, સાદો પણ પુષ્ટીકારક ખોરાક લેનારા, તથા મહેનતુ, કસરતી અને નીતિવાન જાંદગી ગુજરનારા હતા અને તેથી સામાન્ય રીતે તેઓ સારી તન્દુરસ્તી ભોગવનારા હોવાથી મારા કામમાં મને સહેલાઈથી પ્રતેહ મળતી રહી હતી.

માત્ર એકજ અઠવાડીયામાં તે તે રોગને ધરાધર રીતે કામુમાં લેવાને હું શક્તિવાન થયો અને ણીજ અઠવાડીયાની આખરી સુધીમાં તે રોગના દરદીઓ કાંઈ કાંઈ છુટા છવાયાજ નજીવા લાગ્યા.

એક દિને હું ખીમારોને તપાસી, ઘટતી દવા આપીને જમીલા પરીના મહેલ તરફ ધામે પગલે જતો હતો, કે પોતાની બે દાસીઓ સાથે સહેલગાહે નીકળેલી જમીલા મને રસ્તામાં મળી.

“ ડાક્ટર એહમદખાન! તમે જે ખંત મહેનત અને ઉલટથી કામ ચલાવ્યું છે, તેને માટે હું તમારો હૃદયથી ઉપકાર માનું છું.” તેણી લાગણી ભર્યા અવાજે બોલી. “ મારી બહાલી પ્રજનો આ ભયંકર આફતમાંથી છુટકારો થવા માટે મને કેટલી ખુશાલી ઉપજે છે, તેનું વર્ણન હું શબ્દોમાં કરી શકતી નથી.”

જમીલાના માયાળુ શબ્દોને મેં યોગ્ય ઉત્તર આપ્યા પછી તેણીએ કહ્યું. “ ડાક્ટર એહમદખાન! આપણી વચ્ચે ઝોળખાણ થવાને હજી તો એક પખવાડીયા જેટલા દીવસ થયા છે, અને તમે મારે લગતી ઘણી વિચીત્ર વાતો સાંભળી છે, છતાં મને તો આપણે ખંતે જીવના ગિત્રા હોમએ, તેવું લાગે છે.”

“ ખરેખર, તેમાં શું શક! ” મેં કહ્યું
“ જાનુ જમીલા! હું એક વખત કહી ચુક્યો

હું અને અત્યારે ફરીથી કહું છું કે, તમારા સંબંધમાં મેં પ્રથમ જે જે વાતો સાંભળી હતી, તે તદનજ મારા મનમાંથી ભુસાઇ ગઇ છે. કારણ કે તે સઘળી વાતો એવજીવ અને જીવજીવ પર રચાયેલી હતી એમ મારી ખાત્રી અત્યાર પહેલાની ઘઇ ચુકી છે.”

“ નહીં ડાક્ટર ! સઘળું કાંઈ તમારી ખાત્રી મુજબનું જ નથી. ખરી રીતે કહેતાં તો તમોએ મારા માટે સાંભળેલી વાતોમાં કેટલીક સાચી પણ છે છતાં લોકો તેનો ખરો હેતુ માત્ર સમજી શક્યા નથી, અને તેથીજ તેની વાતો જીવ જીવમાં અને સહરાગત સાથે ફેલાતી રહી છે.” તેણીએ જણાવ્યું. “ મારી જીંદગીના બનાવો મારા વિચિત્ર જીવનની તવારીખ સાથે ઘણો અતલગનો સંબંધ ધરાવે છે અને તે તવારીખનો ટુંક સાર હું તમોને કહી સંભળાવીશ.—

“ મારો પિતા એક ચુસ્ત મોહમેદન હતો, તેનો જન્મ માઇસોર ખાતે થયો હતો અને તે કેન્ય સરકારની નોકરીમાં જોડાયો હતો. ફરીયાદ સફરનો તેને જખરો શોખ હોવાથી

તેણે ધણી સફરો કરી હતી અને તેની સરકારના ધણા બંદરોની તેણે મુલાકાત લીધી હતી. એક વખતે તે કવાંગ ચાંકિ કવાંગ બંદરે ગયો જ્યાં એક ખુબસુરત ઇટાલીયન સ્ત્રી સાથે તેને જોળખાણ થઈ, અને તે જોળખાણ થોડા દિવસમાં મોહિતના રૂપમાં બદલાઈ. પરીણામે બંને રાજ્ય ખુશીથી નેકાદની ગાંઠથી જોડાયા, તે બાનુએ ઇસલામી મઝહબ અપત્યાર કર્યો અને તે પછી તેણીને પેટ મારો જન્મ થયો.

“ પણ કમનસીબે આ સુખી જોડાના સુખના બીતરમાં એક સંતાપ સંતાયેલો હતો. એક ફ્રેન્ચ અમલદારની ઇચ્છા તે ઇટાલીયન બાનુ-મારી મા-સાથે લગ્નથી જોડાવાની હતી, પરંતુ મારા પિતા તેની વચ્ચે આવવાથી તેની ઉમેદ ઘર આવી નહીં, અને તેને બારે ગુસ્સો આવ્યો. તે અમલદાર તે બાગતમાં મારા પિતા પર કીનો લેવાને ઠરાવ બર્યો થયો અને તેથી તેણે તેની પર ચોકસ આરોપ મુક્યો. આ આરોપ મારા પિતા પર સાબીત થયો અને તેને નોકરી ઉપરથી રબ્બ મળવા ઉપરાંત કેદખાનાની સબ્બ પણ થઈ. મારા પિતાએ કેદખાનામાંથી છુટકારો થતાં પેલા અમલદારને

શોધી કહાડવા અને તેની પાસેથી તેણે ચલાવેલી વર્તણૂકનો જવાબ લેવાનો નિશ્ચય કર્યો, પણ તે નિશ્ચય પાર પડે તે પહેલાં મારી બહાલી હેતવંતી માતા હમેશને માટે આ દુનિયાથી ચાલી નીકળી.

“ મારા પિતાના નિર્દોષપણા માટે તેણીને કે ખાત્રીપુર્વક હતી, છતાં આ અણધારી આશતનો ઝખુન ફટકો તેણીને હમેશને માટે કબરમાં ખેંચી ગયો. મારી માતાના મરણ બાદ મારો પિતા ખેવડો ઝનુની બન્યો અને અંતે એક દહાડે તેણે પેલા અમલદારને શોધી કાઢ્યો અને જાહેર રસ્તાપર પકડી પાડીને તેને ગોળી વડે ખેબન કીધો. તે પછી ગને લઇને તુરત નાસી નીકળ્યો. પ્રથમ તે જંગલમાં છુપાઇ ખેઠો અને લુટકાટનો ધંધો અખત્યાર કર્યો. પરંતુ તેની નેમ પ્રથમથીજ એવી હતી કે, જીલમગાર અમલદારોને લુંટીને નીચોવવા અને તે લુંટનો લાભ મરીખો અને મજલુમેને આપવો. ધીમે ધીમે તેની સાથે ખીબ ધણાં શખ્સો બેડામા અને ટોળીમાં વધારો થતો ગયો. ત્યાર પછી તેણે ચાંચીયાપણું અખત્યાર કરીને દરિયામાં લુંટ ચલાવવાનો ધંધો શરૂ

કર્યો. અને તેમાં પણ તેણે નેમ તો ગરીબોને ધુતીને મોજ ગારતા કંગાળ શ્રીમંતોને લુંટીને ગરીબોને સુખી કરવાનીજ રાખી હતી.

“ચાંચીયાનો ધંધો કરતા કરતા મારા પિતાને આ સ્થળ હાથ લાગી ગયું, અને ધીમે ધીમે તેણે અહીં સંસ્થાન વસાવા માંડ્યું, જે સંસ્થાન આજે તમો જુઓ છો તેમ કેવા સુખી અને સંતોષી લોકોથી ભરેલું છે? મારા પિતાના ગરણ પછી આ સંસ્થાનની માલિક હું થઈ છું અને મારા પિતાના વખતમાં—અગલમાં લોકોને જે પ્રકારનું સુખ હતું તેવુંજ સુખ મારાથી પણ તેઓને મળે છે એમ મારી ખાત્રી છે. મારે લગતી આટલી હકીકત સાંભળ્યા પછી હવે કહેશો કે, તમો મારે માટે કેવું મત બાંધી શકો છો?” તેણીએ પોતાની વાતનો છેડો લાવતા મને સવાલ કર્યો.

“આ બાબતમાં હું એટલુંજ કહી શકું છું કે, જાહેરમાં તમોને જે રીતે અને જે રૂપમાં ચીતરવામાં આવે છે, તે ખરેખર બીજાઓને ભુલાવામાં નાંખે તેવું છે.” મેં જવાબમાં કહ્યું.

“તમારી ઘણી મહેરબાની. હું આશા રાખું છું કે ભવિષ્યમાં પણ મારે માટે તમે

ખરાળ ખ્યાલમાં નહીં ઉતરવાની સંભાળ લેશો.”
એટલું બોલીને તેણી મારા ચહેરા સામે નર-
માશથી ન્દેષ રહી.

“ નહીં જાનુ! ખરું માનજો કે ભવિષ્યમાં
કોઇ પણ સ્થળે તમારા માટે થતી ખરાળ
વાતની હું સામે થઇશ. હું તે તામોશજ નહીં
કરી શકીશ.” હું રહેજ લાગણીના આવેશમાં
આવી જઇને છેલ્લું વાક્યો બોલ્યો.

“ મોટા ઉપકાર, ડાક્ટર ! ” તેણીએ
જવાબમાં કહ્યું.

વાતો કરતાં અમે મકાનપર જઇ પહોંચ્યા.
હું મારા ઓરડામાં ગયો, અને ઘિઠાનાપર
પડવા પડેલા મારી ચાલુ સ્થિતિપર હું વિચાર
કરવા લાગ્યો અને મારા મનની વલણ અને
લાગણીને તપાસતા—મારા હૃદયમાં થતી ચટપટી
અને ધનકારાને અવલોકતા મારે કમ્બુલ કરવું
પડ્યું કે હું આ દરીયાની ડાકણ તો હવે
નહીંજ, પણ જમીનની અપ્સરા જમીલાપર
મોહી પડ્યો હતો !

પ્રકરણ ૯ મું.

મોહબતી બબ્બરમાં સોદો.

એક વધુ અડવાડીઉં પસાર થયું અને શીતળાનો ગરજ આખા સંસ્થાનમાંથી સદંતર નાબુદ થઈ ગયો. માઈં કામ ખલાસ થયું અને મારી ખાત્રી હતી કે તે મેં તદ્દન સંતોષકારક રીતે અદા કર્યું હતું. ત્યાંના લોકો પણ મારા કામથી એટલા તો ખુશી થઈ ગયેલા હતા કે, તેઓ મારી એક અવાજ તારીફ કરતા હતા અને માઈં નાગ તેઓના હૃદયે અને મોહોડે રમી રહ્યું હતું.

એક દીવસ ખાણ પર બેસતા જમીલા બોલી. “ ડાક્ટર સાહેબ, મારી એવી ગરજ થઈ છે કે, આવતી કાલે આ ટાપુના જંગલ તરફના ભાગમાં શીકારની મેળ ચખાડવા તમોને મારે લઈ જવા મારી ખાત્રી છે કે ત્યાંના બે ત્રણ દહાડા તમારા પુર આનંદમાં પસાર થશે. લાંબા દીવસોની મહેનત પછી થોડા દીવસો મેળ મળહના પણ આવવા બેઠાએ.”

“ ખરેખર, તેથી મને ઘણો આનંદ મળશે, તેમાં શક નથી.” મેં કહ્યું.

ળીજે દીવસે વહેલી સવારમાં કેટલાક માણસોના રસાલા સાથે અમે જંગલ તરફ ઉપડી ગયા. જે રસ્તેથી અમે જતા હતા તે ભાગ પહાડી છતાં રસાળ અને આંખને ચોંટે તેવો હતો, કુદરતી સીનેરીના એ દીલચરૂપ પ્રદર્શન જેવો લાગતો હતો, એટલુંજ નહીં પણ સાથે શીકાર કરવા લાયક હરણ, સસલા અને ળીજા કીસમ કીસમના પક્ષીઓથી તે ભરપુર હતો. જમીલા અને હું ઘોડાપર સ્વાર થયેલા હતા. જમીલાને ઘોડેસ્વારીની કળામાં પણ પ્રતીણ જોધને હું જોછો હેરત નહોતો થતો ! અમેજો અમારો મુકામ જંગલના મધ્ય ભાગમાં એક સુંદર પાણીના વહેતા ઝરા આગળ નાખ્યો હતો અને ત્યાં તંબુઓ મારીને છાવણી નાખવામાં આવી હતી. તે આખો દીવસ અમે ખુશી ભરેલી રીતે શીકારમાં પસાર કરવા પછી સાંજના છાવણીમાં પાછા ફર્યા, અને રાત પડતાં આજના શીકારની જુદી જુદી વાણીઓ સાચનું ખાણું લીધું. ખાણા પરથી શરેજ થઈને અમે વાતે વળગ્યા અને તેમ કરતાં કેટલોક વખત પસાર થવા પછી

જમીલા સુવા માટે પોતાના તંબુમાં જવા માટે ઉઠી.

તેણી પોતાની ખીદમતને માટે બે દાસીઓ અને ખીજ કેટલાક માણસો લાવી હતી. તે સિવાય તેનો હમેશનો રક્ષક વશદાર ત્રીચી ચીતો પણ સાથેજ હતો. અમારી સાથે બધા મળીને ત્રીસ માણસોનો રસાલો હતો, અને તેઓને માટે સગવડ પડતી રીતે તંબુઓની ગોઠવણ કરવામાં આવી હતી. રાતની વખતે અમારી છાવણીનો દેખાવ ખરેખર ખુશનુમા લાગતો હતો. જંગલના ઝીણા જીવ જંતુઓ અને પ્રાણીઓની તાનાતીરીના અવાજો બાજે વખતે તો ભયાનક લાગે છે, પરંતુ તે દીવસે તો જાણે એકાદ રાગ રાગણીની મીજલસમાં મળતા આનંદ સમાન મધુર લાગતા હતા, અને તેનું કારણ હું સમજી શકતો હતો તેમ, મારા મનપર રહેલી ચોક્કસ પ્રકારની અસરનું હતું.

જમીલા પોતાના તંબુમાં જવા માટે ઉભી થઈ અને સાથેજ તેનો હમેશનો રખવાળ ત્રીચી પણ તેણીની બાજુમાં ઉઠીને ઉભો થયો. જમીલાએ ઉભી થવા પછી મને કહ્યું. “ ડાકટર એહમદખાન, જે વખતે મારો નોકર સુ. યું

કુંગ તમોને કવાંગ ચાંઉ કવાંગના બંદર ખાતે મળ્યો અને તમારી સાથે ગોઠવણ કરી ત્યારે તેની તરફથી તમોને વચન આપવામાં આવ્યું હતું કે તમારું કામ પુરું થતાં તમોને પાછા તે બંદર પર પહોંચતા કરી દઈશું.” તેણી કાંધક દીલગીર થતી હોય તેવી ઢપે બોલી અને હું પણ ઉભો થઈને ધીમે પગલે તેણી સાથે તેના તંબુ તરફ ચાલવા લાગ્યો. “ તમારું તે કામ હવે પુરું થયું છે તેથી વચન મુજબ તમોને પાછા તે બંદર તરફ મારે રવાના કરી આપવા જોઈએ.”

“ મને લાગે છે કે મેં મારું કામ તમો જાનુને સંતોષ મળે તેવી રીતે અદા કર્યું છે.” મેં કહ્યું.

“ તમે મને આવી રીતનો પ્રશ્ન પુછીજ ન શકો, ડાકટર ! ” તેણી બોલી. “ તમારા જેવું કામ ખીજે કાંઈ તખીય બાગ્યેજ બનતી શકતે તમોએ જે કામ બજાવ્યું છે તેને મારે મારે કેવા શબ્દોમાં તમારો ઉપકાર માનવો એ મને સમજ પડતું નથી.” તેણી બોલી રહી અને મેં જોયું કે તેણીની આંખોની ઠીનારી પર આંસુ ભરાઈ આવ્યા હતા.

મેં તેણીનો હાથ મારા હાથમાં લીધો અને કહ્યું: “ જમીલા, બાનુ જમીલા! આ કાર્ય ફતેહમંદ ઉતારવામાં મેં શી ધારણા રાખી હતી, તે શું તમે જોઈ શક્યા નથી? તમે શું એમ નથી માનતા કે તમારા ખાતર મારી જાંઘળી સુધીનો ભોગ આપવાને પણ હું પછાત નહીં પડીશ? આજ સુધીની મારી રીત-ભાત, વર્તણૂંક અને રહેણી કરણીએ તેની શું ખાતરી નથી આપી?”

તેણીએ પોતાનું મોઢું મારી તરફથી ફેરવી લીધું અને ચાલતી ચાલતી તેણી અટકી ઉભી.

“ બાનુ જમીલા, તમે જોઈ શક્યા હશે કે, હું તમેને અંતઃકરણના ઉંડા વહાલથી-જનો જાગરથી ચાહું છું.” મેં મારા હૃદય પૂર્વકની લાગણીઓના ઉભરા ખાલી કરવા માંડ્યા.” તમેને જ્યારે મેં પહેલવહેલા તમારા ગેઝલના તુટક પર જોયા ત્યારથી હું તમારો સેવક બની રહેલો છું. મારી લાગણીઓને સંભાળવા માટે-તેને કામ્યમાં રાખવા માટે મેં વધતામાં વધતી કાશીશ કરી છે, અંતરના ઉભરાણને દયાવી રાખવા, ઉજળતી ઉર્ગીઓને કચડી નાખવા માટેના મેં ચાલુ પ્રયત્નો કર્યા

છે, પણ તે ઉભરાણુ સમાયું નહીં. તે ઉછળતી લાગણીઓને દખાની દેવામાં હું કાળ્યો નહીં બાતુ જમીલા, હું સારી પેઠે સમજ્યું છું કે, સ્ત્રી મંડળમાં એક સર્વોપરી રાણી કહેવાવાને યોગ્ય દરજ્જે ધરાવવા એક બુદ્ધિશાળી ખેમ-મને ચાહવું અને તેને પોતાની મોહરદાર બનાવવાને ઇચ્છવું એ સરીયામ દીવાનાપણું છે, અને હું કહું છું કે, હવે તમે ચાહો તો મને દુર કરી આપો, તમારી નજદીકથી! હાંકી કાઢો અથવા તો તમારો પવિત્ર પ્યાર અર્પણુ કરો.”

“ચુપ રહો, ચુપ રહો, ખુદને ખાતર ચુપ રહો, ડાકટર!”

“નહીં, જ્યારે હવે મેં મારા હૃદયને ખુલ્લું મેલ્યું છે, ત્યારે તેમાંથી નીકળતા મારી લાગણીના ઉભરાઓને બહાર નીકળવાજ દો, મારી લાગણીને દર્શાવવાજ દો, મારા હૃદયને અને તેની અંદરની વાતોને તમે જણી ચુક્યા છો, માટે મને કહો કે મારે માટે આશા રાખવાનું કોઈપણ કારણુ છે કે નહીં? શું તમારી નજરમાં હું એટલો બધો નાલાયક છું?”

હું નીખાલસ છું, પ્રમાણીક છું, અને આ માગણી તમારી પોતાની તરફ જ છે.”

“ ડાક્ટર એહમદખાન ! તેણીએ આંસુથી ખરડાયેલો ચહેરો મારી તરફ ફેરવીને કહ્યું. “ હું દીલગીર છું—તમે ધારીને સમજી શકો તેના કરતાં વિશેષ દિલગીર છું કે, તમેએ આ પ્રકારની વાત મારી સામે મુકી છે. આજ સુધીમાં ધણાઓએ પોતાના પ્યારને મારી સામે ધર્યો છે, અને મેં તે સઘળાઓને હસી કહાડ્યા છે. આજે હું જોઉં છું કે, તમે મને ચાહીને તે બદલની માગણી કરો છો. બેશક તમે એક બાહોશ અને લાયક પુરુષ છો, કે જેને પોતાના પતિ દાખલ સ્વીકારવાને કોઈ પણ સ્ત્રી મગફરી લઈ શકે. હું ખુદ પણ તમારી માગણી અને લાગણી સ્વીકારવાને ખુશી થાત, પરંતુ કેટલાક ચોકસ કારણોને લીધે તે હું સ્વીકારી શકતી નથી. અફસોસ ! તેમ કરતાં મને દીલગીરી થાય છે, છતાં મને તેમ કરવાની ફરજ પડે છે.

“ શા માટે તેવી ફરજ પડે છે ? શું તેવાં કારણો છે ? મને કહો, બાતુ જમીલા

તે મને કહો. મને આતુરતા વચ્ચે ન રાખો.”
મેં જાણવા માગ્યું.

“ કારણ એજ કે હું તમારે લાયકની નથી. તમારા પોતાના સંબંધમાં તમોએ હમણાંજ કહ્યું કે તમો એક પ્રમાણીક માણસ છો, અને મારે માટે હું જાણવી ચુકી અને તમો જાણી ચુક્યા છો તેમ હું એક પ્રમાણીક સ્ત્રી નથી, તે પછી આપણું જોડાણ કેવી રીતે બંધ બેસતું થઈ શકે? તમારી કીર્તિવંત કારકીર્દીનો ખ્યાલ કરો, તમોએ કેવી નામના મેળવી છે તેનો તેમજ તમારા બવિષ્યનો વિચાર કરો, અને પછી મારા જીવન સાથે તેને સરખાવો હું-કે જેને પકડી પાડવાને માટે માત્ર દોડધામ ચાલી રહેલી છે, મોટી રકમોના ધનામો જાહેર થયાં છે, જે સુધરેલા દેશોમાં પણ ધરવાની હિંમત કરી શકતી નથી; તેવી એક સ્ત્રી તમો જેવા એક સીધા અને નામાંકિત ગ્રહસ્થની સાથે જીંદગીના અંત સુધી જોડાવાને કેવી રીતે લાયક ગણાય શકે? તમો એ સમજું વિચારો અને તે પછી મને મોહોરદાર બનાવવાનું ધારો ”

“ ગારં સધણું બવિષ્ય તમોજ છે. તે સિવાય મારે ખીજું બવિષ્યજ નથી. ” મેં જણાવ્યું.

“ આ કાંઈ મારા સવાલનો જવાબ કહેવાય નહીં. હું દીલગીર છું ડાક્ટર એહમદખાન ઘણીજ દીલગીર છું કે તમારી માગણીને સ્વીકારવાની મારે ના પાડવી પડે છે. તમે જરા શાન્ત થઈ, સ્થિર મનથી વિચાર કરશો તો તમોને જણાશે કે, આ જેડાણુ જેટલું હું અસંભવિત ધારું છું તેટલું તમે પણ ધારો છો. તમે જે ઇચ્છો છો, જે માગણી કરો છો તે નહીં બનવાબ્નેગ છે.”

“ તો શું તમારી એવી માન્યતા થઈ કે મેં જે માગણી કરી છે, તે વિચાર કર્યા વગરની છે ? ”

“ હા, હું એમ ધારું છું બલકે મારી ખાત્રી છે. ”

“ તમે મને ખાવીંદ તરીકે સ્વીકારવાને ખુશી યાઓ કે ? ”

“ બેશક, જે હું પણ તમારા જેવી સ્થિતિમાં અથવા તમારા સરખી લાયકાત ધરાવતી

હોઈ તો ખુશીયા તમારી મહોરદાર થવાને તૈયાર થાઈ, પરંતુ જ્યારે સ્થિતિમાં મોટા-એકમેકથી વિરૂદ્ધ જતો તક્ષાયત છે, ત્યાં સઘળી વાતો નકામી થઈ પડે છે.”

“પણ હું તે સ્થિતિની પરવાહ કરતો નથી.” મેં કહ્યું.

“મારો પતિ મારે માટે આવો ભોગ આપે તે મારાથી કેમ સહન થાય? જેને હું અંતઃકરણથી ચાહું તેને સંસાર સમાજથી દૂર અને સુધરેલા મુલકોથી હમેશને માટે દેશ-પારનું સાધન હું કેવા રીતે જનું? હું મારો જવાબ દઈ ચુકી છું.”

“જમીલા જાનુ જમીલા, મને ગેરમન-સાચ ન કરો, મેં જરાજર વિચાર કીધો છે, સઘળી સ્થિતિનો ખ્યાલ કર્યો છે, અને તેમ કરવા પછીજ મેં મારી માગણીને તમારી સામે ધરી છે.”

“ડાક્ટર એહમદખાં, જે ખરું પુછો તો તમારાથી છુટા પડતાં મને તો મારી જીંદગીના પોણા ભાગથી છુટા પડવા જેટલું લાગે છે. તમોને મેં જ્યારથી જોયા છે ત્યારથી

મારું દીલ તમારો તરફ દોડતું રહેલું છે, પણ એકલા એજ વિચારથી ગને નાઉમેદી ગણી છે કે આપણી સ્થિતિમાં તકાવત છે. ખેર, હવે હું તમોને એક વાત કહું તે સાંભળો.”

“ કહો, તમે જે કાંઈ કહેશો તે સાંભળવા અને કયુલ કરવાને હું તૈયાર છું.”

“ હું મારો છેવટનો ઠરાવજ તમોને કહીશ અને યાદ રાખજો કે તે કદી ફરી શકશે નહીં.”

“ ખુશીથી, તમારા દરેક ઠરાવને હું આધીન છું તેમ સમજીને છુટા દીલથી તે જાહેર કરવાનું હું તમોને કહું છું.”

“ મારું ધારવું એવું છે કે તમોએ મારી કને જે માગણી કરી છે, તે પુખ્ત વિચાર કર્યા વગર અને ઉતાવળમાં પડી જઇને કરી છે. માટે હું એવા ચોક્કસ ઠરાવ પર આવી છું કે, તમારે મારાથી એક વરસની મુદત સુધી દુર રહેવું. દરમ્યાનમાં મને મળવું નહીં. તેમ પત્રવ્યવહાર પણ કરવો નહીં. ઠરાવેલી મુદત પછી જો તમારું મન મારી તરફ સાચું હોય, તમારા લલિબ્યને મારી સાથે જોડવાનો

નિશ્ચય કાયમ હોય તો તે વેળાએ ખુશીથી તમે મારી પાસે ગાગણી કરજો અને હું તે ખુશીથી સ્વીકારીશ. તમારી લાગણી કેવી છે તેની ખબર હું કહાડતી રહીશ, અને તે સંબંધમાં હું જે જે ખબરો મેળવીશ તે તમે જાણી શકશો નહીં. અને તેમાં જે મને તદ્દન સંતોષ ગણશે તો હું તમોને આવી ગણીશ અને મારો હાથ-મારો પ્યાર તમોને અર્પણ કરી આપીશ. આજથી તે સંબંધમાં આપણે કાંઈપણ વાત અરસપરસ કરવાની નથી. ખોલો છે કપુલ ?”

“ કપુલ છે, એક વખત નહીં પણ એક સો વખત કપુલ છે તમારો આ ચુકાદો બાનુ જમીલા !” મેં બાર સાથે કહ્યું.

પ્રકરણ ૧૦ મું.

ઉરાંગ ઉટાંગ વાંદરાનો હુમલો.

હું જમીલાથી છુટો પડ્યો, તેણી પોતાના તંબુમાં ગઈ અને હું પણ મારા તંબુમાં જઈને સુઈ રહ્યો. સવારમાં જાગતાં જતાં હું મારી બંદુક હાથમાં હીંચકાવતો જંગલમાં શિકાર કરવા

માટે ગુપચુપ નીકળી ગયો. આ વેળાએ મારા મગજમાં ગઘ રાત્રીનો બનાવ ધુમતો હતો, અને તે વિચારની ધુનમાં ધુનમાં હું કંઈ તરફ અને કેટલે દુર નીકળી ગયો તેનો મને ખ્યાલ રહ્યો નહીં.

એકાએક મારી નજર, દુરના સામે ભાગમાં ચરતાં એક હરણના ટોળાં પર પડી. આ ટોળામાં એક નર હરણ હતો જે પોતાની ગરદન દગાગથી ઉંચી કરીને આંશુબાંધુ બનેતો ઉભો હતો.

મેં મારી જાંદુકની નેમ તેની તરફ ટાંકી અને તે આપ્પાદ ઉતરી. જાંદુકમાંથી ગોળી છુટતાંજ તેને લાગી અને તે હરણ હવામાં ઉથલાઈને પાછું જમીન પર પટકાયું. જાંદુકના અવાજથી ખીજ હરણો છલાંગેા મારતાં પુર ઝડપે જંગલનાં અંદરના ભાગમાં નાસી ગયા. હું પેલા પટકાઈ પડેલા હરણ તરફ દોડયો, તે જમીન પર તરફડીયા મારતું પડયું હતું. મેં જાંદુકને બાંધુએ મેલીને તેને હલાલ કરવા માટે મારા પટામાંથી છરી ખેંચી કહાડી, અને જેવો હું તેને પકડીને ગુંઠણબર થઈ તેના ગળાપર

છરી ચલાવવા ગયો તેટલામાં પાછળથી મારા ખભાપર એક મળખુત હાથ પડ્યો. હું જાણતો હતો કે અતરાફમાં કોઈ ગાથુસ તો નહોતું, તેથી મેં ચોંકીને ગભરાટમાં પાછું ફરીને જોયું, તો યા અલ્લાહ ! મારા હાથ મહિની છરી નીચે પડી ગઈ, મારા ગભરાટ અને મારી અજાણ્યતાનો પાર ન રહ્યો.

એક મોટો કદાવર ઉરાંગ ઉટાંગ વાંદરો ઝુનુનથી ડોળા કહાડતો અને દાંતીઆ કરતો મારી પાછળ ઉભો હતો. આવો કદાવર વાંદરો મેં મારી આખી જીંદગીમાં કોઈ સ્થળે જોયેલો નહોતો, તેમ જોવા જબરા કદ વિશે પ્રથમ કોઈ જગ્યોએ સાંભળ્યું પણ નહોતું. તેની ઝુનુની અને લાલ અંગારા જેવી આંખો મારી પર ફરેલી હતી, તે પોતાના તીણા મોટા દાંતો દેખાડતો હતો, તેના ચીખા નાકના મોટા નસ્કોરા જણે શટી જશે તેટલી હદે ફૂલ્યા હતા. તે દેહશતનાક હયવાને પોતાના જડા ઢાળા વાળથી બરેલા જંતે રાઠોડી હાથો જણે ગને બેટવા ચાહતો હોય તેવી રીતે લાંબા કર્યા હતા.

મે માત્ર એકજ વખત તેની તરફ પાછું ફરીને જોયું અને કાણુ જાણે કવી રીતે હું તેના પંજમાંથી છટકીને નાઠો. પરંતુ મારી બંદુક અને છરી બંને તે જગ્યા પરજ પડી રહેવાથી હું હથીયાર વગરનો થઇ ગયો હતો તેનો ખ્યાલ મને તુરતમાં ન આવ્યો. હું તેની પાસેથી છટકીને હજી તે પચીસ કદમ દુર ગયો હોમશ, તેટલામાં તે વિચીત્ર વાંદરો મારી પાછળ પડ્યો. પહેલાં તે પોતાના બંને હાથો અને પગો પર દોડવા લાગ્યો અને પછીથી તે પોતાના પગ પર કોનો થઇને એક છાકટ માણસની માફક લપેરા ખાતો મારી પુઠે લાગ્યો. તેમ કરતાં તે મારી એટલો તે નજીકમાં આવી ગયો કે, તેનો શ્વાસ મારી ગરદનને લાગવા માંડ્યો. હવે મેં દોડવાની ઝડપ વધારી અને હું એટલી ઝડપે દોડ્યો કે તેવો હું મારી આખી જીંદગીમાં નહીં દોડ્યો હોમશ. હું ક્યાં અને કઇ જાણુ દોડું છું તેનો મને ખ્યાલ નહોતો. માત્ર તે હયવાનના હાથમાં નહીં સપડાવું અને તેનાથી દુર નીકળી જવું એજ એકલી ધુન હતી.

તે વળી પાછો લગોલગ આવી ગયો, પણ એક મોટા ઝાડ પાસે આવતાંજ તેને થાપ આપવા હું ઝાડની પેલી જાણુ ફરીને ઝડપથી વલાણુ બદલી ગયો અને તે વાંદરો સીધી દોડમાં થોડેક સુધી દુર ધસી ગયો. આ એકાદ બે પળનો લાલ મારે મારે એણે ક્રોગતી નહોતો. એટલે હું જ જાણુથી આવ્યો હતો તે તરફ પાછો દોડવા લાગ્યો. આ જનાવથી તે જંગલી હયવાનને બારે ખીજવાટ લાગ્યો, તે વધુ ઉશકેરાઈને ઝતુની જાન્યો અને વધુ ઝડપથી મારાં પુઠે દોડવા લાગ્યો હું દોડીને થાકી લોથ થઈ ગયો હતો, હવે વધુ દોડવાની હોંમત મારામાં રહી નહોતી. તેટલામાં એક ખીજું મોટું ઝાડ આવતા પ્રથમની માફક હું ફરી ગયો અને વાંદરો પ્રથમની માફક થોડો આગળ ધસી જવાથી તે તકનો લાલ લઈ હું તે મોટા ઝાડ પર ચડી ગયો, અને તે પાછો ફરે તેટલામાં હું થોડો ઉંચે ચડી જવા પામ્યો.

તે હેવાન પ્રથમની માફક પાછો શર્યો અને ઝાડની આસપાસ મને શોધતો હોય તેમ ફરવા લાગ્યો. હું તદ્દન ચુપચાપ જરા પણ હીલચાલ કર્યા વગર બેઠો હતો. દોડવાને લીધે

મારો જોરથી ચાલતો શ્વાસ તેને કાને પડ્યો. તેણે તેજ પળે ઉંચે જોયું અને ખીજી પળે તે ઝાડ પર ચડવા લાગ્યો. આ જોષને હું ખીજી તરફ ડાળીએથી ઉતરવા માંડ્યો એટલે તે પણ પાછો ઉતરવા લાગ્યો. હું તે ડાળીને પકડીને નીચે ટંગાઈ પડ્યો અને જ્યાં મારા પગ જમીનને લાગ્યા કે, તે વાંદરો પણ ઝાડ પરથી નીચે કુદી પડ્યો, અને વળી પાછા-હું આગળ અને તે પાછળ તેમ-દોડવા લાગ્યા. મેં ફરીથી એક ઝાડનો આશરો લીધો અને તે ત્યાં આવી પહોંચતાં અમે ઝાડની આસપાસ ચકરાવો લેવા લાગ્યા. પણ છેવટે હું થાક્યો, મેં છેલ્લી કાશીશ્ચ તરીકે પાછું દોડવા માંડ્યું અને તે વાંદરો પણ તેવીજ ઝડપથી મારી પુંક પકડી. મારામાં દોડવાની હવે જરા જોટલી પણ શક્તિ બાકી રહી હોય તેમ મને લાગ્યું નહીં, અને હું હમણાં પટકાઈ પડીશ એમ જણાવા લાગ્યું તેટલામાં તેજ પળે એક અમત્કારીક બનાવ બન્યો. ઝાડીમાંથી એક ઝડપી હુકમ છોડતો અવાજ મેં સાંભળ્યો:—

“ પકડ ત્રીચી પકડા ! ”

મેં તે અવાજ પીછાણી લીધો કે તે જમીલાનો હતો, અને તે પુરો થતાંજ જમીલાનો રક્ષક ત્રીચી ચીત્તો એક લાંબી અને ઉંચી છલાંગ સાથે આવ્યો. ને પેલા ઉરાંગ ઉટાંગ વાંદરા પર કુદ્યો, અને તેને ગળચીમાંથી મ્હોંડામાં પકડ્યો. તે ઝનુની અને કદાવર વાંદરાએ પોતાના રાઠોડી હાથો વડે ત્રીચીના શરીર અને મ્હોંડાપર યાચકા ભર્યા, પણ તેમાં તે ફાવ્યો નહીં. ત્રીચીના દાંત તેના ગળામાં પેસી ગયા હતા અને થોડી મીનીટની ઝપાઝપી પછી તે જખરો હયવાન પોતા કરતાં વધુ બળવાન હરીફના હાથપર હાર ખાઈને માર્યો ગયો.

તે બંને વચ્ચેની લડાઈ પુરી થતાં જમીલા મારી પાસે આવીને ઉભી, હું નીચે બેસી ગયો અને ત્રીચી પણ પોતાનું કામ પુરું કરીને વાંદરાની લાશને ત્યાંજ છોડી પોતાની શેઠાણીની બાજુમાં આવી ઉભો.

જમીલાએ માયાથી મારા ગાથાપર હાથ મુક્યો અને પુછ્યું. “તમોને કાંઈ ઇજા થઈ છે કે? મેં ધાર્યું કે આ જંગલી હેવાન તમોને પકડીને હેરાન કરશે.”

“હા, એમજ કરતે, પણ તમોએ અને મારા આ વહાદાર રક્ષકે વખતસર મદદે ॥વીને મને છુટકારો અપાવ્યો.” મેં તે વિકાળ પણ પળાયેલી સ્થિતિમાં ગરીબ ઘેટા જેવા ભીંના માથા પર હાથ ફેરવતા કહ્યું. “પણ ॥વી રીતે એકાએક મારી મદદે તમે કેમ ॥વી શક્યા, તેની મને સમજ પડતી નથી.”

“મારે તમોને એક જરૂરી વાતથી વાકેફ રવાના હતા અને તેટલા માટે હું તમોને ધવા નીકળી હતી. તમોએ ફેડેલી બંદુકનો વાજ મેં સાંભળ્યો અને તે અવાજની રાહ રહું આ તરફ આવી, પણ તેટલામાં મેં મો અને પેલા વાંદરા વચ્ચે ચકરાવાની રમત માતી જોઈ. મેં ત્રીચીને હુકમ કર્યો, તેને મિત આવી અને ખુદાની ગહેરખાનીથી મોને બચાવી શકાયા” તેણીએ ખુલાસો કર્યો. તેને ઉમેર્યું કે, “જેર, ચાલો હવે તંખુમાં પછી. મારે એક ધણી અગત્યની વાત કહેવાની છે, અને તે સંબંધમાં મારે કેટલોક ઘોળસ્ત અને ગોઠવણ પણ કરવાની છે.”

જમીલા જે ખજર મને કહેવા માગતી

હતી તે જોટલી અગત્યની તેટલીજ કાંધક ગંભીર ચીન્તાભરી હોવી જોઈએ એમ મેં અનુમાન કર્યું.

પ્રકરણ ૧૧ મું.

હાસ્તનો હોલો.

અમે તંબુમાં પાછા ફરીને નારતો લીધો અને મકાન તરફ જવા ગાટે રસાલા સહીત ઉપડયા; જ્યાં પહોંચતાંજ જમીલાએ પોતાના વશાદાર કારભારી સુ-યું કુંગને તેડાવ્યો અને પોતાના ખાસ રૂમમાં મને અને સુ-યું કુંગને વાત કરવાને ગાટે ખોલાવ્યો.

“ ડાક્ટર એહમદખાન ” તેણીએ ચલાવ્યું “આજે સવારના મને એક અગત્યનો કાગળ મળ્યો છે જે મારા સીંગાપોર ખાતેના એક વિશ્વાસુ આડતીયાએ લખી મોકલ્યો છે, અને તેમાં તેણે મને જે ખબર લખી મોકલી છે, તે કાંધ પણ શક વગર ખરેખરી છે, એમ હું માનું છું. કારણ કે તે મારો ખરેખરો વિશ્વાસુ જોઈએ છે. આ કાગળનો હુંકસાર હું તમોને કહું છું. સીંગાપુરમાં મારો એક

મળત્યો છે, તેને હું મોટી રકમનું સાલીયાણું આપતી હોવાથી તે મારા ઉપકાર તળે રહેલો છે. જે વખત તો મેં તેની જાંદગી પણ ખચાવી છે. એક વખતે તે ધંધામાં તદ્દન પડી ભાંગવાની અણીપર આવેલો હતો તેમાંથી મેં તેને નાણાંની માટી મદદ કરીને ઉગારી લીધા હતા. આ ઉપરાંત મેં તેને ધણી બેટા અને ધનામે આપીને લક્ષાધિપતિ બનાવ્યો છે, તેનો બદલો આજે તે ગને ફેન્ય સત્તાવાળાઓના હાથમાં વેચી નાખીને વાળવા તૈયાર થયો છે. હું પ્રથમ તમેને જણાવી ચુકી છું તેમ ફેન્ય સત્તાવાળાઓએ મને પકડાવી કે પકડી આપનારને તેમજ માંડું રહેઠાણુ બતાવનારને મોટી રકમનું ધનામ આપવાનું જાહેર કરેલું છે, તે ધનામ મેળવી જવાની લાલચમાં તે નિમઠહરાગ પડેલો છે, મારા આ સંસ્થાનની તેને ખબર છે, અને તેણે સત્તાવાળાઓને કહ્યું છે કે, આ સંસ્થાન તે તેઓને બતાવી આપશે. આજથી ત્રણ અઠવાડિયામાં એક ફેન્ય ખારકસ સીંગાપોર જશે અને તેમાં બીજાઓ સાથે મારો તે વિશ્વાસઘાતી મળત્યો મને સપડાવા ગાટે માંડું રહેઠાણુ દેખાડવા આ તરફ ઉપડી આવનાર છે.”

“તેનીચ પેતાના ફેળે જરાખર પહોંચશે.”
સુ-યું કુંગ દાંત પીસીને બોલ્યો. “તે ચંડાળ
કંગાલ બેવકા થયો છે, પણ તે જોઈ શકશે
કે તેને કાની સાથે કામ પડ્યું હતું.”

“સોનાનાં ઇડા આપનારી મુરઘીને તે
કાપી નાખવા તૈયાર થયો છે.” જમીલાએ હસીને
કહ્યું “પણ તે કેવું મુખાઈ ભર્યું જોખમ
બેડવા નીકળ્યો છે તે હું તેને જરાખર દેખાડી
આપીશ. હું તેને હવે ફરી રીતે છટકામાં
લેવા માગું છું તે તમોને જણાવું તે પહેલાં
હું જાણવા માગું છું ડાક્ટર, કે તમો આ
કામમાં અમારી સાથે સામેલ થશો?”

“જરૂર, જરૂર! તમે ન કહેતે તો હું
જ એ માંગણી કરવાનો હતો.” મેં ખરેખર
ઉલટમાં આવીને જવાબ આપ્યો.

“આપની ઘણી મહેશ્યાની ડાક્ટર!”
તેણી બોલી. “ત્યારે હવે સાંભળો; હું આજે
મારા ખારકસમાં અહીંથી ઉપડી જઈશ અને
ચોકસ બંદરે ઉતરીને ખારકસ આ તરફ પાછું
રવાના કરી દઈશ. તે ઉપર તમો, સુ. યું કુંગ
અને સુ-યું ને યોગ્ય જણાય તેટલા માણસો

સ્વાર થઇને હોંગકોંગ ખાતે ઉતરજો, અને ત્યાંથી સીંગાપોર આવજો કે જ્યાં હું તમોને મળીશ. અને તે પછી કેમ કામ લેવું તેની ગોઠવણુ હું નક્કી કરીશ.”

“ પરંતુ ત્યાં તમોને કોઇ પીછાણી નહીં લે ? ” મેં ચિન્તાથી કંઇક અધીર પડતા પ્રશ્ન કર્યો. પણ મારો તે પ્રશ્ન સાંભળીને જમીલા તથા સુ-યું કુંગ ખડખડાટ હસી પડ્યા. હું ડાસ્યું વકાશીને જોઇ રહ્યો.

“ ડાક્ટર એલમદખાન ! તે જાતની ચિંતા રાખવાની કાંઇ જરૂર નથી. ખીલું કોઇ તો શું પણ ખુદ તમો પોતે તે વખતે મને ઝોળખી શકશો નહીં.”

“ વાહ, મને એ જણાવશો કે જે શખ્સને આપણે સપડાવવા માગીએ છીએ તેનું નામ શું છે ? ” પ્રથમના પ્રશ્નથી હું કાંઇક ખશીયાણો પડેલો હોવાથી વાત ઉડાવવા માટે મેં પુછ્યું.

“ તેનું નામ સુન્દ્યાંક છે, અને તે એક ચીનો છે.” જમીલાએ કહ્યું.

જમીલા તેજ દીને ગેઝલપર સ્વાર થઇને રવાના થઇ, અને ગેઝલ તેને છોડીને અમોને

પાછું લેવા આવ્યું ત્યારે અમો પણ ઉપડ્યા, અમો રવાના થયા ત્યારે રાતનો વખત હતો. પરંતુ તે વેળાએ આસમાં દાખલ થવાની જે ઉંચી બુદ્ધિવાળી કળા વાપરવામાં આવી હતી તે હું સમજી શક્યો. ટેકરીઓની વચ્ચે એક ન્હાની સાંકડી નેહર પસાર થતી હતી, કે જે જમીનના ટાપુવાળા અંદરના અથવા તે બહારના દરીયાવાળા ભાગમાંથી કોઈની નજરે પડે તેમ નહોતી. કારણ કે તે નહેરના નાકાં ઉપર લોખંડના એ મોટા દરવાજાઓ ઉભા કરવામાં આવ્યા હતા અને તેને પાણીની સપાટી નીચે પણ દસપાર ફીટ સુધી ઉતારેલા હતા. આ મોટા દરવાજાઓને પાણીની સપાટી ઉપરના ભાગમાં ડુંગર અને તે ઉપર ઉગતા ઝાડ પાત જેવા રંગ વડે ચીતરવામાં આવ્યા હતા. અને તે કામ તથા કારીગરી એટલી તે આખાદ હતી કે, એક નજીકમાંથી પસાર થનારા પારકસોને પણ ત્યાં દરવાજા હોય તેવો શક આવે નહીં. ચાલુ ટેકરીની હારમાં તેટલો ગાળો પણ એ યુક્તિથી દેખાતો બંધ કરવામાં આવ્યો હતો, જેથી બહારનાઓ એક ચાલુ લાંબી ટેકરી જેવોજ દેખાવ જોઈ શકે.

સફર કરતાં અમો હોંગકોંગ પહોંચ્યા. ગેઝ-લને પાછું મોકલવામાં આવ્યું અને તેણે ક્યાં તેમજ કેવી રીતે રહેવું તેની સમજ સુ-યું કુંગે તેના કેપટને આપી. ત્યાર પછી અમો સોંગાપોર જવાને ઉપડ્યા અને ત્યાં જઈને એક હોટલમાં ઉતર્યાં. જમીલા અમોને અહીંજ મળશે એમ સુ-યું કુંગે મને કહ્યું.

અમો હોટલમાં જઈ ઉતર્યાં તે દીને સાંજે હું હોટલના બહારનાં ભાગમાં ગોઠવેલી ખુરશીઓ પર બેસી સુ-યું કુંગ સાથે ચા પીતો હતો, તેટલામાં અમારાથી દસેક કદમના છેટા પર બે યાહુદી જાતની બે બાનુઓ મેં પસાર થતાં જોઈ. તેમાં એક તો જવાન અને ખુબસુરત હતી અને ખીલ તેનાથી મોટી ઉમરની જણાતી હતી. તેણીઓએ શુદ્ધ યાહુદી પોશાક પહેર્યો હતો અને કોમતી દાગીનાઓથી એ બંને નાજનીનો શણગારાયેલી હતી. ટુંકમાં કહેતાં તેણીઓ ખુબસુરતી, પોશાક અને દાગીનાઓના સામટા દગામથી એટલી તો ખીલી રહેલી હતી કે તેઓની તરફ હરકોઈની નજર ખેંચાયા વગર રહે નહીં.

મારી પાછળ એક હોટલનો નોકર ઉભો હતો તેને મારા મિત્ર સુ-યું કુંગે પુછ્યું.
“ આ જાનુઓ કોણ છે ? ”

“ સાહેબ, એ રશીયન યાહુદી જાતની જાનુઓ છે અને અહીં હવાખોરી માટે આવેલી છે.” પેલાએ જણાવ્યું. “ જહુ દોલતમંદ છે અને કાંકરાઓની માફક ડોલરો વડાવે છે. અહીંના ધણા નામીયા અને તવંગર કુટુંબો સાથે એ જાનુઓએ દોસ્તી કરેલી છે અને કીંગતી ખાણની પાર્ટીઓ આપવામાં તે લોકોએ સારી નામના મેળવી છે.”

“ મારા મિત્રે મને એક આંખ દયાવી ઇશારો કર્યો. જે કે મને શક તો ગયો હતો કે આ યાહુદી જાનુઓ જમીલા અને તેની દાસી દોવી જેમને, છતાં ખરેખર હું તેણીને ઝાંઝાળી શક્યો નહીં. કારણ કે તેણીએ પોતાનો પોશાક એવી તો સરસ અને સુંદર રીતે કર્યો હતો, કે હમેશનો સાથે વસનાર માણસ પણ ભુલાવામાં પડ્યા વગર રહે નહીં,

થોડો વધુ વખત પસાર થવા પછી અમોને તે યાહુદી જાનુઓ સાથે દોસ્તી થઇ અને

તેજ વખતે અમોને માલુમ પડ્યું કે તે યાહુદી
બાનુ ઉર્ફે જમીલાએ અત્યારે રાતનાંજ એક
મોટી મેજબાની પોતાના નવા મિત્રગંડળને
આપીને તેમને નોતર્યા હતા, જેમાં પેલો લક્ષા-
ધિપતિ ચીનો વેપારી સુ'ચાંઉ પણ ભાગ લેવાને
આવનાર હતો.

“ જોયું કે ડાક્ટર, જમીલાએ પોતાના
શિકારને જાળમાં રસાવવાને કેવા દાણા વેર્યા
છે ? ” સુ. યું. કુંગ મારી લગોલગ આનીને
જોશ્યો.

પણ હું હજુ પુરેપુરું છટકું સમજી શક્યો
નહોતો કે, જમીલા હવે પછી શું કરવા
ચાહતી હતી.

—————

પ્રકરણ ૧૨ મું.

જાળમાં ફસેલો શિકાર.

જમીલાએ આપેલી મીજબાનીના રાતના
ખાણાપર હોટેલના નવા પરોણા અને જમી-
લાના નવા મિત્રો તરીકે અમોને પણ ઇજન
મળ્યું. જમીલાએ અહીં પોતાનું નવું નામ
દીના રાખ્યું હતું અને પોતે યોના નામના

એક માલેતુબર રશીયન યાહુદીની વિધવા હોવાનું સઘળાએને જણાવ્યું હતું. તેણી લાખો પાઉન્ડની માલેક હતી અને પોતાના નાણાનો કેટલોક ભાગ તે કોઇ સારા નફાવાળાં ધંધામાં રોકવા માગતી હતી, એવી વાત તેણીએ સુંચાંઉ પાસે કરી હતી.

લોભી સુંચાંઉ આ લાલચ રૂપી જળમાં ફસાયો હતો અને બની શકે તો આ તવંગર સ્ત્રીના નાણા હજમ કરી જવાના તે ઘોડા ધડતો હતો, કે તેની આ નેમ જમીલા પામી ગઇ હતી, અને તેથી તેણીનું કામ સહેલું થઇ પડવા માટે તેણી ખાત્રી બરી થઇ ચુકી હતી.

હું અને જમીલા ત્યાં ગળ્યા અને અમે વચ્ચે અરસપરસ ખુલાસો થઇ ગયો. ખાણનો ટાઇમ થતાં સઘળાએ ખાણપર ગોઠવાયા. સુંચાંઉને જમીલાએ પોતાની બાબુમાં બેસાડ્યો જે સ્વાર્થી અને બેવફા માણસે જમીલાની ખુશામદના બાણો છોડવા માંડ્યા. આવી ખુશામદી વાતો કરીને તે જમીલાને રાજી કરવાની તજવીજ કરતો હતો અને ખાણું પુરું થતાં સુધી તેણે પોતાની કાતર જેવી જીભ ચાલુજ રાખી હતી.

ખાણું પુરું થતાં સઘળાં પરોણાઓ વિદાય થયા અને જમીલા પછી મારી સાથે વાતો કરવા બેઠી.

“ પેલા નીચ બેવફાને મેં મારા ફદામાં ખરાબર ફસાવ્યો છે.” તેણી બોલી “ તે મને જાળમાં લકને તવંગર થવાના સ્વપ્ના જુએ છે, પણ તે ગિયારાને ખબર નથી કે, ખુદ પોતે જાળમાં સપડાય છે. આજથી છઠે દહાડે પેલી ફેન્ય મનવાર અહીં આવી પહોંચનાર છે અને તે અહીં આવી પહોંચે તે પહેલા આપણે આખું કામ પુરું કરી લેવાનું છે મેં તેને લગતી ગધી ગોઠવણ કરી રાખી છે.”

“ તમોએ પોશાક બદલવામાં એટલી તો કમાલ કરી છે જમીલાખાનુ કે હું તો તમોને ઝાળખીજ શક્યો નહીં.” મેં કહ્યું.

“ એ તો હું તમોને પ્રથમજ કહી ચુકી હતી કે, તમો મને પીછાણી શકશો નહીં.” તેણી હસીને બોલી. “ આવતી કાલે સવારે મારા દસ લાખ ડાલર ક્યા ધંધામાં કેવી રીતે રોકવાના છે તેની સમજણ મેળવવાને સુંચાંઉ આવવાનો છે. તેના આવ્યા પછી મારી ખરી

ગોઠવણ અમલમાં મુકાશે. આ વેળાએ તમે પણ મારી પાસેજ રહેજો. તે નીચ એવકાને આપણે તેની એવકાઈની પુરી સજ્જતે પહોંચાડવો જોઈએ. વળી તેવીજ રીતે એક ખીજ માણસને પણ સજ્જ કરવાની મને તક મળી ગઈ છે.

“ તે ખીજે શખ્સ કોણ છે ? ”

“ તે એક ચીનાઈ અમલદાર છે. આજથી ત્રણ વર્ષની વાતપર તે ગવરનરના ઝોલા પર હતો તે વેળાએ તેણે એ સ્ત્રીઓને પાંધીને ચામુકનો માર મરાવ્યો હતો અને તેણીઓ તે મારથી એજન ન થાય ત્યાં સુધી ચામુક ષટકાવવાનો તેણે હુકમ કર્યો હતો, જે ત્રાસદાયક સજ્જને બરાબર અમલમાં મુકવામાં આવી હતી. તેના ઘાતકી કામથી તે જો કે આશ્તમાં આવી પડ્યો હતો, છતાં લાગવગ અને નાણાના બળથી તે છટકી જઈ શક્યો હતો, તે પણ તે પોતાના ઘાતકી કામોથી અટક્યો નહોતો. પોતાની એક પાળેલી ખીલાડીને તેના એક નોકરે બરાબર ખવરાવ્યું નહીં, તેની સજ્જમાં તેણે તેને ગોળા વડે વીંધી નાખ્યો હતો. વળી એ મગર ઘાતકીએ એક મેલાવ-

ડામાં મારે મારે ખેલતા જણાવ્યું હતું કે જો
એ દરીયાની ડાકણ મારા હાથમાં આવે તો
ચાપુક વડે તેની પીઠ રડાવી નાખું. હવે હું
જેઉં છું કે, કોણ ચાપુક ફટકાવે છે અને
કોની પીઠ ફાટે છે.”

ખીજે દીવસે સવારમાં હું જમીલાના
ઝોરડામાં ગયો અને તેણી ફટલાએક ઝોચ-
રીયાઓ, એકની એક ખુદા વિગેરે મારી સામે
ખુલ્લી મુકીને જાણે લાખો પાઉન્ડોના હીસાળ
કીતાળ સગજવામાં ગુંથાઇ ગઇ હોય તેમ
ખેડી. એટલામાં સુંચાંડે ત્યાં આવી લાગ્યો.

“તમેને મેં પ્રથમ વાત કરી હતી તે
મુજબ મારા સેક્રેટરી મીં આપએક આવી
ગયા છે.” જમીલાએ મારી તેને જાણ
આપતા જણાવ્યું. “હું તેમની પાસેનો મારો
મીલકતના ભાડા અને ખીજા ગાળતોનો હીસાળ
જરા તપાસી જાઉં. ત્યાં સુધી આપ મને દર-
ગુજર કરશો તો ઉપકાર થશે.”

“કાંઈ નહીં, ભલે તપાસો, કાંઈ ઉતાવ-
ળની જરૂર નથી.” તે જોલ્યો અને એક લાંબી
આરામ ખુરશી પર બેસીને મારી સામે ઉંચી

આખો કરીને જોવા લાવ્યો. મને જોઈને તેનું મ્હોડું ખગડ્યું હતું, અને તે મારે માટે મનમાં ચટપટતો હોય કે, આ કવાળમાં હાડકું ક્યાંથી આવ્યું. તેવો ભાવ તેના મ્હેરા પર હું સ્પષ્ટ જોઈ શકતો હતો.

અમોએ કાગળીયાઓ અને બુકો સાથે થોડીવાર ઘેલા એકા કાઢ્યા અને વીખ ચુંથ ચલાવી. તે પછી સુચાંકિને જગીલાએ પાસે જોલાવ્યો અને દસ લાખ ડાલરની રકમ એક ત્રાંખાની ખાણના ઉદ્યાગમાં રોકવાની સગજ આપવા માંડી. જગીલાની સગજ આપવાની રીત અને ગણતરીઓ એક અઠંગ અર્થશાસ્ત્રી સરખી જોઈને હું હેરત થયો. તેણીએ જુદા જુદા આકાશ અને વિગતો સમજાવીને નક્કા તોટાનું સરવયું એવી તો સક્ષાપથી કહાડી આપ્યું કે પોતે એક ખરેખરી વેપારી સગજ ધરાવનારી સ્ત્રી હતી તેમ સુચાંકિની ખાત્રી કરાવી આપી છેવટે તે યોજના મુજબ કામ ઉપાડવાનું ઠરાવવામાં આવ્યું, અને તેને લગતી શરતો અને ણીજી લખાપડી કરવાનું કામ આવતી કાલે સોફીસીટરની ઓફીસમાં કરવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું.

“ માફ કરજો, આજે સાંજના ઢું તમોને મળી શકીશ નહીં.” જમીલાએ સુંચાંઉને કહ્યું. “ કુમકે સાંજે પારાંની સહેલગાહે જવાની મેં જોડવણ કરી છે અને તે કામે એક સ્ટીમ લોંચ પણ ભાડે લઈ રાખી છે.”

“ બેશક, પારાંની સહેલગાહથી તમોને ઘણી મજલ મળશે.” સુંચાંઉ બોલ્યો. “ મને પણ કોઈ કોઈ વેળા તક મળે છે, ત્યારે તેવી દરીયાઈ સહેલગાહ કરવાની તકને જવા દેતો નથી.”

“ ત્યારે તો આજે અમારી સાથે આવવાનું મારું તમોને ધજન છે.” જમીલાએ કહ્યું. “ આપણને ઘણો આનંદ પડશે અને રાતનું ખાણું પણ લોંચમાંજ લઈશું, બોલો શું વિચાર ?”

“ વાહ, આવી માંગણી કોણ ના કયુલ રાખે ? ઢું જરૂરજ આવીશ.” તે બોલ્યો. “ તમારી સાથે ધરવામાં તો મને ભારે મોજ મળશે.”

“ મોજ મળશે કે મોત થશે, તેની ખબર તો હવે પછી પડશે.” ઢું મનમાં બચાવ્યો.

પ્રકરણ ૧૩ મુ.

સુંચાંઉ બંધીવાન.

સાંજે અમો કીનારા પર ગયા, જ્યાં એક અતી ઘણી ખુશસુરત સ્ટીમ લોંચ અમારા સાર તૈયાર હતી. આ વેળા બંદરપરનો દેખાવ બધું અને રળીયાગણો દેખાતો હતો. ઘણીક સ્ટીમરો લંગર નાખીને પડેલી હતી, વળી વખત સાંજનો હોવાથી ઘણાં લોકો સહેલ કરવાને ઉતરી પડ્યાં હતાં. કોમતી અને વિવિધ રંગના પોશાકમાં લટાર મારતા, દરીયામાં ફરવા જવાની હોડીઓ અને સ્ટીમલોઓના ખલાસીઓ સાથે ગોઠવણુ કરતા-તેમાં કિતરતા-સ્ત્રી પુરૂષોના ઝુમખામાંથી બંદર અત્યારે ઉડીને આંખે વળગે તેવું ખુસનુમા લાગતું હતું.

જમીલાનો શિકાર સુંચાંઉ ઘણો કોમતી લેવાસ સજીને આવ્યો હતો અને પોતે મોટા તવંગર હોય તેવું ડોળ ધાલવાને કેટલાક કોમતી દાગીનાઓ પણ તેણે પકડ્યાં હતા.

સ્ટીમ લોંચમાં અમો સઘળા ગોઠવાઇ બેઠા પછી તે પાણીની સપાટી પર ચાલવા લાગી. સુંચાંઉએ પણ બેઠા બેઠા પોતાનો

સ્વાર્થી અને ખુશામદી સ્વભાવ પોતાની કાતર જેવી જીભ મારફતે દેખાડવો ચાલુ રાખ્યો હતો. અને ધીમે ધીમે તે જમીલાની એવી તો ખુશામદ કરવા લાગ્યો કે મને તે લાલચુ ચાંના તરફ તિરસ્કાર છુટવા લાગ્યો.

લેવિ કીનારો છોડીને કુટલેક દુર નીકળી ગયા પછી મેં જાણ્યું કે, આ લેવિ ખુદ જમીલાનીજ હતી, અને તેની ઉપરના ખલાસીઓ પણ મારો મિત્ર સુ-યુ કુંગ અને તેની સાથના ઘીબ માણસો અનેલા હતા, જે સધળાઓ સાધારણ ખલાસીઓના વેશમાં હતા.

અમે તેમ કરતાં ખાણ પર રોકાયા. આ તકનો લાભ લઈને સુ-યુ કુંગ લેવિને ભરદરીયા તરફ લેવા માંડ્યો. ખાતાં ખાતાં સુચાંદિએ પાછી ખુશામદી વાતો શરૂ કરી. તે બોલ્યો. “યાહુદી કોમ ધણી પુરાણી અને મોટો દરજ્જને ધરાવનારી છે અને તેમની યાનુઓ પણ ઉંચા ખવાસની હોય છે.”

“અમારી કોમ માટેના તમારા આવા ઉંચા વિચારો માટે તમારો આભાર માનું છું મીં સુચાંદિ !” મેં કહ્યું. “પણ પેલી દરી-

યાની ગોરી ડાકણ પણ ઘણા ઉમદા ખવાસની છે એમ મારા સાંભળવામાં આવ્યું છે.”

“ તે પાપીણીનું નામ જાણો ? ” સુત્રાંકિ મોઢોડું બગાડીને બોલ્યો. “ જો એ ચંડાળ સ્ત્રીનું નામ આ ફરેસ્તાઇ ખસલતના યાનુ દીનાની સામે લેશે તો હવેથી હું તમોને ઠપકો આપીશ. ક્યાં તે ચંડાળ ડાકણ અને ક્યાં આ ઉત્તમ ખવાસની પરી ! ”

આ સાંભળીને જમીલાના તેણુ ક્યાં તેણીએ સુત્રાંકિ તરફ એક નજર ફેંકી અને તેણીના દેખાવમાં અજબ જોવો ફેરફાર હતું જોઈ શક્યો. હું તે પછી ચુપ રહ્યો અને સમજ્યો કે, આવી વાત છેડીને તે કમનશીય શખ્સના અપરાધમાં મેં વધારો કરવા સરખું કર્યું હતું. અમે ખાણું હવે પુરું કરી ચુક્યા હતા ખાણાની રકાખીઓ ઉંચકી જવામાં આવી અને સુત્રાંકિ જમીલાની ખાણુમાં બેઠો.

વાતો કરતાં સુત્રાંકિની નજર દરીયા તરફ પડી અને તે એકાએક ચોંકી ઉઠીને બોલ્યો. “ આપણે ક્યાં નીકળી આવ્યા ? આ તો બર દરીયો છે.”

“ બરાબર તેમજ છે.” જમીલાએ કહે કલેજે કહ્યું.

“ પણ આટલે દુર નીકળી આવવાનું કારણ શું ?

“ તમે તે થોડી વારમાંજ જાણી શકશો.” જમીલાએ કરડાધથી કહ્યું. “ હમણાં તો તમે ખેસી જાઓ.”

“ નહીં, હું નથી ખેસી શકતો.” તેણે ઉભા ઉભા જરા દમ કર્યો “ આવી વર્તણું-કનું હું કારણ જાણવા માગું છું.”

“ હું તને હુકમ કરું છું કે ખેસીજા !” જમીલાએ ગર્જના કરી અને તેજ પળે પોતા પાસેથી એક ન્હાની ચળકતી પીસ્તોલ કહાડીને તેના ગાથા તરફ તાકી. “ જરાપણુ ગરબડ કરીશ તો ખોપરી ખતમ ! કોઇપણુ જાતનો ખુલાસો કરવાનો મારો રીવાજ નથી. માત્ર એટલુંજ કહેવું યસ યજે કે હું દરીયાની ડાકણ છું અને તારા જેવા દગાયાઝને તેના ઘટતા ફેઝે પહોંડવા તારી પાછળ આવીને તને સપડાવ્યો છે.”

“ દરીયાની ડાકણ !” તે કંગાળ કમન-શીખ ઉપલો ખુલાસો સાંભળતા જાણે ત્રીજળી

પડી હોય તેમ બરાડીને પોતાની જગ્યાપર ઢળી પડ્યો. તેનો ચહેરો જાણે લોહી વગરનો શીકાશય થઇ ગયો. આખું શરીર કંપવા લાગ્યું. તે પોતાની સ્થિતિ સમજી ગયો અને પોતાને કેવા બચાનક છટકામાં સપડાવવામાં આવ્યો હતો તેને પરીપુર્ણ રીતે તે પામી ગયો.

થોડો વખત પસાર થયો તેટલામાં અમારી સ્ટીમલોંચ એક બારકસની અડોઅડ જઇને થોભી. આ બારકસ ગેઝલ હતું અને આગગચ્છી કરી રાખેલી ગોઠવણ પ્રમાણે તે ચોકસ સ્થળે રોકાયેલું પડ્યું હતું. અમે તે બારકસ પર ચડ્યા અને સુંચાંઉને પણ તેની ઉપર લીધો. તે કમનશીબ સખ્સ લોથ જેવો થઇ ગયો હતો જેથી તેને ઉચકીને એક કુખીનમાં કેદ કરવામાં આવ્યો. આ વેળાએ અરધી રાત વીતી ગઇ હતી.

વહેલી સહવારમાં મારી આંખ ખુલી અને હું ઉઠીને તુટક પર ગયો. જ્યાં જમીલા પણ ઉભેલી હતી અને તે પોતાની નજર દરીયામાં દુર ફેંકતી જોતી હતી. મારી તરફ તેણીનું ધ્યાન ખેંચાતા તે ખોલી. “ ડાકટર, જુઓ

સામેથી એક બારકસ આવતું તમે જોઈ શકો છો ? ”

“ હા, કંઈક ઝાંખા ઝોળા જેવું દેખાય છે ખરું.” મેં ઉત્તર આપ્યો.

“ ગઈ ઠાણે મેં જે ચીનાઈ અમલદારની તમેને વાત કહી હતી, તે એ બારકસ પર છે. તેનું નામ ટુમાલુ છે. મારે તેને તેના ધાતકીપણાનો બરાબર સ્વાદ ચખાડવાનો છે. અને તે સ્વાદ કેવી રીતે તે આપે છે તે તમે જોજો.” જમીલાએ કહ્યું અને સુ-યુ કુંગને પોતાની પાસે બોલાવીને શું કરવું તે સમજાવ્યું.

પ્રકરણ ૧૪ મું.

એ અપરાધીઓને સજા.

જમીલાએ સુ-યુ કુંગને ફરમાવવા મુજબ ગેઝલ પર એક વાવટો ચડાવવામાં આવ્યો પેલો ચીનાઈ અમલદાર ટુમાલુ મોટો દોલત-મંદ હતો, અને તે એક મોટી સ્ટીમર કંપનીનો બાગ્યો હતો. તે કંપનીનું એક બારકસ અમારા રસ્તામથી પસાર થવાનું હતું કે જેમાં ટુમાલુ સ્વાર થયેલો હતો. ગેઝલ ઉપર જે

વાવટો ચડાવવામાં આવ્યો તે, તે સ્ટીમર કંપનીની સ્ટીમરોનાં જોવોજ હતો અને જમીલાએ તે પારકસને સ્ટીમરો વચ્ચે દુર દુરથી વાતચીત કરવાના સાધનો વડે એવી ખબર આપી કે પોતાનું ગેઝલ પારકસ આ સ્ટીમર કંપનીને લગતુંજ હતું, અને તે પારકસપર સ્વાર થયેલા ટુમાલુને એક અગત્યની ખબર આપવાની હોવાથી તેણે આ સ્ટીમર તરફ આવવું.

સામેના પારકસપરથી તરત જવાળ આપવામાં આવ્યો કે ટુમાલુ તમારી તરફ હમણાંજ આવવા ઉપડે છે. અને પારકસો અમુક અંતરે થોભાવવામાં આવ્યા હતા, થોડીવારમાં સામેના પારકસપરથી એક હોડી ઉતારવામાં આવી, જેનીપર ટુમાલુ સ્વાર થયેલો હતો તે હોડી અગારા પારકસની જોડમાં આવી પહોંચતાં ગેઝલપરથી ઉતારવામાં આવેલી સીડી પર ચઢીને ટુમાલુ તુટક ઉપર આવી લાગ્યો.

“લલે પધાર્યા ટુમાલુ સાહેબ, હું આપને આવકાર આપું છું.” જમીલાએ કહ્યું. “ગયા માસમાંજ મને ખબર મળી હતી કે તમે નામદાર તમારા મુખ્યારક પગલાંને આ તરફ

તરફી આપવા લાઇ આવનાર છે, અને ફરીથી પાછી કાંઈ નવાળુની કરી દેખાડનાર છે, તેટલા ગાટે મેં તમેને માનભર્યા આવધાર આપવાની દરેક તજવીજ કરી રાખેલી છે અને તેને અમલમાં મુકવા ગાટેજ તમેને આવી રીતે ભરદરીયે અટકાવવાની જરા એ અદખી કરેલી છે.” આટલું બોલીને તેણીએ પોતાના નોકરો તરફ જોઈને હુકમ કર્યા. “જાઓ પેલા એવકા દગાળાજ સુચાંડિને મારી સામે લાજર કરો.”

થોડીવારમાં સુચાંડિને યંધીવાન તરીકે સુ-યુ કુંગે તુટકપર લાજર કર્યો.

“ સુચાંડિ ! દગાળાજ સુચાંડિ ! ” તેણી દમામભર્યા અવાજે બોલી. “ જોએ જુલમ-ગાર છે, ઘાતકી છે, એવકા છે, અને જોએને તેના તેવા કૃત્યોનો જાલો દુનીયામાં જરાજર મળતો નથી તેઓને તેના લાયકની સજાએ પહોંચાડવાનું મેં જાહુ ઉદાવ્યું છે. અને તમે જોઈ શકશો કે આ માણસને તેના લાયકનો જાલો હું હમણાંજ આપીશ. હુમાલુ ! તમે કદાચ એજાજર હશે કે અત્યારે તમે કોની

સામે ઉભા છે? જે સ્ત્રીને મળવાને તમે ધણીજ આતુરતા ધરાવતા હતા, તે સ્ત્રી હું પોતે છું. તમે એવી શોખાઇ કરતા હતા કે, હું તમારા સપાટામાં આવું તો મને ચામુકના મારથી મારી નખાવવી, પણ હવે તમે સાહેબ જ્ઞેષ્ઠ શકશે કે, તમારી એ શોખાઇ તમારા વિરુદ્ધમાં ઉતરી છે. અને જાજ તમારા હાથમાં નહીં પણ મારા હાથમાં આવેલી છે. મને ખુશી રીતે કહેવા દો કે, હું કાંઈજ નહીં પણ ગેરા ઘટમની દરિયાની ડાકણ છું.”

હેલા શબ્દો સાંભળતાંજ ટુમાલુ ચોંકી પડ્યો, તેનો ચહેરો ઉજળો પુણી જેવો થઇ ગયો, અને તેના શરીરમાંથી ધુજરીનું એક ઠંડું લખનપ્પું પસાર થઇ ગયું.

“ હવે કહો સાહેબ ! તમેએ પેલા તમારા નોકરને ઘાતકીપણે વીંધી નાખ્યો અને પેલી જે સ્ત્રીએને જે નિર્દયપણે ફટકા મરાવ્યા, તેનીજ રીતે મારે તમેને તેવાજ ફટકા શા માટે નહીં ફટકાવવા જ્ઞેષ્ઠએ ? ” જગીલાએ કરડાઇ અને દમાગથી પ્રશ્ન કર્યો.

“ જો જોરત ! મેં જે કાંઈ મારી સત્તાની રૂએ કર્યું તેની સાથે તને શું સંબંધ છે ? ”

“ તેની સાથે મને ઘણો સંબંધ છે. મારા સાહેબ ! ” તેણી ટકોરની ઢપે બોલી. “ જે રીતે તમે એ એ દયાહિણ કામ કર્યું હતું, તેજ રીતે હું તમારા હાથમાં આવું તો મારે માટે તમે અગલમાં મુકવા માગતા હતા. પરંતુ દુનિયાના ધનસાક્ષી તમે છટકી જવા પામ્યા છો, તો તે હવે મારે આપવો જોઈએ મારા વહાલા નોકરો ! ” તેણીએ પોતાના માથુસો તરફ ફરીને હુકમ કર્યો. “ તમે તમારી ફરજ અદા કરો. ”

“ જમીલાના માથુસો ટુમાલુ પર લુપ્પ્યા વરૂની પેઠે તુટી પડ્યા, તેનો કોટ તથા ખીજ કપડાંઓ ઉતારી નાખીને તેની પીઠ ખુલ્લી કરી, અને ખીજ પળે તેના જાંને હાથ મજબુતીથી જાંધી લીધા. એક માથુસે નવ ચીમકીને માથુ પાયેલો ચાથુક હાથમાં લીધો અને તેની પીઠ પર ઉપરાસાપરી ફટકા પડવા લાગ્યા.

ટુમાલુની ખીજ ચીમકીની પીઠ પર ફટકા લાગવા માંડ્યા અને ખીજેજ ઝપાટે તેની ચીમકી ફાટીને કોઈ વહેવા લાગ્યું. પ્રથમ તે ઉશ્કેરાઈને ગાળો માંડવા લાગ્યો, પણ પછી

લાચાર થઇને દયાને માટે યુમે પાડવા માંડ્યો તેની આંખોમાંથી આંસુના રેલા મ્હોડાપર ઉતર્યા અને તે કમનશીળ અગલદાર દુઃખથી તરફડીયાં મારવા લાગ્યો. તેને બાર ફટકા મારવાનો ઇશારો જમીલાએ કર્યો હતો અને તે બાર પુરા થતાં ટુમ્બાલુ જેમાન જેવો થઇ પડ્યો. જમીલાના નોકરોએ તેના લોહીથી ઝઝરતા શરીરપર હાથ ખુલ્લા કરીને કપડાં પહેરાવ્યાં અને ઢગલા જેવો ઉપાડીને તેને પેલી હોડીમાં પાછો ઉતાર્યો, હોડીવાળાએ ટુમ્બાલીની આ સ્થિતિ જોઇને આશ્ચર્ય પામ્યા, અને તેઓ તેને કાંઇ પુછપરછ કરે તેટલામાં તો ગેઝલ ઝડપથી સડસડાટ ત્યાંથી ઉપડી ગયું. પેલી હોડી પોતાના બારકસપર જઇ બળર આપે તેટલીવારમાં તો ગેઝલ દુર જોળા જેવું દેખાય તેટલી ઝડપે નીકળી ગયું. પોતાના આ અપરાધીને જમીલાએ એવી તો સજા કરી હતી કે, તે જીંદગી સુધી ભુલી શકશે નહીં એમ મેં ધાર્યું.

રાતનું ખાણું લીધા પછી હું તુટકપર ધીમે ધીમે ટહેલતો હતો, એટલામાં એક માણસ

ઝડપથી ગારી પાસે આવીને બોલ્યો. “ડાક્ટર સાહેબ, જલદી આવો, સુ-યું કુંગ તમોને એકદમ બોલાવે છે.”

હું ઝડપથી તેની સાથે ચાલ્યો, સુ-યું કુંગ ગને સામો મળ્યો, જે ગભરાયેલો જણાતો હતો.

“કેમ શું છે? કાંઈ નવાણુની તો નથીને?” મેં અધીરાધથી પુછ્યું.

“એક ગંભીર બનાવ બન્યો છે.” તેણે જણાવ્યું. “પેલા બેવકા સુન્ચાંડેએ ફાસો ખાધ આપઘાત કર્યો છે. તે પોતાની કપીન ઉપરની સીલીંગના કડામાં દોરડું બાંધી ગળામાં ફાસો નાખીને લટકી પડ્યો છે ત્યાંથી તેને ઉતારવાનું માણસોને કહીને હું તમારી પાસે આવતો હતો, ચાલો તપાસો તો.”

હું ત્યાં જઈ પહોંચ્યો. સુન્ચાંડેની લાશને માણસોએ નીચે ઉતારીને ખીછાનાપર નાખી હતી. મેં તપાસીને કહ્યું,—

“તે તો ખીલકુલ મરણ પામ્યો છે, તેને ગાટે હવે કોઈપણ ધલાજ કારગત થઈ શકે તેમ નથી.”

“આજે એ અપરાધીઓ તેના લાયકની

સભાએ પહોંચ્યા છે. ” સુ-યું કુંગ બોલ્યો
 “ એક બાબુ જમીલાને હાથે અને બીજો ખુદ
 પોતાને હાથે.”

પ્રકરણ ૧૫ મું.

અચાનક મેળાપમાં અચાનક આકૃત.

બીજે દીવસે સવારમાં મારી કબીનમાં એક
 માણસ આવ્યો અને તેણે મને જમીલા બોલા-
 વતી હોવાના ખબર આપવાથી હું તુરત તેણીની
 કબીનમાં ગયો.

“ હવે આપણે એક બીજાથી છુટા પડ-
 વાનું છે, ડાક્ટર એહમદખાન ! ” તેણીએ હસ્તું
 મ્હોડું રાખીને કહ્યું; છતાં હું જોઈ શક્યો
 કે, તેમાં શીકાશ હતી અને તેણીનો અવાજ
 ધુજતો હતો. “ થોડા આગળ વધતાં આપ-
 ÷ણને એક બીજી સ્ટીમર મળશે, જેનો માલેક
 અને કેપ્ટન મારા ખાસ ઓળખીતા છે, જેઓ
 તમને તે સ્ટીમર પર લઈ જશે, અને જ્યાંથી
 પ્રથમ તમોને બોલાવી લાવવામાં આવ્યા છે,
 તે ક્વાંઉ ચાંઉ ક્વાંગના બંદર પર સહીસલા-

ગત ઉતારશે. ખરેખર તમોને છોડવા પડતા હોવા માટે હું દીગંગીર છું.”

“ પણ મને ત્યારે શા માટે છોડે છે જગીલા ! ” મેં કહ્યું. “ શું હું તને—

“ બસ. ” તેણીએ વચ્ચે બોલીને મને અટકાવ્યો. “ તમારો કાલ યાદ કરો, એક વરસ પુરૂં થયા સિવાય એવી કાંઈ પણ વાત મારી સામે તમો કરી શકો નહો.”

“ બલે જેવી ઇચ્છા. ” હું લાચાર અને નિરાશ થઈ બોલ્યો અને મુંગો રહ્યો.

સાંજ પડવાને હજી થોડી વાર હતી, તેટલામાં જગીલાએ મને કહ્યું હતું, તે મુજબ એક સ્ટીમર અગારી નજરે પડી. તે સ્ટીમરને વાવટા વડે ઇશારત કરીને થોભાવવામાં આવી, અને હું જગીલા તથા ગેઝલપરના બીજા મિત્રો સાથે હળીમળી, સાહેબ સલામ કરી પેલી સ્ટીમર તરફ ઉપડીને તેમાં સ્વાર થયો, અને તે પછી ત્રીજે દીવસે હું કવાંગ ચાંઉ કવાંગ બંદર પર ખુશી ખેરાંચતથી ઉતર્યો.

થોડા દીવસ કવાંગ ચાંઉ કવાંગમાં ગુબચાં પછી હું મારા વતન પોંડીચેરી જવા ઉપડી

ગયો, જ્યાં મારા સગા સંબંધીમાં પ્રકત મારી
એક ખહેન હસીના હતી, અને તેણીનો ખાવીંદ
હળીખચલી ત્યાં લોખંડનો વેપાર ચલાવતો હતો.

મારા ખહેન તથા ખનેરી મને લાંખી મુ-
સાશરીથી ખુશ ખેરીયત સાથે પાછો ફરેલો
જેમને ઘણોજ આનંદ પામ્યા અને મારી લાંખી
મુસાશરીને લગતી હકીકતો પુછવા લાગ્યા.
મેં જમીલાને લગતી દરેક વાત સિવાયની
ખીજ સઘળી વાતો તેમની પાસે ટુંકમાં કહી
જમીલાની વાત કરવાના મેં જલ્દી જોમને
અખાડા કર્યા હતા.

એકાદ પખવાડીયું વીત્યા પછી એક દહાડે
મારી ખહેન હસીનાએ મારી આગળ મારા
લગ્ન સંબંધમાં વાત છેડી તેણી ખેલી. “ભાઈ
એહમદ, હવે તારી ઉમર કાંઈ નહાની ન
કહેવાય, કાંઈ યોગ્ય ઠેકાણે તું શાદી સંબંધથી
જોડાય તો ખહેતર.”

“હસીના, એ વિશે તું ખેરીકર રહે, મેં
તેવી કાંઈક ગોઠવણ કરેલી છે.” મેં જવા-
બમાં કહ્યું.

“ શું ખરી વાત ? ”

“ ખરેખર કહું છું. ”

“ કોને ત્યાં ? કોની સાથે ? શું કોઈ આપણાં શહેરનાં તે છે ? ”

“ તે સઘળું વખત આવ્યે આપો આપ જણાય રહેશે, હું પરણું અને તું નહીં જાણે એ કાંઈ યનવા જોગ છે ? બધી ગોઠવણ અને તૈયારી તારેજ કરવી પડશે, વળી તારા ખાર્ચાંદ હાથીગચલીને પણ તેમાં તસ્દી લેવી પડશે. ”

“ વાહ, તેમાં તસ્દી શાની ? મારા પીય-રીયામાં તું મારે એકનો એક બાધ છે. લાખ લગનમાં બહેનનો પહેલો ભાગ. તેમાં વળી તસ્દીની વાત ક્યાં આવી ? ”

આ વાત તો આટલેથીજ અટકી પણ ત્યાર પછી બીજા દસ દહાડા પસાર થયા કે ફરીથી મારી બહેને તેની તેજ વાત છેડતાં કહ્યું, “ બાધ, તું તો તે દીને વાન કરતો હતો, પણ હજી તો કાંઈ ઠેકાણું નથી. મને ઉડાવતો તો નથીને ? ”

મેં ફરીથી પાછો આગળની માફક જવાબ આપીને તેને સધીયારો દીધો અને વળી પાછા

કેટલાક દીવસો પસાર થઇ ગયા. એમ કરતાં એક વરસ પુરું થઇ ગયું. હું મારા કોલ પર ચુસ્ત અને મુસ્તાક હતો. અને જમીલા પણ પોતાના કોલ પર કાયમ રહીને ગને મળશેજ એવી મને સંપૂર્ણ ખાત્રી હતી.

આ અરસામાં એક દહાડો હું મારા મકાનમાંથી નીકળીને બહાર ફરવા જતો હતો, તેટલા રસ્તામાં એક ચીનાના નહાના છોકરાએ મારા હાથમાં એક ચીટ્ટી આપી. ચીટ્ટી મેં જોઇ અને તેની પરના અક્ષરો જમીલાના હાથના જોઇ મારી ખુશાલીનો પાર રહ્યો નહોતો. તે ચીટ્ટી નીચે મુજબ લખાયેલી હતી.

“બહાલા એહમદ !

હું આજે એક અઠવાડીયા થયાં અહીં આવેલી છું. તમારે લગતા ખજાર કઢાવતાં મેં ખુશાલી સાથે જુનવ્યું છે કે તમે તમારા કોલ ઉપર કાયમ રહ્યા છો. મારી જીંદગીની સર્વેથી અગત્યની અને મોટામાં મોટી આશા ફળીભુત થયેલી છે. આ ચીટ્ટી લાવનાર સાથે પધારજો, તે તમોને મારા મકાનપર લાવશે.

લી૦ તમારીજ
જમીલા.”

હું સીધો તે છોકરા સાથે ચાલ્યો તે મને એક ન્હાના પણ સુંદર મકાન પાસે લઇ ગયો. હું તે મકાનની સીડી નજીક પહોંચ્યું તેટલામાં ખીજી તરફથી ખીજા ત્રણ માણસો ઝડપથી તે સીડી ઉપર ચડ્યા, અને હું પણ તેમની પાછળ ચડ્યો, તેઓ એક ઝોરડામાં દાખલ થયા અને તેમ થતું જોઇને પેલા ચીના છોકરાએ યુમ પાડી, કે તુરત જમીલા ઝોરડામાંથી એકદમ બહાર આવી.

“પકડો આ ઝોરડાને” પેલા ત્રણમાંથી એક શખ્સે કહ્યું, “આ ઝોરડા ખીજી કોઇ નહીં પણ દરીયાની ડાકણ પોતેજ છે.”

મેં તુરત તે જોલનારને જોળખી લીધો. તે પેલો ફટકાની સજા ખમનાર ચીનાઇ અગલદાર ટુગાલુ હતો, અને તેની સાથવાળાઓ ધુપી પોલીસના માણસો હતા.

“બાબુ, અમે તમોને સરકારના નામે કેદ પકડીએ છીએ.” પેલા બેમાંથી એક જોલ્યો. “તમારા નામે વારંટ છે, તમે સીધી રીતે અગારી સાથે આવશો તો તમોને કશી હરકત કરવામાં આવશે નહીં. પણ આનાકાની

કરશે તો અમોને ફરજ્યાત તમોને હાથકડી ધાલવાની ફરજગાં મુકાવું પડશે.

“હું તમારી સાથે આવવાને તૈયાર છું.” જમીલાએ ગંભીર અને શાન્તપણે ઉત્તર આપ્યો.

“હમણાં તો મારી ચચરતી પીઠ પર ઠંડક થઇ છે, અને જ્યારે તારી ગરદન ફાંસીના માચડા પરથી લટકી પડશે ત્યારે મારા કલે-જગાં ઠંડક વળશે.” દુમાલુ બોલ્યો. “તે ગને ચાલુક મરાવ્યા, હું તને ગરદન ગરાતીશ.”

જમીલાએ દુમાલુ તરફ એક આડી નજર ફેંકી અને તુરત તે સીપાહીએ સાથે ચાલતી થઇ. હું તો આ અણુધાર્યા બનાવથી દીગમુઠ જેવો થઇને ત્યાંજ ઉભો રહ્યો. સીપાહીએ જમીલાને ફેદ કરીને લઇ ગયા, એ મારે માટે કેવો બનાવ હતો, તે કહેવાની હું ધારું છું કે કાંઇ જરૂર નથી. કેટલોક વખત એમ પુત-ળાની માફક તે ખાલી ઝોરડાને ટીકતો હું ઉભો રહ્યો, અને જ્યારે પેલા ચીનાના છોક-રાએ મારા હાથપર પોતાનો હાથ મુક્યો ત્યારે હું મારી સ્તબ્ધ સ્થિતિમાંથી જાગૃત થયો.

જમીલાને ગાડીમાં બેસાડીને સીધી પોલીસ કોર્ટમાં લઇ જવામાં આવી હતી. હું તે તરફ

ઉતાવળે ગયો, પરંતુ કોર્ટમાં લોકોની ભારે ભીડાભીડ થઇ રહી હતી. કેમકે લોકોને મ્હોડે ચઢી રહેલી દરીયાની ખુબસુરત ડાકણ છેવટે પોલીસને હાથે પકડાઇ ગઇ છે, એની ખબર વીજળી વેગે આખા શહેરમાં ફેલાઇ ગઇ હતી.

હું અંદર પેશી શક્યો નહીં, કારણ કે લોકોની ભારે ગીરદી હતી. વળી અંદર વધુ માણસો દાખલ થવા ન પામે તે માટે પોલીસ સંભાળ રાખતી હતી, તો પણ હું બહારથી એટલી ખબર મેળવી શક્યો કે, પોલીસે જમીલાની તપાસ માટે તેની સામેની જુગાનીએ એકઠી કરવા પંદર દીવસની મહેતલ માગી હતી અને કોર્ટ તરફથી તે આપવામાં આવી; જમીલાને કેદખાનામાં મોકલી આપવામાં આવી. તે પછી મેં કોર્ટમાં હાજર થઇને જમીલાને જમીન પર છોડવાની અને તેનો જમીન હું પોતે થવાની અરજ કરી પણ તેની સામેના આરોપોનું ગંભીરપણું જોતાં તે મંજુર કરવામાં આવી નહીં. તેમજ કેદખાનામાં તેણીની મુલાકાતે જવાની પરવાનગી માગતાં તે પણ મને મળી શકી નહીં.

પ્રકરણ ૧૬ મું. બુઢો યાહુદી કેણ ?

કોર્ટમાંથી હું બેહદ દીલગીરી અને નાસી-પાસી સાથે મારી બહેનાના મકાન પર પાછો ફર્યો મને ઉદાસ જોષ મારાં બહેન અને બનેવાએ તેનો સગળ પુછ્યો. પ્રથમ તો મેં ખરી વાત છુપાવી, પણ જ્યારે તેઓ બહુજ આમ-દથી પુછવા લાગ્યા ત્યારે મેં સઘળી બીના પહેલેથી છેલ્લે સુધી વિસ્તારીને તેઓ આગળ કહી સંભળાવી.

“ ખરેખર, આવી પાક ખસલતની યાતુ આવી આફતમાં આવી પડી, તે દીલગીર થવા જોગ છે. ” હળીજઅલી જોલ્યો. “ વળી વધારે દીલગીર બર્થું એ છે કે, તેની સામે મુકાયેલા આરોપો ઘણા ગંભીર પ્રકારના અને સંભવિત છે, અને તેમાં તેણીની મદદ કરવાને આપણે લાકલાજ છીએ. ”

અમારી વચ્ચે આ પ્રકારની વાતો થતી હતી, તેટલામાં અગારા નોકરે આવીને ખબર આપી કે, એક બુઢો યાહુદી મને મળવા આવેલો છે, પણ મારી સ્થિતિ એવી બેચેન

હતી કે કોઈને પણ મળવાને મારું મન થતું નહોતું, તેથી મેં તેને આવતી કાલે આવવાનું નોકર સાથે કહેવરાવી મોકલ્યું. મારો નોકર ગયો અને તુરતમાંજ પાછો ફરીને ખોલ્યો. “તે ખુઠો હાલ તુરતજ તમોને મળવાને માટે ધણોજ આતુર છે, અને કાલાવાલા કરીને કહે છે કે, અત્યારેજ પોતાને તમો મળવાથી જણે જીવતદાન આપ્યા જેટલો ઉપકારી થશે.”

“જાઓ ભાઈ, ત્યારે તે ગિચારાને જરા મળી લ્યો.” હસીનાએ કહ્યું.

હું આગલા દીવાનખાનામાં ગયો, જ્યાં તે ખુઠો યાહુદી મારી રાહ જોતો ઉભેલો હતો. તેની ઉંમર લગભગ ૮૦ વર્ષ જેટલી જણાતી હતી. કમર તદ્દન વળી ગયેલી હતી, હાથમાં લાકડી હતી જેના ટેકા વડે ચાલતો હોય તેમ હું જાણી શક્યો. આંખપર લીલો ચશ્મો ચઢાવેલો હતો. મ્હોડા પરની ચામડી કચલી વળી ગયેલી હતી. અવાજ ખોખરો અને થોડું તોતડું ખોલતો હોય તેમ લાગતું હતું.

“સલામ અલેકુમ ડાક્ટર સાહેબ !”
તે ખોલ્યો.

“ અલેકુમ સલામ ” મેં વળતાં કહ્યું.
 “ જોસો સાહેબ, મારા જેવું કાંઈ કામ હોય
 તે સુખેથી ફરમાવો.”

તે યાહુદી બેટો, મેં પણ તેની બાબુમાંજ
 જગ્યા લીધી. તે ખરાખર ગોઠવાઈને બેટો પછી
 જોખારો મારીને બોલ્યો. “ સાહેબ, મારી
 એક પુરી પુત્રીની તખીયત ઘણીજ ખરાબ
 થયેલી છે તેને તપાસવા માટે આપ મારા
 મકાનપર પધારવા તસ્દી લેશો તો બહુ ઉપકાર
 થશે. આપની જે કાંઈ શી હશે તે આપવાને
 હું ખુશી થઈશ.”

“ પરંતુ સાહેબ મને માફ કરો, મારા
 મનની સ્થિતિ અત્યારે અસ્થિર હોવાથી મને
 દીલગીરી સાથે તમોને ના પાડવી પડે છે.”

“ પરંતુ એક હેનાળ અને કાળજીવંત
 પિતાના મનની જેવી સ્થિતિ આવી વેળાએ
 હોય છે, તેવી તો તમારા મનની નહીંજ હોય.”
 તે બુદ્ધો બોલ્યો. “ મારી પુત્રીને માટે હું
 ઘણાંજ ચિન્તાતુર સ્થિતિમાં છું. આપ જોવાને
 ખાતર મહેરબાની કરો અને હમણાંજ મારી
 સાથે પધારો. મારા જેવા બુદ્ધાની આશીષથી

તમારી શીકર ચિન્તા પણ દુર થશે પુઠા મોટા અને માયાળુ છે.”

“ તમોને એમ યોલતા સંભળીને મારું હૃદય બેદાય જાય છે. ” મને ખારેખરી તેવી લાગણી થવાથી મેં કહ્યું. “ ચાલો હું આવું છું તમારું મકાન દુર હોય તો ગાડી મંગાવું.”

“ આપ તૈયાર થઈ આવો, હું મારી સાથે ગાડી લાવેલો છું.” તેણે કહ્યું.

મેં તૈયાર થવામાં વધુ વિલંબ લગાડ્યો નહીં. ઝટપટ કપડા પહેરી, હું ક્યાં જતો હતો તે હસીનાને કહીને નીચે આવ્યો; જ્યાં પેલો પુઠો મારી રાહ જોતો ઉભો હતો. જહાર એક પ્રમ ગાડી થોભેલી હતી, જેની અંદર અમોએ બેઠક લીધી.

ગાડીને ક્યાં લઈ જવી તે માટેનો તેણે કાચમેનને હુકમ આપ્યો અને ગાડી ચાલવા લાગી એક ગલી આગળથી પસાર થઈને થોડે દુર ગાડી ગઈ હશે તેટલામાં તે યાહુદી એકદમ હસી પડ્યો, જે જોઈને મારી અજ્ઞાપીનો પાર ન રહ્યો. મને પહેલી તકે તો એમજ લાગ્યું કે, આ કોઈ બેજગેપ દીવાનો છે અને તેની સાથે મારે કામ પડ્યું છે.

“ કેમ તું કેવો છેતરાયો મારા ગિત ? ”
તે બુદ્ધો મારી પીઠ થાગડતા બોલ્યો.

“ જોહો ! આ અવાજ તો સુ. યું.
કુંગનો ! ”

“ હા, અવાજજ નહીં પણ આ શરીર
અને જીવ પણ તેનાજ છે.” તે બોલ્યો. “ ગિત
ડાક્ટર, હું જમીલાની મદદે આવી પહોંચ્યો
છું અને આવી જતની યુક્તિઓ અને પ્રપ-
ચોથીજ આપણે તેણીને છોડાવી શકીશું.”

ખચીત સુ. યું. કુંગે એવો તો વેશ જદલ્યો
હતો કે, બંધો જાહોશમાં જાહોશ ગણાતો
ડિટેક્ટીવ પણ ભુલાવામાં પડ્યા વગર રહે નહીં.

“ ખરેખર, હું છેતરાયો છું અને ખાત્રીથી
કહું છું કે હું તો શું પણ તમારો કોઈ નજી-
કનો કુટુંબી પણ થાપ ખાધા વગર રહે નહીં
એવો તમોએ લેખાસ ધારણ કર્યો છે.” મેં
ખરેખર કહ્યું. “ ચાલો હવે કહો જેઉં જમી-
લાને છોડાવવાની તમોએ શી તરકીબ રચી
છે. તેમાં ફાવીએ એવી તમોને કાંઈ આશા
ખંધાય છે ? ”

“ પ્યારા ભાઈ, આશા અમર છે. દરેક
મનુષ્યની જીંદગી સાથે આશા જોડાયેલી છે.

જમીલાને છોડાવવાની જો ક મેં ચોજના ધડેલી છે, પણ તે પાર ઉતારવામાં મોટો જોખમ ખેડવાનો છે, છતાં કોઈપણ જોખમે તે કામ તો આપણે બજાવવાનું જ છે. અહીં પોંડીચેરીમાં હું ચોક્કસ કામે આવેલો છું તેવો દેખાવ આપણે પ્રથમ કરવો જોઈશે. દાખલા તરીકે હું એક નાટક કંપનીનો મેનેજર છું અને આજથી બારમે દીવસે મદ્રાસમાં એક ખેલ કરવાનું મેં જાહેર કરેલું છે. મારા નવા નાટકનું નામ “કીનાખોર ખુની” છે અને તે ખુની પાત્રને કેદખાને પુરવામાં આવેલો છે અને તેની તપાસ માટે કેદખાનામાંથી તેને એક ગાડીમાં બેસાડીને કોર્ટમાં લઈ જવાનો છે, આ પ્રકારનો દેખાવ સ્ટેજ પર રજૂ કરવાનો છે માટે જે પ્રકરની ગાડીઓ કેદીઓને લઈ જવા માટે પોલીસ તરફથી ઉપયોગમાં લેવામાં આવે છે, તેવી ગાડી મારે પણ તૈયાર કરાવવાની છે. આવી જાતની ગાડી આશી હેર નામનો કારખાનાવાળો આપણને બનાવી આપવાને ના નહીં પાડે. આ ગાડી તૈયાર થયા પછી આપણે જમીલાને તે દ્વારા નસાડી લઈ જઈ શકીશું.

“ ખચીત યેજના તો ઘણી સરસ છે, પણ જોખમવાળી છે.” મેં કહ્યું.

“ હા તે તો હું સગળું છું પણ આપણે તો ગમે તે જોખમે કામ પાર ઉતારવાનું છે, કાલે સહવારના હું તમારા મકાનપર આવીશ અને ત્યાંથી આપણે પેલા ગાડીઓના કારખાનામાં જઈશું.”

“ પણ મને તો અત્રે લગભગ સઘળા ગાણુસો પીછાને છે, તેનું કેમ ? ” મેં કહ્યું.

“ તે હું જાણું છું અને જો ન જાણુતો હોત તો આજેજ હું તમોને મારી સાથે આવવાનું કહેતે. હું કાલે આવીશ અને તમોને તદન જુદાજ સ્વરૂપમાં ગાડીવાળાને ત્યાં લઈ જઈશ.”

અમો જન્ને વચ્ચેની વાત અહીંથી અટકી અને અમો છુટા પડ્યા. હું ખુશાલ અંતઃકરણે ઘેર ગયો. મારી અને સુ-યું-કુંગ વચ્ચે થયેલી ગોઠવણ મેં મારા બહેન અને જનેવીને કહી સંભળાવી અને તેઓ પણ તે સાંભળીને ખુશી થયા.

ખીજે દિવસે મુકરર કરેલે ટાઇમે મારો મિત્ર આવ્યો. તે ગઈ કાલની માફક ખુદા

યાહુદીના વેષમાંજ આવ્યો હતો અને તેણે મને થોડી ગીનીટમાં એક યાહુદીના સ્વરૂપમાં ફેરવી નાખ્યો, અમારી વચ્ચે તકાવત ફક્ત એટલોજ કે તે એંસી વર્ષનો દેખાતો હતો, જ્યારે મારી ઉંમર સાઠ વરસની લગભગ લાગતી હતી.

એ રીતે તૈયાર થઈ અમે બન્ને પેલા કારખાનામાં ગયા. કારખાનાનો માલેક જે એક પોટુગીઝ શીરંગી હતો, તે અમોને દાખલ થયેલા જોઈને અમારી પાસે આવ્યો અને અમોને આવકાર આપ્યો.

પ્રકરણ ૧૭ મું.

ગાડી માટેની ગોઠવણ.

“આપને શું જોઈએ છે તે ફરમાવશો?” કારખાનાના મેનેજરે પુછ્યું.

“અમોને એક ગાડીની તાકીદે જરૂર છે, અને તે આપ બનાવી દઈ શકશો?” સુ. યું. કુંજે પુછ્યું.

“આપને કેવી જાતની ગાડી જોઈએ છે?” તેણે પુછ્યું.

“ મારે નાટકના તખ્તાપર વાપરવા માટે જોઈએ છે, પણ સાધારણ રીતે નાટકમાં વપરાય છે તેવી મોટી અને તકલાદી નહીં, પણ મજબુત જોઈએ છે. પોલીસ લોકો કેદીને લાવ લખાવ કરવા માટે વાપરે છે તેવા પ્રકારની જોઈએ છે અને તે તમે બનાવી શકશો ? ”

“ હા, તેવી બની શકશે. અહીંની પોલીસ માટેની તેવી ગાડી અમોએજ બનાવી છે. કહો તે નમુનાની હશે તો ચાલશે ? ”

“ ઠીક છે, તેવી ચાલશે, તેજ ધાટની બનાવશે તો ઠીક થઈ પડશે. ”

“ પણ તમોને તે ક્યારે જોઈશે ? ”

“ આજથી બરાબર બારમે દહાડે. ”

“ ત્યારે તો એટલી ઉતાવળે નહીં બની શકે. ”

“ ખેર ત્યારે ગાંડી વાળીએ. ” સુ. યું. કુંગે કહ્યું. “ મને તો બરાબર તેજ સુદતે જોઈએ. કોંગત ભલે વધારે આપવી પડે તેની પરવાહ નથી, પણ જોઈશે તો બારમે દીવસેજ. કાંઈ નહીં અમો ખીજે કારખાને તૈયાર કરાવીશું. ” એમ કહીને સુ. યું કુંગ તથા હું ત્યાંથી ચાલવા લાગ્યા, તેટલામાં તે મેનેજર બોલ્યો.

“ મહેરગાની કરી જશ થોભશો ? હું મારા ફારમેનને તે વિશે પુછી લઉં. ” એમ કહીને તે ગયો અને તુરતમાં તે પાછો ફરીને ખોલ્યો. “ ચાલો બાર દીવસમાં બનાવવાને તૈયાર કરી આપીશું. પણ કીંગત એકસો ગીની પડશે ”

“ બલે, તે આપવાને હું ખુશી છઉં પણ મને ગાડી બરાબર બારમે દીવસે જોઈશે. નહીંતર મારો તે દીવસનો ખેલ બંધ રહેવાથી મને જે નુકશાની થશે તે હું તમારી પાસેથી ભરી લઉંશ; ખોલો છે કપુલ ? ”

“ બેશક, હું કપુલ છું, અને જો બારમે દીવસે તૈયાર ન થાય તો તમો ખુશીથી નુકશાની મેળવી શકશો. ”

“ ઠીક છે તમારે બારમે દીવસે રાત્રે હું મારા નોકરો સાથે આવીશ. કેમકે તે મારે મદ્રાસ લઈ જવાની હોવાથી તે રાત્રીની મેલ ટ્રેનમાં રવાના કરવાની છે. ”

ઉપર પ્રમાણે કારખાનાવાળા પાસે ગોઠવણ કરી અમો ત્યાંથી નીકળ્યા અને બીજી જે જે ગોઠવણો કરવાની હતી, તે કરવાના કામ પાછળ મંડી પડ્યા.

પ્રકરણ ૧૮ મું.

જમીલાનો છુટકારો.

બરાબર બારમે દીવસે રાત્રિના દસ કલાકે અમે પેલા કારખાનામાં જઈ પહોંચ્યા. ગાડી તદ્દન તૈયાર કરેલી પડી હતી અને તે જમીલાને લઈ જવા માટે પોલીસ જે ગાડી ઉપયોગમાં લેતી હતી, તેના નમુના સરખી હતી એમ જોઈને મને સંતોષ થયો. અમારી સાથેના બધા માણસો બહારના કોઈ નહોતા, પણ સુધળા ગેઝલ પરના ખત્રાસીઓજ હતા. કારખાનાવાળાનો હીસાબ ચુકતો કરી અમે અમારા માણસો પાસે તે ગાડી ખેંચાવીને મારા મકાનના પાછલા ભાગમાં આવેલા વાડામાં લઈ ગયા અને ત્યાં ધાસ ભરવાના કોઠારમાં તેને છુપાવીને રાખી.

છેવટે જમીલાની તપાસનો દીવસ આવી પહોંચ્યો. કોર્ટનો ટાઇમ થવા પહેલાં જો ત્રણ કલાક આગમચથી કોર્ટમાં લોકોની ભીડ જમી હતી. સુ. ચું. કુંજે પોલીસ પોતાની ગાડીમાં જે જાતનો અને રંગનો ઘોડો વાપરતી હતી તેના આખાદ નમુના સરખો ઘોડો અગાઉથી

હારી રાખ્યો હતો. તેગજ પોલીસ લોકો પહેરે છે, તેવો ડ્રેસો પણ તૈયાર રાખ્યો હતો.

કેદીઓને પુરવાની પોલીસ ચાવડીથી પોલીસની ગાડીનો તખેલો ધણો દુર હતો. તે તખેલામાં સુ. યું કુંગે યુક્તિ વાપરીને એક ગાણુસને પોલીસના ડ્રેસમાં મોકલી કહેવરાખ્યું કે “લોકોની ભીડ બહુ જમી છે, માટે ગાડીને ચાવડી પર દસ વાગતે નહીં લાવતાં અગીયાર વાગે લઇ આવવી.”

એ પ્રમાણે ખગર મોકલી આપ્યા પછી અગો બધા વેશ બદલી પેત્રી ગાડી જોડીને દસ વાગતે ચાવડી પાસે પહોંચ્યા અને ગાડી ત્યાં થોભાવી. કોચમેન તરીકે સુ. યું કુંગ બેઠો હતો અને હું પાછલા ભાગ પર ઉભો રહ્યો હતો.

ચાવડી પર રહેલા સીપાઇઓ અગારી યુક્તિ સમજ્યા નહીં, તેથી જમીલાને બંધી-ખાતામાંથી બહાર કાઢીને ગાડી પર બેસાડવામાં આવી ચાવડી પરનો એક સીપાઇ સુ. યું. કુંગની બાબુમાં કોચ બેકસ પર ચડીને બેઠો. સુ. યું કુંગે ગાડી હંકારી અને ઘોડા પર બેશયી ચામુક ઝપેટતાં તે ચારે પગે દોડતો ચાલ્યો.

સુ. યું કુંગે ગાડીને પોલીસ કોર્ટ તરફ હંકારવાને બદલે દરીયા કીનારા તરફ વલાણુ આપી. જે જોધને તેની બાજુમાં બેઠેલા પોલીસ-મેન બોલ્યો:-“ અરે તું રસ્તો ભુલ્યો કે શું? તે તરફ ક્યાં હંકારે છે ? ”

“ નહોંજી, રસ્તો કમ ભુલું ? ” સુ. યુ. કુંગે કહ્યું. “ તે બાજુએ લોકોની મોટી ભીડ છે, તેથી ગાડીને ફેર ખવાડીને ચકરાવામાં લઇને આવવાનો આપણા વડાએ મને હુકમ આપ્યો છે.”

દરીયા કીનારા પર ગાડી જઇ પહોંચતાં સુ-યું કુંગે પોતાની બાજુમાં બેઠેલા પોલીસ-મેનને એક જોરથી મુક્કી લગાવી દીધી, જેથી તે બાપડો નીચે ઉથલાઇ પડ્યો. મેં ગાડીનો દરવાજો ખોલી નાખ્યો અને તુરત જમીલા બહાર કુદી પડી. અમારી સ્ટીમ લોંચ કીનારા પર આગમચથી તૈયારજ રાખવામાં આવી હતી, જે ઉપર અમે ત્રણે એક આંખના પલકારામાં સ્વાર થઇ બેઠા અને તે લોંચ પવન વેગે પાણીપર જાણે ઉડતી ચાલી.

આ બધો બનાવ શું બન્યો તે પ્રથમ તે આશુબાશુના લોકો સમજી શક્યા નહીં. અને જ્યારે સમજ્યા ત્યારે ઘણું મોડું થઈ ગયું હતું, અને અગામી પુઠક ધરવાનું તેઓ માટે અશક્ય થઈ પડ્યું હતું.

—

પ્રકરણ ૧૯ મું.

સુખી છેવટ.

ઉપરનો બનાવ બનાવે જોત જોતામાં ખીબ્ત છ માસ પસાર થઈ ગયા, અને અગો જમીલાવાળા ટાપુમાં હવે શાન્તપણે વ્યાજવહી દરમ્યાન જમીલા અને હું નેકાહની ગાંડખી એક થઈ ગયા હતા. પરંતુ આ રીતે આવા એકાંત અને દુનીયાથી દુર સ્થાનમાં દેશવટા સરખી જાંઘળી ગુજારવાનું અમોને ધીમે ધીમે કંટાળા ભર્યું લાગવા માંડ્યું, અને હવે કોઈ પણ પ્રકારે દુનીયાના લોકો સાથે રહેવા વસવાનો અમોએ નિશ્ચય કર્યો, અને તે નિશ્ચયને અમો અમારા લગ્નના જોડાણ પછી સાતમે વરસે અમલમાં મેલવાને બાબતશાળી બન્યા. તે દરમ્યાન અગાઉની માશક સ્ટીગરો લુંટવા વિગેરેનો

ધંધો મેં છોડાવી આપ્યો હતો અને કોઇ પણ પ્રકારના કલંક વગરના જીવનમાં મેં જમીલાને મુકી દીધી હતી.

* * *
 મધ્ય જોશીવામાં આવેલા એક જીલ્લામાં એક જમીનદાર તરીકે હું મારી જમીલા-ને એક વખતે દરીયાની ડાકણ તરીકે દરીયાના પ્રવાસીઓમાં યુગ ફેલાવતી હતી. તેની-સાથ અયાગ સુખમાં સ્વર્ગીય આનંદ આજે ભોગવું છું. મારી પહેલ હતીના અને તેનો ખાતીદ હતીજાલી પણ અમારી સાથેજ રહેલા છે, તેમજ જમીલાનો વફાદાર નોકર અને જમીલાના સંસ્થાનપરની ખીજ સખળી પ્રજા પણ અમારી જગીરપર આવીને જોડવાઇ ગયેલી છે, કે જે જગીર ધણી મોટી છે. એશક અમેએ અમારા નામો બદલ્યાં છે, અને દરીયાની ડાકણને લગતી વાતો તે તરફના લોકોને મહોડેથી સેંકડો ટકાના વાહીયાત વધારા અને ઉમેરા સાથે વખતો વખત સાંભળતા રહીને અમે રમુજ મેળવીએ છીએ. દલે કહેવાનું ખીજું કાંઈજ નથી અને તેથી બહાલા વાંચનાર, સાહેબજી, સલામ !

સમાપ્ત.

જરૂર વાંચો !

જરૂર વાંચો !!

ખાસ વાંચવા

અને

➔ બોધ લેવા લાયક ←

— સ્પેસિયલ —

ડીટેક્ટીવ નોવેલ.

હનુમાનની મૂર્તિ અથવા ચક્રદાર ખુન. ૧-૮-૦

કાબુલના કાળા મેંદા યાને કાપેલું માથું. ૧-૦-૦

દરીયાની ડાકણ. ૨-૦-૦

ખૂની બેગમ કાવાદવાનો ચીનાર. ૧ ૮-૦

ગળાનાં કેકાણું

બુકસેલર લલ્લુભાઈ નારણદાસ

લીમડાચોક-મુરત.

नवीन नावेला ! नवीन नावेला !!

आस उपयोगी.

कडोर कन्धी के डडगणतुं मुडकुं नाग १क्षे.	२-८-०
” ” बागरने.	३-०-०
सुधारनो सार के डीरगतनो प्रदार.	१-८-०
कायुत्तना काणा मेदां.	१-८-०
येरागे छडग याने संसारनो साथी.	२-०-०
शाडगनदी शडेरा	१-४-०
तुरडा सागे हरालीयन कावतडे.	१-४-०
अलीक़ दारन अल-ररीद.	१-८-०
छसलागना साया मोनी.	०-१२-०
दनुमाननी भूर्ती.	१-८-०
धूनी गेगग.	१-८-०
दरीया ती डडकायु.	२ ०-०

गणतानुं डेकाणुं

मुकसेतर लडलुबाध नारणुदास

लीगडयोड-सुरत.

મેમણભાઈઓને વાસ્તે.

ખાસ ધરમાં રાખવા લાયક

મેમણ તવારીખ

કીંમત ૩-૦-૦

આ પુસ્તક મેમણ ભાઈઓએ ખાસ ધરમાં
સંગ્રહ કરવા જેવું છે, હાલરો રૂપીઆ
ખરચતા કદી નહી મળે તે પુસ્તક
ફક્ત ત્રણ રૂપીઆમાં.

મળવાનું ઠેકાણું

બુકસેલર લલ્લુભાઈ નારણદાસ

લીમડાચોક—સુરત.

ॐ

ॐ ઇસલામી ભાઈઓને માટે ॐ

ॐ

ખાસ ઉપયોગી

આ કીતાબ દરેક ઇસલામી ભાઈઓએ
ઘરમાં સંગ્રહ કરવી જોઈએ.

“ હજરત મોહંમદ ”

ઇસલામના મહાન પેગમ્બર સં ની
જીવનચરિત્ર.

કોંગ્રેસ માત્ર ખાસ આના.

મળવાનું ઠેકાણું

બુકસેલર લલ્લુભાઈ નારણદાસ

લીમડાચોક—સુરત.

ॐ

ॐ

સંગીતના શાખીના માટે
ખાસ ચુંટી કહાડેલા
દીલખુશ પુસ્તકો.

— ફોનોગ્રાફ ગાયન સંગ્રહ. —

ભાગ ૧ થી ૮ કમ્પ્લીટ બે હજાર
ગાયનનો મોટો જથ્થો કી. રૂ. ૩-૦-૦

ન્યુ સુંદર ગનકર ગાયન પ્રકાશ ૧- ૦-૦

ગઝલ કાવ્યમાળા નાટકની

ઉત્તમ ગઝલો. ૦-૧૨-૦

સંગીત કળાધર. ૦-૧૨-૦

જીગરના ધા ૦- ૬-૦

રાગ રાગણીનો મોટો સંગ્રહ. ૦- ૬-૦

રમુછ ગાયન સંગ્રહ. ૦- ૪-૦

ગળવાતુ ઠેકાણું:-

બુકસેલર લલ્લુભાઈ નારણદાસ.

લીગડાયોક-સુરત.

ઉર્દૂ અખાનમે ! ઉર્દૂ અખાનમે !!

ગઝલ ક્વાલીયોંક શોખીનોકે લીયે

“ દીલખુશ કીતાબો ”

ગઝલે મેહશીન ઉર્દૂ પરસ્તાને કવાલી. ૧-૦-૦

ગઝલે મેહશીને મંજુલ ઉર્દૂ ગોલ્દરે કવાલી. ૦-૧૨-૦

અગનમેં પુરખ્દાર ઉર્દૂ કવાલીઓ

ગુલઝાર. ૦-૪-૦

ગઝલે ખ્દાર ઉર્દૂ ગુલશને કવાલી. ૦ ૪-૦

પરસ્તાને મુંગઢ ઉર્દૂ ખ્દારે ખુલખુલ. ૦-૪-૦

ગઝલે દીનારામ ઉર્દૂ દીલખુશ કવાલી ૦-૪-૦

ગોલ્દરે ધરક ઉર્દૂ ખુલખુલે કવાલી. ૦-૪-૦

ગળવાનું ઠેકાણું

ખુકસેલર લલ્લુભાઈ નારખુદાસ

લીમડાચોક-સુરત.

